

ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ณัฐนิชา คงพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน
มหาวิทยาลัยทักษิณ

2556

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ชื่อ-ชื่อสกุล ผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นางสาวณัฐนิชา คงพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เวที กระโหมวงศ์)

ประธานที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. วัลลยา ธรรมอภิบาล)

กรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร. สุริยา เหมตะศิลป์)

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เวที กระโหมวงศ์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชัยลิจิต สร้อยเพชรเกษม)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วัลลยา ธรรมอภิบาล)

กรรมการ

มหาวิทยาลัยทักษิณ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ อินทสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงศ์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. วัลลยา ธรรมอภิบาล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. สุริยา เหมตะสิดป อาจารย์ ดร. ชัยลิจิต สร้อยเพชรเกษม ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณอธิการบดี คณบดี อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนนักศึกษาทุกคนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณนางประจวบ คงพันธ์ ญาติพี่น้องทุกท่าน และพันธมิตรสุชาติ รัตนภรณ์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาวิชาการวิจัยและประเมินทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่บิดามารดาและบูรพาจารย์ที่เคยอดรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ณัฐนิชา คงพันธ์

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ชื่อ – ชื่อสกุลผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นางสาวณัฐนิชา คงพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงศ์ และ

อาจารย์ ดร. วัลลยา ธรรมอภิบาล

ปริญญาและสาขาวิชา : ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน

ปีการศึกษาที่สำเร็จ : 2555

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับการมีจิตสาธารณะและสร้างสมการพยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1 และชั้นปีที่2จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 357 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling) เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและข้อคำถามแบบจำลองสถานการณ์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านแรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ ด้านการขัดเกลาทางสังคม และแบบสอบถามจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 .89 .90 และ .93 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะสูงสุดคือ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ.28 โดยแรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป(X_4)สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่(X_1) สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ.36 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ 1.53 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 13 ซึ่งแต่ละตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ(b) เท่ากับ.02 .02 .02 และ.27 ตามลำดับและสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 7.16 + .02X_2 + .02 X_3 + .02X_1 + .27 X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .14X_2 + .13 X_3 + .15X_1 + .10 X_4$$

Abstract

Thesis Title : Factors Influenced Public Awareness of Nakhon Si Thammarat

Rajabhat University Students

Student's Name : Miss.Nathanicha Kongphant

Advisory Committee : Ass.Prof. Dr.Rewadi Krahamvong and

Dr.Wanlaya Thamaphiban

Degree and Program : Master of Education in Research and Evaluation

Academic Year : 2012

This research was aimed to study the relationship between generosity, affiliation motive, socialization, GPA on general education subject and public awareness, as well as created forecasting models for the public awareness of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University (NSTRU) students. The sampling group was 357 students of the first and the second year undergraduates from NSTRU who have been selected by stratified random sampling method. The researching tools were a questionnaire and a simulation problem which comprises (1) a question concerning factors which affect the public awareness in 3 aspects; they were generosity, affiliation motive and socialization (2) the simulation problem on the public awareness which had the reliability of .94 .89 .90 and .93 respectively. The collected data analyzed by basic statistics, Pearson's Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The result showed that every predictor had positive relation with the public awareness of the sampling students statistical significance.05. The most important predictor which influences the highest on the public awareness was affiliation motive which had correlation at .28 ; affiliation motive (X_2) socialization (X_3) GPA on general education subject (X_4) altogether can predict the public awareness statistical significance.05. Meanwhile, the generosity (X_1) can forecast the public awareness statistical significance.01 which had correlation at .36. The approximation error of the prediction was 1.53 which means the efficiency of the forecast (R^2) was 13% ; each predictor had coefficient of the forecasting model in the form of raw score (b) at .02 .02 .02 and .27 respectively. According to the result, the forecasting models can be written as follow :

The forecasting model in the form of raw score

$$Y' = 7.16 + .02X_2 + .02 X_3 + .02X_1 + .27X_4$$

The forecasting model in the form of standard score

$$Z' = .14X_2 + .13X_3 + .15X_1 + .10X_4$$

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	46
เอกสารเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	48
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคม	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
กรอบแนวคิดในการวิจัย	81
3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือและวิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	89
4 ผลการวิจัย	90
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	90
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
บทย่อ	97
สรุปผล	98
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	115
ประวัติย่อผู้วิจัย	155

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	29
2	การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ	73
3	การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับจิตสาธารณะ	80
4	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	83
5	ค่าสถิติพื้นฐานของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม เกรดเฉลี่ยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา	92
6	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (X_1) แรงจูงใจ ใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) เกรดเฉลี่ยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) กับตัวแปรเกณฑ์ คือ การมีจิตสาธารณะ (Y) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของ ตัวแปรพยากรณ์	93
7	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R^2) และค่าความ เปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ ที่ดีทีละตัว (R^2_{change}) พร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติตามวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบสเต็ปไวส์ (Stepwise)	94
8	สัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา.....	95
9	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ.....	121
10	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยการทดสอบที (t -test) จากการทดสอบ ครั้งที่ 1.....	128
11	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับจิตสาธารณะ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) จากการทดสอบครั้งที่ 1.....	131
12	ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จากการทดสอบเครื่องมือครั้งที่ 2.....	133
13	ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบจำลองสถานการณ์ เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ จากการทดสอบเครื่องมือครั้งที่ 2.....	136

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	39
2 ทฤษฎีค่านิยมจริยธรรม	42
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	81
4 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม	85

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 กล่าวว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” ตามตัวบ่งชี้ที่ 5 คือ มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทยมีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2548 : 3-4)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ สอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ผลิตและประยุต์ความรู้รองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในองค์ความรู้ในการสร้างจิตสำนึกและชี้นำสังคม มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญ ในการตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ จึงต้องตระหนักต้องปรับตัวให้ทันและสามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงความต้องการของสังคมให้ได้ โดยการผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์พร้อมในการอุทิศตนเพื่อสังคมส่วนรวม

มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตให้ชัดเจนทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะนักศึกษาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยจะได้พบเห็นสิ่งต่างๆและได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่างๆ การเรียนรู้ผ่านช่วงเวลาในสถานศึกษาทำให้เกิดการสังสมบุคลิกภาพซึ่งนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมโดยการแสดงลักษณะความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองทางบวก การควบคุมตนเอง และพฤติกรรมทางสังคม รวมถึงจิตสาธารณะซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้จากความเป็นจริง ไม่ใช่สิ่งสำเร็จรูปที่จะบรรจุลงในหลักสูตรการศึกษาใดๆ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นตัวนำสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและการบริหาร กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องได้กล่อมเกลานำบุคคลที่มีความเป็นปัจเจกสูงไม่ใส่ใจต่อเรื่องส่วนร่วม ดังจะเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงการยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะมนุษย์นิยมมองข้ามความสัมพันธ์และความเกื้อกูล

ถึงกันของสรรพสิ่งรอบตัวทำให้เกิดการรับรู้และมีความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของราชการเป็นสิ่งที่ตนเองสามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลจึงพากันละเลยไม่สนใจที่จะดูแลรักษาและไม่ช่วยกันจัดการเพื่อทำทรัพย์สินส่วนกลางให้คงสภาพได้นานมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันการไม่ช่วยกันรักษาสมบัติสิ่งของ สถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ หรือแม้กระทั่งการไม่สนใจรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาส่วนรวม และละเลยกับเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตนเองแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับส่วนรวมเป็นกระบวนการเรียนรู้จากความเป็นจริงทางการเมืองและสังคมของบุคคล (สุชาดา จักรพิสูทธิ์. 2544 : 22-23)

ในระดับพฤติกรรมการศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะจะมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของบุคคลต่อสาธารณะสมบัติ จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งหวังในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองเพิกเฉยต่อส่วนรวม (ศรีประภา เพ็ชรมีศรี. 2543 : 24) สิ่งสำคัญที่จะนำมาพัฒนาคนก็คือ การศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองผู้มีจิตสาธารณะ ก็คือ การศึกษาที่ทำให้นักศึกษาอยากมีส่วนร่วมมีความตื่นตัวต่อความเป็นไปของบ้านเมือง เป็นพลเมืองที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม มีความสามารถอยู่ร่วมกับความแตกต่าง ซึ่งแนวทางหลักๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง ทักษะคุณลักษณะพลเมือง และคุณธรรมสำหรับพลเมือง หรืออาจรวมไปถึงข้อมูลข่าวสารและการเตรียมพลเมืองให้เป็นพลโลกที่รับมือกระแสโลกาภิวัตน์ได้ จิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้เมื่อนักศึกษาเรียนรู้เป็นเข้าใจปัญหา และรู้จักคุณค่าของตนเองพัฒนาการทั้งสองส่วนมิใช่เกิดจากการบอกเล่า การเรียนในห้องเรียน คำบรรยายของผู้สอนในแต่ละสถาบันได้ แต่นักศึกษาต้องเชื่อมั่นกล้าตัดสินใจ และอาสาพาตัวเองลงไปทำกิจกรรมด้วยตนเอง การรับรู้ถึงเหตุการณ์ อารมณ์ความรู้สึก ความอ่อนไหวการเข้าถึงประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีเพื่อนร่วมอุดมคติ การพูดคุยปรึกษาหารือล้วนเป็นตัวหล่อหลอมจิตใจให้รู้จักทำงานเสียสละแก่ผู้ที่ลำบากขัดสนยากจนมีปัญหารอบด้านได้

ในมหาวิทยาลัยปรากฏสิ่งที่เป็นปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาที่ขาดจิตสาธารณะ เช่น การไม่เห็นคุณค่าในตนเองขาดความตระหนักในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จไม่ค่อยทุ่มเทความพยายาม ไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองขาดความเพียรพยายามเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง ขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองในด้านความสามารถของคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นและด้านการปรับตัวทางอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมพฤติกรรมของนักศึกษาที่ไร้น้ำใจไม่มีความเสียสละแก่เพื่อนๆ ในชั้นเรียน ไม่ช่วยกันรักษาสมบัติของมหาวิทยาลัย มีการขีดเขียนบนโต๊ะเรียนในห้องน้ำ อีกทั้งไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะรู้สึกทำให้ตนเสียเวลา พฤติกรรมดังกล่าวนี้แสดงว่านักศึกษามีพฤติกรรมที่ยังขาดจิตสาธารณะมาก ซึ่งวิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : 66) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบท พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน เช่นเดียวกับ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543 : 13) ได้กล่าวถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ คือ ปัจจัยภายในเป็นการคิดวิเคราะห์ของบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงามส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจเพื่อขัดเกลาให้ตนเองเป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ มองเห็นแล้วนำมาพิจารณาสร้างสำนึกแบบใด ก็จะสร้างสมสำนึกเหล่านั้น ส่วนปัจจัยภายนอกเป็นภาวะสัมพันธ์ภาพของบุคคลกับสังคมเป็นภาวะที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาจากพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์ บุคคลทั่วไป รวมทั้งภาวะแวดล้อมที่กำกับสำนึกส่วนบุคคล เช่น การไปโรงเรียนการทำงาน การร่วมกิจกรรมในสถานศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตามทั้งปัจจัยภายในและภายนอกไม่อาจสรุปแยกแยะได้ว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่ส่งผลต่อจิตสำนึก แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความตั้งใจเป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเองเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ

การปลูกฝังให้มีจิตสาธารณะขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาของชาติถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษามุ่งแต่พัฒนาคนทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างจิตสำนึกที่รับผิดชอบใดๆ ต่อสังคมส่วนรวมได้ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 บททั่วไป ที่ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตราที่ 7 ได้แสดงถึงความพยายามในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนโดยระบุไว้อย่างชัดเจนถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง กล่าวไว้ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา

ศิลปวัฒนธรรมของชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรมการให้การศึกษาแก่เยาวชนควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุแต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่น เข้มแข็งยิ่งขึ้น (สุพจน์ ทรายแก้ว. 2546 : 55) จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศเพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเองไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่นในภาวะวิกฤติสังคมไทยในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่มักคิดสั้นต่อสู้อยู่เพื่อตนเอง ไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับส่วนรวม สิ่งที่เป็นของยากทุกคนรู้จักแต่จะใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ถ้าทุกคนยังนิ่งเฉยปล่อยให้คนในชาติขาดจิตสาธารณะไปเรื่อยๆ เช่นนี้ วันหนึ่งประเทศชาติคงไม่เหลืออะไร ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติโดยเฉพาะในเด็กเพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่อสามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” การปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็กซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของเด็กก็คือ บิดา มารดา ครูและเพื่อนร่วมวัยรวมทั้งสื่อมวลชนด้วย หากบุคคลเหล่านี้ได้ถ่ายทอดความมีจิตสำนึกที่ดีมีจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติส่วนรวมให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอเด็กก็จะซึมซับเอาคุณลักษณะที่ดีนี้ติดตัวไป (ถัดดาวลัย เกษมเนตร.2547: 2-3)

ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จึงตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรมและได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาอย่างชัดเจนว่าเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนักศึกษาด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและยังให้ความสนใจต่อการพัฒนาหลักสูตร เพื่อตอบสนองการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีจริยธรรมมีบุคลิกภาพที่ดี

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยศึกษาเกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยศึกษาว่าปัจจัยดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาหรือไม่เพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในแวดวงสถาบันอุดมศึกษา ได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหา

แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกฝังและพัฒนา จิตสาธารณะแก่นักศึกษาให้ออกไปประกอบอาชีพและรับใช้สังคมส่วนรวม เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี ของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทาง สังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช

สมมุติฐานของการวิจัย

1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช
2. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สามารถใช้พยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราชได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เมื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่ส่งเสริม การมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 4,883 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555,จาก <http://Regis.nstru.ac.th>)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2555 ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 357 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling) ใช้คณะวิชาเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยคำนวณจากสูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน(Krejcie and Morgan,1970:607-610)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor Variable) ได้แก่

- 3.1.1 การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 3.1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
- 3.1.3 การขัดเกลาทางสังคม
- 3.1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variable) ได้แก่

การมีจิตสาธารณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงความรู้สึกร่วมและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่างๆที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติของมหาวิทยาลัย การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยด้วยความเต็มใจ โดยการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน

2. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกซึ่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยความจริงใจ ไม่เห็นแก่ตัว การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม โดยการสละกำลังกายสติปัญญา ในการช่วยเหลือผู้อื่น และทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม

3. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธุ์ หมายถึง ความต้องการพลังผลักดันให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้ได้ซึ่งการยอมรับของบุคคลในสังคม การยอมรับจากกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลอื่น ได้รับความนิยมนิยมชมชอบ การรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือการกระทำทุกอย่างเพื่อให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถที่จะช่วยเหลือสังคมได้เป็นอย่างดี

4. การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการอบรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกและการกระทำที่มีต่อกฎระเบียบ การพัฒนาตนเอง การยึดถือแบบอย่างที่ดี การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว การยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมจริยธรรมจากพ่อแม่ อาจารย์ หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา การจัดระเบียบทางสังคม การเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาตนเอง ที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ของกลุ่มได้เรียนรู้ระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนานุคลิกภาพของตนเอง

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง ผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปประกอบด้วยรายวิชาสุนทรียภาพของชีวิต พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน ความจริงของชีวิตและวิถีไทย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

6. นักศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามรายละเอียดหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. เอกสารเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

กรอบมาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นที่ต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานให้ประสิทธิภาพ โดยได้มีการกำหนดจากแนวคิดของนักการศึกษาและองค์กรต่างๆ ไว้ดังนี้

1. การจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552

วิจารณ์ พานิช (2552 : 2-9) กล่าวว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มคอ. (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd) เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้นการแบ่งสายวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิ ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสในเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

1. เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
2. มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต
3. มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน
4. เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี
5. มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง
6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

นอกจากจะให้เป็นไปตามหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ตามที่เสนอข้างต้นแล้วมีวัตถุประสงค์อื่นที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อเป็นการประกันคุณภาพขั้นต่ำของบัณฑิตในแต่ละสาขา/สาขาวิชา หรือแต่ละคุณวุฒิ
2. เพื่อให้แต่ละสาขา/สาขาวิชามีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเอง โดยบัณฑิตในสาขาสาขาวิชาเดียวกันของแต่ละสถาบัน มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษาของสาขา/สาขานั้น ๆ
3. เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอนระเบียบ(Deregulations)ในการดำเนินการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็งและความพร้อมในการจัดการศึกษา

มาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับที่ 2 ปริญญาตรี

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรมสามารถจัดการปัญหาทางด้านจริยธรรมและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ด้วยวิถีทางที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แสดงออกถึงพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยมและการจัดลำดับความสำคัญ แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอและบูรณาการได้อย่างสมดุลเหมาะสมระหว่างวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงานในกลุ่มต่างๆ ในครอบครัวและชุมชน

2. ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รู้หลักและทฤษฎีที่สัมพันธ์กัน ตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพมีความคุ้นเคยกับพัฒนาการล่าสุดฝึกฝนอยู่ในระดับแนวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษารวมทั้งตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ในหลักสูตรที่เตรียมนักศึกษาเพื่อปฏิบัติงานวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ เทคนิค ข้อบังคับ รวมถึงวิธีการปรับปรุงให้ทันตามกาลเวลาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ด้านทักษะทางปัญญา มีความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล ค้นหาแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่กว้างขวาง และประยุกต์ข้อสรุปเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งที่แตกต่างกันได้โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากภายนอก สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนวทางใหม่ในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประสพการณ์ภาคปฏิบัติและผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้เหล่านี้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขา/สาขาวิชาที่เรียนสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เป็นประจำได้อย่างเหมาะสม และแยกแยะสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ พร้อมกับนำเอาความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เพื่อสนองตอบต่อสถานการณ์เช่นนั้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มที่มีสถานการณ์ไม่ชัดเจนและต้องการนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดำเนินการ แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องการความสนใจและกล่าวถึงปัญหาดังกล่าว

ได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเมื่อศึกษาปัญหาและข้อโต้แย้งแล้ว สามารถระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ในการแปลความหมายและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน รู้จักเลือกและใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับปัญหาและกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกัน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นประจำในการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลความหมาย และสื่อสารข้อมูลข่าวสารและความคิด

ลักษณะของหลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ 2 ปริญญาตรี

หลักสูตรระดับปริญญาตรีต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในสาขาวิชาอย่างกว้างๆ เน้นให้รู้ลึกในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การพัฒนาและผลการวิจัยล่าสุด นักศึกษาควรตระหนักถึงความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปริญญาตรีเป็นคุณวุฒิพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่างๆ ที่ใช้ทักษะความชำนาญสูง และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ พื้นฐานความรู้ภาคปฏิบัติภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นต่อการศึกษา

กล่าวโดยสรุป คือ เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การเปิดโอกาสในเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2. กรอบการจัดทำ มคอ.3 และการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

รายละเอียดของมคอ.3 รายวิชา (Course Specification) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ในรายวิชา แนวทางการปลูกฝังทักษะต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆที่นักศึกษาจะได้รับพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชาตลอดจนหนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่นๆที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินรายวิชาและกระบวนการปรับปรุง ประกอบด้วย 7 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

การจัดการศึกษาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2550 : 3) กล่าวถึงวิชาศึกษาทั่วไปว่า “ต้องการสร้างบัณฑิตหรือสร้างคนให้เป็นบัณฑิต และวิชาเฉพาะวิชาชีพทั้งหลายก็เป็นเครื่องมือให้บัณฑิต ทำให้เขาสามารถใช้เป็นเครื่องมือได้ แต่คนใช้เครื่องมือนี้จะต้องเป็นคนดีจะได้นำเครื่องมือไปใช้อย่างสร้างสรรค์”

ผู้ที่สอนวิชานี้ต้องสอนให้คนเข้าใจสถานการณ์ของโลก รู้โลกและชีวิต เข้าถึงสัจธรรมความจริง รู้อะไรเป็นอะไร มีคุณโทษดีเสียอย่างไร สามารถที่จะนำการเปลี่ยนแปลงได้สามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดีงามและสร้างสรรค์สังคมได้ คนที่สอนวิชาศึกษาทั่วไปต้องเป็นนักปราชญ์ ส่วนคนสอนวิชาชีพก็ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญสอน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543 :14-16) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายวิชาศึกษาทั่วไปของแต่ละสถาบัน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. มีความรู้กว้าง มีโลกทัศน์ วิสัยทัศน์กว้างไกล
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมโลก/นานาชาติ

3. มีความรู้ ความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. มีความรู้และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม
5. มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ
6. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิจัย
7. มีความสามารถในการปรับตัวและการตัดสินใจ แก้ปัญหา
8. มีความรู้และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
9. มีทักษะและความสามารถในการสื่อสาร
10. นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543 : 41) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนของวิชาการศึกษาทั่วไปอยู่ที่การเน้นให้นักสร้างคนที่สมบูรณ์ กระบวนการเรียนการสอนจึงต้องได้รับการเน้นเป็นพิเศษได้เสนอวิธีการไว้ ดังนี้

1. เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ต้องมีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Active Learning)
2. กล่าวถึงวิธีการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์นั้นๆ
3. แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสาระนั้นกับมนุษย์และสังคม
4. แสวงหาทางเลือกที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคม
5. ถกเถียงบทบาทของผู้เรียนต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
6. คำนึงถึงสิ่งที่ดีงาม (คุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ) และความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ

แต่ในทางปฏิบัติการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนักเพราะการสอนส่วนใหญ่ยังใช้บรรยายเป็นหลัก มักเน้นความเป็นวิชาการเชิงวิชาชีพมากกว่าบูรณาการตามเป้าหมายของวิชาศึกษาทั่วไปอย่างแท้จริงและยังขาดแคลนตำรา

การจัดการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตให้ได้ผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและท้องถิ่นโดยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและการสื่อสาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถประยุกต์ใช้ผลการเรียนรู้ในการดำรงตนเป็นคนดีในสังคมที่หลากหลายวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้จัดทำหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อใช้กับหลักสูตรต่างๆ มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 จึงได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงหมวดวิชาศึกษาทั่วไปขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิดังกล่าวโดยพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้ครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ ภาษาและการสื่อสาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสัดส่วนที่เหมาะสม (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 2553 : 3) โดยแต่ละทักษะมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ผลการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- 1.2 มีระเบียบวินัย อดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ใฝ่รู้ และสู้งาน
- 1.3 รู้จักความจริงของชีวิต คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ดำเนินชีวิตได้โดย

สันติภาพและสันติสุข

- 1.4 ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในสุนทรียภาพ
- 1.5 เคารพและชื่นชมงานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล
- 1.6 มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม
- 1.7 มีสุขนิสัยในการพัฒนาบุคลิกภาพและดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์

2. ด้านความรู้

ผลการเรียนรู้ด้านความรู้

- 2.1 อธิบายความเชื่อมโยงของศาสตร์หลักในการดำเนินชีวิต
- 2.2 รู้จักตนเอง ท้องถิ่น สังคมไทย และสังคมโลก
- 2.3 ดำรงและพัฒนาชีวิตในสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง

ตามวิถีไทยและวิถีโลกแบบพึ่งพาตนเองและการพัฒนาที่ยั่งยืน

- 2.4 ใช้และพัฒนาภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม
- 2.5 พัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและสังคมให้อยู่ยั่งยืนตามวิถีแบบไทยและแบบสากล

3. ด้านทักษะทางปัญญา

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

- 3.1 สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ ประเมินข้อมูลจากหลักฐานและนำข้อสรุปมาใช้ประโยชน์ได้
- 3.2 สามารถศึกษา วิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน และเสนอแนวทางแก้ไขที่สร้างสรรค์
- 3.3 ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาชีวิตส่วนตน ท้องถิ่น และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 3.4 มีความสามารถในการจัดการคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- 3.5 มีความสามารถแก้ปัญหา พึ่งพาตนเอง และมีทักษะการทำงานกลุ่ม
- 3.6 มีทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 4.1 สามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นในฐานะผู้นำและสมาชิกกลุ่ม
- 4.2 สามารถวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
- 4.3 มีทักษะในการติดต่อสื่อสารและสื่อความหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ต่อตนเองและผู้อื่น

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 5.1 สามารถติดต่อสื่อสาร ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอได้เหมาะสมทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
- 5.2 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้น ค้นคว้า แหล่งข้อมูลความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนรู้เท่าทันการสื่อสารจากแหล่งสารสนเทศทุกรูปแบบ
- 5.3 มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานสำหรับแก้ปัญหาและการตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า การดำเนินการตามกรอบ มคอ.3 และการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง การบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ในรายวิชาแนวทางการปลูกฝังทักษะต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของนักศึกษา พัฒนาดนให้มีคุณธรรมมีความรู้ มีความรับผิดชอบ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

คุณลักษณะและประเภทของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

1. คุณลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 : 15) กล่าวว่า จากการวิจัยทางอุดมศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลมากที่สุดต่อชีวิตของนักศึกษา ในช่วงที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย 4 ปี มหาวิทยาลัยจะมีส่วนที่จะช่วยในการพัฒนานักศึกษาให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบมีบุคลิกภาพที่มีคุณธรรมวัยนี้เป็นช่วงที่สมองมีการพัฒนาสูงสุด จึงเป็นช่วงที่มหาวิทยาลัยจะมีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อม จัดประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักศึกษาพัฒนาสูงสุด มหาวิทยาลัยจึงควรมีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาให้มากที่สุดเพื่อการเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม และทันเวลา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543:26 -29) กล่าวว่า ลักษณะพิเศษของนักศึกษาจะมีความกระตือรือร้นและสนใจในสิ่งแปลกๆใหม่ๆ เขาทนไม่ได้ที่จะเห็นสภาพความไม่ถูกต้องหรือความไม่ยุติธรรมในสังคมชีวิตของเขาเป็นอิสระที่จะคิดและแสดงออกและเน้นว่านักศึกษาไม่ใช่ตุ๊กตาปั้นที่คอยรับแต่สิ่งที่มหาวิทยาลัยและอาจารย์ป้อนให้นักศึกษาเข้ามาในรั้วมหาวิทยาลัยด้วยความรู้สึก ความกังวล ความหวัง ความรัก ความเกลียด ในขณะที่เขาฟัง คิด อ่าน เขียน และเรียนไปพร้อมๆ กัน

สวัศดี สุคนธรังษี และ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553 : 27) กล่าวว่า ลักษณะพิเศษของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา คือ ตัวนักศึกษาที่อยู่ในวัยที่กำลังจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่โดยทั่วไปนักศึกษาจะมีอายุระหว่าง 18-22 ปี มีอารมณ์ที่อ่อนไหวมากกว่าบุคคลในวัยอื่น ในขณะเดียวกันก็กระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้าง เพื่อฝันและพร้อมที่จะรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อว่าวัยนี้เป็นวัยที่บุคคลกำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลอื่นในวัยเดียวกัน

มอนโร (จุฑา สุภาพ.2549 : 182อ้างอิงจากMonroe.1977 : 97) กล่าวว่า ความเป็นนักศึกษา โดยธรรมชาติจะเป็นคนที่มีอารมณ์รุนแรงมีอุดมคติสูงและทนไม่ได้ต่อความอยู่ดีธรรมดาของสังคม นักศึกษาที่เข้าในมหาวิทยาลัยใหม่ๆ บุคลิกภาพยังไม่ชัดเจน แต่เมื่อจบออกไปแล้ว จะมีลักษณะของตนค่อนข้างแน่นอน ชีวิตในมหาวิทยาลัยจึงควรเป็นชีวิตที่นักศึกษาได้รับการพิจารณาทดสอบ คัดเลือกและยึดเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน เขาเน้นการพัฒนานักศึกษาในแง่เอกัตบุคคล

คาฟแมน(วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.2543 : 26-28 อ้างอิงจาก Kauffmann.2543 : 46)ได้ประมวลลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. ผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้ และมุ่งมั่นตกลง ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อถือนในศาสตร์นั้นๆ เขาอยากจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของวิชาที่เรียน แต่มักจะผิดหวังเพราะไม่ได้พบเช่นนั้น

2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัยก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง การที่เข้ามหาวิทยาลัยเพราะเขานึกว่าจะเป็นที่ทำให้เขาได้คลายความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทางบ้าน พยายามคิดหาทางห่างจากบ้านเพื่อต้องการความอิสระ จึงต้องการคนที่ช่วยสนองความต้องการ ทางจิต หาคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3. เป็นคนมีอุดมคติและใจดี แต่บางครั้งสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยก็ทำลายอุดมคตินั้นเสียเขาอยากที่จะช่วยคนอื่น และสนใจปัญหาของสังคมซึ่งในด้านนี้มหาวิทยาลัยจะไม่ได้ฝึกถึง หรือเห็นความต้องการของเขา จึงไม่ได้คอยช่วยจัดประสบการณ์ หรือเปิดโอกาสให้เขาได้ทดลองทำงานที่ใช้วิชาการที่เรียนอยู่ในห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน

4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบด้านที่ผลักดันให้หันเหทิศทางไปทางอื่น กิจกรรมต่างๆ สนุกสนานกว่า ไม่ต้องกังวลเคียดแค้นใจ และได้รับการบีบคั้นจากการเรียน นักศึกษาบางคนอาจตั้งความหวังในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาไว้สูงมาก เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจและผิดหวังมาก จึงต้องหันความสนใจไปด้านอื่น ซึ่งบางครั้งอาจนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนันและการติดยาเสพติด ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

5. ต้องการค้นพบตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่ยังไม่พอใจความปรารถนาและทุกสิ่งในตัวเองนัก นอกจากนี้การเรียนในระดับอุดมศึกษาสาขาวิชา บางประเภทไม่ได้ช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเอง บางครั้งทำให้นักศึกษาเข้าใจผิดว่าตนเองโง่มาก เพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ขึ้นมาเลย

6. มีความขัดแย้งและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อการบริหารลักษณะของนักศึกษาในด้านนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปในบางมหาวิทยาลัยบ้าง โดยการมีนักศึกษาตัวแทนที่มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เขาได้รับข้อมูลข่าวสารที่ได้ย่อมมีความเที่ยงตรง และสิ่งที่ตัวแทนของเขาทำย่อมตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ ลักษณะดังกล่าวเป็นการมองนักศึกษาในภาพรวมทั้งหมด หากจะพิจารณาลักษณะนักศึกษาตามชั้นปี จะพบว่า

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษาเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อหวังความสำเร็จในเชิงวิชาการต้องการเข้าใจตนเองแสวงหาเอกลักษณ์และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นความรู้สึกทั่วไปของนักศึกษา คือ มีความรู้สึกกังวลกันระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่นักศึกษามักจะไม่พอใจมหาวิทยาลัย บางกรณีนักศึกษาจะมีความเบื่อและรู้สึกเฉยๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย นักศึกษาจะเกิดความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง ตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ทางออกของนักศึกษา คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาเป็นวัฒนธรรมกลุ่มเพื่อน

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 นักศึกษาจะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก นักศึกษาจะมีความคิดเห็น ค่านิยมในแนวทางเดียวกันทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือมีความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาพวกนี้มีความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย จะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนักศึกษา (Student Culture) รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนักศึกษาด้วยกัน สนใจเรื่องส่วนตัวโดยเฉพาะชีวิตหลังการเรียนจบแล้ว

อ้อมใจ วงษ์มณฑา(2553:29) กล่าวว่า หากพิจารณาลักษณะนักศึกษากับการเรียนการสอน จะพบว่า นักศึกษามีพื้นฐานของเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าคนทั่วไป มีอุดมคติและความสำนึกต่อสังคมและส่วนรวมสูง ไม่นิยม การขู่บังคับ ในขณะที่แสวงหาความมีอิสระเสรี นักศึกษาก็ยังผูกพันกับอาจารย์และสถาบันของตน ประสิทธิภาพในการเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจ ความตั้งใจ และการปรับตัวของนักศึกษาการเรียนรูู้ ของนักศึกษาจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มแต่ละชั้น แต่ละสาขา มีแบบการเรียน ความสนใจและค่านิยมที่ต่างกัน

ประเภทของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553 : 30) ได้จัดแบ่งนักศึกษาโดยยึดองค์ประกอบความคิดอ่านทางสติปัญญาและการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่มีต่อมหาวิทยาลัยเป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. พวกบทบาททางวิชาการ (Academic) เป็นพวกที่ขยันหมั่นอยู่กับวิชาการมักชอบแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในเชิงวิชาการและชอบเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยอยู่เสมอชอบทำงานหนักได้รับความสำเร็จในทางวิชาการ มีเกรดเฉลี่ยสูง เมื่ออยู่นอกห้องเรียนมักพูดคุยถึงแต่เรื่องเกี่ยวกับวิชาการเป็นประจำ โดยทั่วไปแล้วนักศึกษาประเภทนี้มีเป้าหมายของชีวิตคือการให้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปเท่านั้น

2. พวกบทบาทที่ผิดแผกไปจากเกณฑ์ปกติ (Non-Conformist) เป็นผู้มีความคิดอ่านในเชิงวิชาการและสติปัญญาดี แต่มักไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของทางมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปแล้วมีแนวโน้มที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมายเฉพาะต่อชีวิตของตนเองเท่านั้น มีความสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพเพียงเล็กน้อย และไม่ชอบร่วมกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะเด่นคือ การแสดงความก้าวร้าว ไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับการบริหารมหาวิทยาลัย จะไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัย มักจะไม่ชอบวุ่นวายกับผู้สอน กล่าวโดยสรุป นักศึกษาประเภทนี้ชอบใช้ชีวิตในแบบฉบับของตนเอง มุ่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น พวกฮิปปี้ พวกชอบใช้ชีวิตสนุกสนาน พวกชอบเล่นการเมือง พวกวางเฉย เป็นพวกนักศึกษาที่มีลักษณะแปลกไม่เหมือนนักศึกษาทั่วไป

3. พวกบทบาทแบบชีวิตมหาวิทยาลัย (Collegiate) ส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่จงรักภักดีต่อมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตนสอดคล้องกับความต้องการของทางมหาวิทยาลัย จะไม่หมกมุ่นในวิชาการมากนัก แต่จะนิยมใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ชอบเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตรทุกอย่าง ชอบอยู่เป็นกลุ่ม มีเพื่อนมากในมหาวิทยาลัย

4. พวกบทบาทแบบวิชาชีพ (Vocational) ไม่ชอบด้านวิชาการ ซึ่งต้องใช้สติปัญญามาก และไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัย แต่นักศึกษายอมรับว่าการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพอย่างแท้จริง จะไม่สนใจในการออกความเห็นหรือการเรียนรู้ในเชิงวิชาการ ตลอดจนกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมนอกหลักสูตร กล่าวโดยสรุป นักศึกษาประเภทนี้มุ่งฝึกฝนตนเองเพื่อจะได้มีความชำนาญในการที่จะได้ออกไปประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

ศิริพันธุ์ บำรุงทรัพย์ (2540 : 19-20) ได้แบ่งประเภทของนักศึกษาตามแนวบทบาทออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นนักศึกษา (Academic and Scholarly Role Orientation) นักศึกษาจะสนใจแต่เรื่องที่เป็นสาระความรู้อย่างเป็นทางการในวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบัน
2. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) นักศึกษาจะเน้นในเรื่องของโลก ศิลปะและปรัชญาหรือแนวคิด ไม่เน้นโครงสร้างทางวิชาการของสถาบันและวิชาเรียนในสถาบัน
3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) นักศึกษาจะสนใจในกิจกรรมทางสังคมที่เขามองว่าเป็นกิจกรรมที่สนุก
4. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation) นักศึกษาต้องการมีบทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารองค์กรและทำงานเพื่อสร้างสมประสบการณ์ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป
5. แนวบทบาทที่ยึดถือระบบกรีก (Orientation to Greek-Letter System) เป็นนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ มีตระกูลดี เมื่อมาเรียนก็มาอยู่รวมกันในสถานที่พักที่มีกลุ่มนักศึกษาลักษณะเดียวกัน มีกฎระเบียบ มีผู้คอยดูแล พฤติกรรมของนักศึกษาประเภทนี้อยู่รวมกันในแนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่และแนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์
6. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Vocational Role Orientation) นักศึกษาจะมุ่งเน้นทักษะและความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนในวิชาที่ลงทะเบียน ที่เห็นว่ามีประโยชน์ในการทำงานในอนาคต
7. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development Role Orientation) นักศึกษาจะสนใจในการพัฒนาตนเอง โดยการพบปะบุคคลจำนวนมากและชอบช่วยเหลือผู้อื่น
8. แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี (Ritualistic Role Orientation) นักศึกษามีแนวโน้มในการอยู่บ้านมากกว่าสถาบัน ต้องการที่จะทำอะไรคนเดียว อยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำอะไร ไม่สนใจวิชาการหรือสภาพแวดล้อมของสถาบัน

ทองเรือน อมรัชกุล (2542 : 36) ได้จำแนกประเภทของนักศึกษาออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ศักยิต (Scholars) เป็นนักศึกษาที่มีความเป็นเอกัตบุคคลต่ำ แต่มีสติปัญญาสูงไม่กล้าทำอะไร ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีเพื่อนฝูงน้อย ฉลาด เขาอาจจะมีความเชื่อมั่นว่ามีความเก่งแต่ไม่กล้าแสดงออก คนอื่นมองว่าเป็นคนที่มุ่งมั่นเอาแต่วิชาการ เป็นคนมีเหตุผล รู้จักการวิเคราะห์ ชอบวิเคราะห์คนแต่ไม่ยอมรับอะไรง่ายๆ

2. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Individualists) เป็นนักศึกษาที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ฉลาด สติปัญญาสูง มองตนเองว่ามีสติปัญญา มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือนักศึกษาคนอื่น ทำตามความพอใจของตน โดยไม่คำนึงว่าเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่ มีศิลปะ มีจินตนาการสูง มีความคิดอิสระอุทิศตนเพื่อการเป็นผู้มีความคิดอิสระและเพื่อการเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

3. พวกไม่มีระบบระเบียบ (The wild Ones) เป็นนักศึกษาที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ค่อยฉลาด แต่งตัวไม่เรียบร้อย เช่น พวกฮิปปี้ เป็นคนที่เลื่อมโทรม ทำอะไรตามความพอใจ ไม่สนใจงานด้านวิชาการ สนใจแต่ความสนุกสนาน งานรื่นเริง ทำตัวเองให้เด่นอยู่เสมอไม่มีระเบียบวินัย

4. พวกฝึกไฟในการเมือง (Political Activist) เป็นนักศึกษาที่ชอบยุ่งการเมือง มีวิจารณ์ญาณของการเมืองเป็นนักปฏิรูป (Civil-Mind Reformist) ไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับมหาวิทยาลัยหรือระดับประเทศ สนใจในงานสาธารณประโยชน์

5. กลุ่มสังคม (The Social Group) เป็นนักศึกษาที่มีความเป็นตัวของตัวเองต่ำ สติปัญญาค่ำ สนใจเฉพาะเรื่องของสังคม เรื่องสนุกสนาน ไม่สนใจงานวิชาการ มีนัดกับเพื่อนต่างเพศเสมอ

6. ผู้นำ (Leaders) เป็นนักศึกษาที่สนใจในเรื่องการบริหารของมหาวิทยาลัยที่ตนเองศึกษา อยู่ต้องการที่จะมีตำแหน่งเป็นกรรมการของกลุ่มต่างๆ ในสถาบัน ทำตนเป็นผู้รอบรู้และเจ้ากี้เจ้าการในกิจการต่างๆ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะและประเภทของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของนักศึกษา การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยถือได้ว่าเป็นการศึกษาระดับสูงสุดในการปลูกฝังสิ่งต่างๆ ในการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีบุคลิกที่มีคุณธรรมเป็นวัยที่สมองพัฒนาสูงสุด จึงเป็นช่วงที่มหาวิทยาลัยจะมีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อม จัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับนักศึกษาให้พัฒนาสูงสุด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทยเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดประชาสังคม จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้พลเมืองสำนึกในสิทธิ และหน้าที่ โดยร่วมคิดและเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยได้มีการกำหนดจากแนวคิดของนักการศึกษาและองค์กรต่างๆ ไว้ดังนี้

1. ความเป็นมาเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ในประเทศไทยเริ่มมีการกล่าวถึงจิตสาธารณะช่วงหลังพุทธศักราช 2500 คือ ช่วงเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่เริ่มเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ก่อนหน้านั้นกิจกรรมการช่วยเหลือสังคมซึ่งเสริมงานบำบัดทุกข์บำรุงสุขของรัฐกระทำโดยสถาบันทางศาสนา มูลนิธิ ซึ่งจัดโดยเอกชนจัดตั้งช่วยเหลือคนในเชื้อชาติหรือจากภูมิภาคเดียวกัน เป็นลักษณะผู้ให้กับผู้รับ แต่หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ประชาชนที่มีฐานะยากจนเริ่มตระหนักถึงพลังของตนเองและสำนึกต่อสังคมของชนชั้นกลางถูกยกระดับสูงขึ้น (วิภาพันธุ์ ก่อเกียรติจิร, 2544 : 103) และต่อมาการพัฒนามุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และเริ่มส่งเสริมประชาคมจังหวัดให้เกิดขึ้นในทุกจังหวัด ควบคู่กับการเตรียมขยายประชาคมตำบล เพราะผลจากการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พบว่า การพัฒนา เศรษฐกิจเพียงด้านเดียวไม่สามารถนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ การพัฒนาต้องควบคู่ไปด้วยกันทุกด้าน ซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าปราศจากความร่วมมือของคนในชาติ จิตสาธารณะเป็น เรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดประชาสังคม จึงเป็นส่วนหนึ่งของ ทฤษฎีประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งแตกต่างจากซีกโลกตะวันตกที่มีการกล่าวถึงเรื่องนี้มาเป็น เวลายาวนาน ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประเพณีและ วัฒนธรรม โลกตะวันตกมีพื้นฐานการปกครองประเทศจากประชาชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาสังคม เน้นบทบาทของกลุ่มคน องค์กรนอกภาครัฐ แต่ในประเทศไทยเริ่มจากการปกครองในระบบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองอย่างกะทันหันโดย ไม่มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนยึดติดกับระบอบเดิม คือ ต้องการ ผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในหลักสูตรการศึกษามักกล่าวถึงแต่หน้าที่พลเมือง แต่ไม่ได้ สอนสิทธิของพลเมืองทำให้นักศึกษาไม่รู้สิทธิของตนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นประเทศไทยจึงปกครองด้วยชนชั้นผู้นำ เมื่อเกิดวิกฤตต่างๆ ประชาชนคิดว่าเป็นหน้าที่ของ

ผู้นำในการแก้ไขปัญหา เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีผู้แก้ปัญหาของประเทศเพียงกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ปัญหาทั้งหมดไม่สามารถแก้ไขได้ จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้พลเมืองสำนึกในสิทธิ และหน้าที่ โดยร่วมคิดและเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (ศรีประภา เพ็ชรมิศรี, 2543 : 208)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ให้ความสำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งกลไกที่จะทำให้พัฒนาคนได้นั้นคือ ระบบการศึกษา มีการกล่าวถึงจิตสาธารณะในด้านการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10 และต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11(พ.ศ.2555-2559) ได้กล่าวถึงการมีจิตสาธารณะไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยกล่าวไว้ในเรื่องของประชาสังคมและการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2555-2559)ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นโดยยังคงอัญเชิญ“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และให้ความสำคัญต่อชุมชนเข้มแข็ง คือ การรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติรวมทั้งการติดตามสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง สถานะด้านสังคมของประเทศปัจจุบันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤต ค่านิยมที่เป็นผลกระทบจากการเลือนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศ ทั้งทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยขาดการคัดกรองและเลือกวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมและ จริยธรรมของคนไทยลดลงโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูให้ความรู้ปลูกฝังศีลธรรมให้มีคุณภาพและจริยธรรมลดน้อยลงนำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น ส่วนสถานะด้านชุมชนของประเทศมีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนขณะที่ในด้านวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นยังถูกละเลยและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่มีน้อย ทั้งระบบคุณค่าของสังคมไทยในเรื่องจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เริ่มเสื่อมถอยวิสัยทัศน์และพันธกิจประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 11 วิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาสู่สังคม อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทย มีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทัน โลก ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุขเศรษฐกิจมี คุณภาพเสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีสำหรับพันธกิจมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนา ประเทศด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและการใช้ทรัพยากรโดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่ง เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคน ให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยตลอดชีวิต

2. ความหมายของจิตสาธารณะ

คำว่าจิตสาธารณะ เป็นคำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้เมื่อวิเคราะห์จากความหมายอย่างง่าย ว่าจิตสำนึกที่มีต่อสาธารณะจึงทำการศึกษาแนวคิดของคำว่า จิตสำนึก และสาธารณะเรื่องของ จิตสำนึกมีการศึกษาและค้นคว้ากันอย่างกว้างขวางทั้งในเชิงปรัชญา จิตวิทยา สังคมศาสตร์และ รัฐศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้คำว่า “จิตสาธารณะ” นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชัยสิทธิ์ เกลิมมีประเสริฐ และคณะ (2540 : 4) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของหรือเป็นสิ่งที่คนใน สังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมการกระทำ ที่แสดงออกมา

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล (2540 : 11-15) ได้กล่าวถึง การมีจิตสำนึก สาธารณะ ซึ่งเรียกอีกคำหนึ่งว่า จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมาย อย่างยิ่งในสังคมทำให้เกิดประชาสังคมคือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness Community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความ สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้อง มองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง พร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

2. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนว่าจะสามารถร่วมแก้ไข เปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือการทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคม ไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม

3. ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิด ความร่วมมืออย่างมีพลัง

4. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน สำนึกสาธารณะนั้นเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

5. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางนำไปเกิดจิตสาธารณะ

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ (2541 : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน ซึ่งสอดคล้องกับที่ซูซาน(Susan.1997 : 223-230) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง ความตระหนัก ความคิด ความรู้สึก และการกระทำต่อสังคม

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2541: 60)ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ผลที่ได้มาจากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญ ซึ่งมีฐานอยู่ที่ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความเห็น และความสนใจของบุคคล

ชาย โพธิ์สิตา (2541:14-15) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ หมายถึง การใช้สาธารณสมบัติอย่างมีความรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่สามารถทำได้

2. การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น โดยการคำนึงว่าคนอื่น มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้น โอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น โดยจากการศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติศึกษากรณี กรุงเทพมหานคร ได้สรุปความเข้าใจของจิตสาธารณสมบัติหรือจิตสาธารณะไว้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาเพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ ระดับที่ 2 เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณสมบัติ ไม่ว่าจะได้ใช้หรือไม่ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย

ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ (2542 : 9) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะว่า หมายถึง ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รัก เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

สยามรัฐ เรืองนาม (2542 : 25) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสำนึกเชิงสังคมว่า หมายถึง การตื่นตัวความรู้สึกรู้จักคิดและความปรารถนาต่างๆ ของบุคคลในสังคมที่ต้องการเข้าไปแก้ปัญหาเหตุการณ์หรือปัญหาของสังคม และก่อให้เกิดพฤติกรรมการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคสังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน

สื่อพลัง (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) คำว่าสาธารณะ หมายถึง กิจสมบัติ สิ่งของ สถานที่ ที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลใด ทั้งยังอาจหมายรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีกโสดหนึ่ง ซึ่งจิตสาธารณะมีความหมายในแง่ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะว่า หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ สื่อพลัง คำว่า “สาธารณะ” หมายถึง กิจสมบัติ สิ่งของ สถานที่ที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลใดทั้งยังอาจหมายรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีกด้วย จิตสาธารณะมีความหมาย ในแง่ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวม ของคนสามัญ พลเมืองที่รักเรียกร้องการมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรม ของตนและชุมชน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 17) ได้ให้ความหมาย “จิตสาธารณะ” ว่าหมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง และคำที่มีความหมายใกล้เคียงในเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การทำประโยชน์เพื่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ จิตสำนึกต่อส่วนรวมหรือ จิตสำนึกสาธารณะ และจิตสาธารณะ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543 : 243) ได้ให้ความหมายของคำว่า สำนึกทางสังคมว่า หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม และความรู้สึกร่วมได้ร่วมเสียกับสังคม

ศรีประภา เพ็ชรมิศรี (2543 : 208) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตวิญญาณสาธารณะว่า หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือต่อสังคมที่บุคคลดำรงอยู่

สุดจิต นิमितกุล (2544 : 55) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง จิตสำนึกของความเป็นพลเมือง

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2544 : 22) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็น คุณธรรมหรือข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวม ในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของ พลเมืองในการกระทำเพื่อ บ้านเมือง

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง กระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่ สาธารณะมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจาก สาธารณะ

หฤทัย อาจปรู (2544 : 37) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือ สังคม ต้องการเข้าไปแก้ไขโดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลัง ของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกับคนในสังคมนั้น

อัจฉรา โคมแสงลัม (2544:87) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกทางสังคมว่า หมายถึง สภาวะความรู้ตัวถึงความคิด และความรู้สึกต่อบุคคลและสภาพแวดล้อม ที่เกิดจากการคิดคำนึงถึง ส่วนรวมร่วมกัน

พระไพศาล วิสาโล (2544 : 15) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความสำนึกใส่ใจและ พร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยใน

สมบัติส่วนรวม ซึ่งมีใช้เฉพาะครอบครัว ญาติมิตร คนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้านเท่านั้นหาก
 คลุมไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก ไม่เคยพบ แต่ก็รู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด

จารูวรรณ นามพรหม (2545 : 63-37) การศึกษาอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาโครงการจุพา
 ชนบทจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อการศึกษาอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาโครงการจุฬาชนบท
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือแบบวัดอัตมโนทัศน์
 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า

1. นักศึกษาโครงการจุฬาชนบทมีอัตมโนทัศน์ทางครอบครัว ด้านสังคม และอัตมโนทัศน์
 โดยรวมอยู่ในระดับสูง
2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงโครงการจุฬาชนบทมีอัตมโนทัศน์รายด้านและโดยรวม
 ไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาโครงการจุฬาชนบทที่มีอายุต่างกันมีอัตมโนทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักศึกษาโครงการจุฬา-ชนบทชั้นปีที่ต่างกันมีอัตมโนทัศน์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักศึกษาโครงการจุฬาชนบทที่ศึกษาในคณะวิชาที่ต่างกันมีอัตมโนทัศน์รายด้านและ
 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ถัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2547 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะว่าหมายถึง การ
 รู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยพิจารณา
 จากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม
 ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม
 ในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
2. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครอง
 ของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้นซึ่ง
 แบ่งนิยามออกเป็น 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด ปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้ เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม	1.1 การดูแลรักษา 1.2 ลักษณะของการใช้
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด 2.2 การรับอาสาที่จะทำบางสิ่ง บางอย่างเพื่อส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง 3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

จากการศึกษาความหมายที่มีผู้ให้ไว้ต่างๆ กันสรุปได้ว่าจิตสาธารณะแบ่งได้เป็น 3 ด้าน
ดังนี้

1. การใช้ โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้
 - 1.1 ดูแลรักษาสິงของ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี
 - 1.2 ลักษณะของการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด และทะนุถนอม
 2. การถือเป็นหน้าที่ โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้
 - 2.1 ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด
 - 2.2 รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณะ
สมบัติของส่วนรวม
 3. การเคารพสิทธิ โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้
 - 3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง
 - 3.2 แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
- เชษฐา หนูรุ่น (2551 : 4) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะว่า หมายถึง ลักษณะ
ของนักเรียนที่รู้จักดูแล เอาใจใส่ เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
ของกลุ่มคนในสังคม

ไนท์ลอน ก๊อตและคาร์ฮาร์ท (ทิวา วงศ์ธนาภา. 2538:64 อ้างอิงจาก Nailon.Knott and Carhart.1957:606) ได้ให้ความหมายของสาธารณะไว้หลายประการ ดังนี้

1. เรื่องที่ประชาชนมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ โดยรู้สึกเป็นเจ้าของหวงแหนชาติ หรือสังคมส่วนรวม
2. สิ่งที่เปิดให้ใช้ หรือให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วม โดยไม่ควบคุมการใช้หรือควบคุมบางส่วน เช่น สวนสาธารณะ
3. การเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้หรือเห็นการกระทำโดยทั่วกัน
4. การเข้าร่วม หรือความเสียสละในการทำกิจกรรม
5. ผู้ที่มีความเป็นพลเมืองเป็นข้าราชการที่ทำงานเพื่อ ส่วนรวม หรือเป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชน
6. ความเป็นสากล ของกลุ่มคนในสังคม

วนภัทร แสงแก้ว (2553 : 6) ได้ให้ความหมายของจิตอาสาว่า คือ ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ ตัวอย่าง เช่น การให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงกายรวมทั้งด้านแรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละสิ่งของตนเองมีแม้กระทั่งเสียสละด้านเวลา เพื่อแผ้วแผ่ให้กับส่วนรวม

นันทรัตน์ ปรีวัชรธรรม (2553: 23) ที่ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเอื้อเพื่อแผ้วแผ่ การเสียสละเวลา สิ่งของเงินทอง แรงกาย สติปัญญา เพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นจิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยการกระทำด้วยความสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ สำนึกของบุคคลที่มีต่อส่วนรวมเอาใจใส่ป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ชิล (ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล.2542:29 อ้างอิงจาก Sills.1972 : 567) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ครัท (อ้อมใจ วงศ์มณฑาและคณะ.2553:34 อ้างอิงจาก Kraft. 1992 :6) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึง ความไม่ยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่น และมีการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม

บริทตัน (ชูชัย สุภวงษ์ และชูวดี อ้อมใจ. 2540 : 69อ้างอิงจากBratton. 1994:8) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกประชาสังคม หมายถึง ความตื่นตัวของสังคมและการยอมรับในสาธารณะชนถึงความสำคัญขององค์คุณแห่งประชาสังคม โดยการเห็นความสำคัญและเคารพในคุณค่าของความคิดริเริ่มอิสระของปัจเจกบุคคลที่จะทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม โดยไม่อยู่ใต้อำนาจของอำนาจการเมืองที่เป็นทางการ และเน้นการมีส่วนร่วมโดยสมัครใจในการสร้างสรรค์สังคม

โอสเลน,เบลคเกอร์และเชสโนลาคา (จรรยา สุวรรณทัต.2545 : 173-174อ้างอิงจากOslan, Blekher. and Chesnolaca. 2000 : 174) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกของแต่ละบุคคลก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการกระทำโดยใช้ ประสพการณ์และพยายามผลักดันให้เกิดผลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวม เมื่อประมวล ความหมายของจิตสำนึกทั้งในเชิงปรัชญา จิตวิทยา สังคมศาสตร์และพุทธศาสตร์รวมทั้งแนวคิด เกี่ยวกับสาธารณะแม้จะมีการใช้คำที่หลากหลายแต่ก็เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันสำหรับคำที่ ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ “จิตสาธารณะ” หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นใน สังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคมต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึง สิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึก ถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาคได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกัน กับคนในสังคม การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแล เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากการที่บุคคล หลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่ก่อให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมี ส่วนร่วมในการดูแล การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมใน การดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำตามหน้าที่ที่กำหนดการดูแลความสงบเรียบร้อยการรักษา สาธารณสมบัติรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันแก้ไขและติดตาม ประเมินผลรวมไปถึงการรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของ ส่วนรวม ไม่ปิดกั้นในการใช้ของบุคคลอื่นมีการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงความรู้สึกรับรู้และการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งของ สาธารณะสมบัติของมหาวิทยาลัย หน่วยงาน องค์กร และสังคม การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อ อาจารย์ เพื่อนและบุคคลที่ใกล้ชิดและการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย องค์กรต่างๆ และสังคม โดยเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนต่อตนเองแต่กระทำเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543 : 22-29) กล่าวว่า การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบพึ่งพากันคนในสังคมซึ่งมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้วการขาดจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศและระดับโลก ดังนั้นผลกระทบต่อบุคคลทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยั่งยืนไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง

2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง

3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะแล้วจะทำให้เกิด

3.1 วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ อาทิ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคมขาดเสถียรภาพทางการเมือง การชุมนุมขับไล่รัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

3.2 ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใดออกมาใช้ก็จะได้ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

3.3 ประเทศชาติไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนในประเทศอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยาม ดูหมิ่นดูแคลนว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา

ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดการเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆ ดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางสงครามในการตัดสินปัญหา

2. เกิดการถั่นแก่งแย่ง แข่งขันหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการค้าได้เปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน

3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่นเผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ถูกดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นคุณค่าและจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึก ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดประชาสังคมก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งจะทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมดี

ประเวศ วะสี (2542 : 20) กล่าวว่า ระบบการศึกษาในปัจจุบันนอกจากสอนให้คนอ่านออกเขียนได้กระบวนการเรียนการสอนยังเน้นการท่องจำมากกว่าให้รู้จักคิด ประกอบกับวัฒนธรรมไทย ที่ได้รับการสั่งสอนจากบรรพบุรุษให้เชื่อฟังตามผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองอบรมสั่งสอนเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนไม่พึ่งตนเอง ขาดการไตร่ตรอง ดังนั้น ถ้านักศึกษาขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดผลด้านความเป็นพลเมือง นักศึกษาเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุกด้าน จิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมประการสำคัญหนึ่ง ที่จะส่งเสริมทางด้านเจตคติของนักศึกษาทำให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัวมีความเป็นพลเมืองและเห็นความเท่าเทียมกันของมนุษย์เป็นแรงผลักดันในภาคพลเมือง ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหว ไปในทิศทางตามความต้องการของพลเมืองทำให้ประเทศขับเคลื่อนด้วยอำนาจประชาชนซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ถ้านักศึกษาขาดจิตสาธารณะจะไม่มีความเป็นพลเมืองเป็นเพียงประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นจะเจริญเติบโตไปเป็นประชาชนที่ไม่รู้จักการพึ่งตนเอง (Passive) รวมทั้งจิตใจคับแคบไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความสามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ทำงานหรือดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดผลเสียทั้งในระดับสังคมประเทศและสังคมโลก

โรธอน (เสถียร วิชัชลักษณ์ และ สืบวงศ์ วิชัชลักษณ์.2540:37 อ้างอิงจากThrone.1997 : 437) กล่าวว่า เนื่องจากในปัจจุบันกระบวนการโลกาภิวัตน์ไม่เพียงเชื่อมโยงระบบธุรกิจและการตลาดเท่านั้น แต่มีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ซึ่งบริบทนี้เชื่อมโยงกับระบบสุขภาพของบุคคล อย่างแยกกันไม่ได้ ทำให้มีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องตระหนัก เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ คู่คุณธรรมมีความรู้สึกร่วมกับชุมชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในแง่มุมต่างๆ

เมโย (กัญญาวิณั สุวิทย์วรกุล.2550.84-85 อ้างอิงจาก Mayo. 1996 : 54) การมีจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษาในด้านความเป็นพลเมือง และด้านการออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตการนำไปใช้จึงต้องศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ คือ จิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญในการปลูกฝังให้กับนักศึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยจะต้องตระหนัก เพื่อให้ นักศึกษาของตนจบออกไปเป็นบัณฑิตที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อออกไปประกอบอาชีพตามสายวิชาชีพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

4. องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิสารทสกุล (2540 : 12-14) ได้กล่าวถึง การมีจิตสาธารณะซึ่งเรียกอีกคำหนึ่งว่าจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคม ทำให้เกิดประชาสังคมคือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness Community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้อง มองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

2. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนว่าจะสามารถร่วมแก้ไข เปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือ การทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคมไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับ ตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตน ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของสังคม

3. ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

4. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน สำนึกสาธารณะนั้นเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

5. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นทางนำไปเกิดจิตสาธารณะ

ชาย โพธิ์ธิตา (2541 : 14 – 15) และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546 : 2-3) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้ คือ

1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
2. การใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม
3. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
4. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
5. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
6. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553 : 15) กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของการรู้ หรือเกิด ความรับรู้ของความเป็นหลัก เช่น การรับรู้ ความทรงจำ ความมีเหตุผลและการใช้ปัญญา เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นสิ่ง กระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของความเป็นหลัก ที่รวมเอา ความรู้สึกของ บุคคลในด้านบวกหรือด้านลบ

3. องค์ประกอบทางการปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior) เป็นองค์ประกอบที่ ก่อให้เกิดแนวโน้มทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่ เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัย ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : 51) ทำการศึกษาจิตสำนึกสาธารณะในบริบทประชา สังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาการและสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเมืองและชุมชน ชนบท พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย

1. ความรัก ความเอื้ออาทร
2. ความเชื่อใจ
3. การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. การมีปฏิสัมพันธ์ กันโดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม

เจษฎา หนูร่น (2551 : 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะจะต้องพิจารณาจาก ความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การใช้ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เกิดความชำรุดเสียหาย โดยแสดงออก ดังนี้

1.1 ดูแลรักษาสิ่งของเมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี

1.2 ลักษณะของการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

2. การถือเป็นที่หมาย ถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้

2.1 ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด

2.2 รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยแสดงออก ดังนี้

3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

3.2 แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ ของส่วนรวม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ คือ พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงออกมาที่เป็นการมุ่งปฏิบัติต่อมหาวิทยาลัยในลักษณะต่างๆ ที่แสดงถึงการปฏิบัติเพื่อส่วนรวมซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้โดยการแสดงออกมาอย่างชัดเจน

5. รูปแบบของจิตสาธารณะ

รูปแบบของจิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะนั้น มีการแบ่งรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งแบ่งรูปแบบของจิตสำนึกไว้ ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 15-16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่ามีอยู่ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้

เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝัง และมีมานาน ตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้ว ซึ่งสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มากเพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบของจิตสาธารณะ คือ เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังมาเป็นเวลานานตามสภาพของสังคมไทย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของบุคคลในสังคม ที่แบ่งออกมาในรูปแบบลักษณะต่างๆ ที่ควรจะเป็นไปตามสภาพการณ์ของกลุ่มอายุ วัยของกลุ่มบุคคลที่ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมของพลเมือง ส่งเสริมทำให้สังคมเข้มแข็งมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการมีพลเมืองตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม เชื่อมมั่นในความสามารถของตนเองและการรวมกลุ่ม ปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ จะทำให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพรับผิดชอบไปกับหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งสามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎีประชาสังคม ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของบุคคลเชิงจิตวิทยาพัฒนาการและแนวทางของพระพุทธศาสนา การมีจิตสาธารณะเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยในชุมชน มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะไว้ ดังนี้

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : 99) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย นักศึกษาย่อมมีลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งได้รับอิทธิพลจากการอบรมของครอบครัว สถานศึกษาและกระบวนการทางสังคมจากบริเวณที่อยู่อาศัยเมื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยวัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน อาจารย์ จึงมีผลต่อการรับรู้ ความเชื่อ เจตคติ

ค่านิยม และพฤติกรรมของนักศึกษา โดยแสดงออกทางรูปแบบการดำเนินชีวิต เมื่อนักศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงขึ้น

สบโชค พูลนวม (2553 : 18) ได้เสนอแนวคิดกล่าวว่า ความรับผิดชอบของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษา มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน โดยผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา มีความรับผิดชอบสูงกว่า นอกจากนั้นคุณธรรมของบุคคลจะสูงขึ้นตามพัฒนาการทางพุทธิปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้ระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนและแสดงถึงความสามารถทางพุทธิปัญญา โครงสร้างของมหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งแตกต่างกันตามปรัชญา วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและนโยบายขององค์การมหาวิทยาลัยที่มีขนาดเล็กรูปแบบการดำเนินชีวิตจะมีความแตกต่างกันน้อย แต่มีความซับซ้อนมาก มหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่จะมีความแตกต่างระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตมากแต่มีความซับซ้อนในแต่ละรูปแบบน้อย มหาวิทยาลัยที่นักศึกษามีเจตคติ ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกันและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมาก สังกัดของมหาวิทยาลัยจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคล

ชูชัย สุภวงส์ (2539 : 29) กล่าวว่า ในแต่ละพื้นที่ที่มีกระบวนการทางสังคมที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อการรับรู้และการมีจิตสาธารณะของบุคคล ในเขตที่มีความซับซ้อนของกระบวนการทางสังคมสูง เช่น กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิถีชีวิตของคนเมืองจึงมีลักษณะที่เร่งรีบแข่งขันเกิดความแอ่งแอ่งและเห็นแก่ตัวส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกของบุคคลได้โดยไม่รู้ตัว

อนุชาติ พวงสำลีและวีรบูรณ์ วิสารทกุล (2540:17) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะสนใจค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระจากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ทำให้มีคุณสมบัติเป็นผู้นำนักคิด นักวิเคราะห์ วิจัย

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมของพลเมือง ส่งเสริมทำให้สังคมเข้มแข็งมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการมีพลเมืองตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ สังคม เชื้อมั่นในความสามารถของตนเองและการรวมกลุ่มปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ จะทำให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพรับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมือง เป็นคุณธรรมปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคมมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและการรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์แบบ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1. ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Cognitive Behavior Modification)

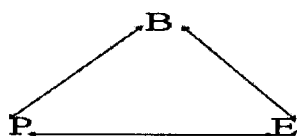
เป็นทฤษฎีที่เน้นการพัฒนากระบวนการภายใน คือ จิตใจ แนวคิดนี้เกิดขึ้นมาในช่วงศตวรรษที่ 1960 และเริ่มเด่นชัดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 1960 จนถึงต้นศตวรรษที่ 1970 ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ สิ่งที่แตกต่างจากแนวคิดเดิม คือ การปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะเน้นที่การปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยตรง นักปรับพฤติกรรมมีความเชื่อว่า กิจกรรมทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม กิจกรรมทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา

ยุพาพัคตร์ รักษณิงส์ (2547 : 47) กล่าวว่า แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา ซึ่งมีคำสอนที่สามารถนำมาใช้สำหรับการพัฒนาจิตสาธารณะได้ เช่น มุลินธิจื่อจี ใช้หลักพรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินกิจกรรมจิตอาสา และมีเครือข่ายทั่วโลก นอกจากนี้โรงเรียนสัตยาไสใช้การสวดมนต์และนั่งสมาธิก่อนและหลังเรียนทุกครั้งเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จนได้รับการเชิดชูว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบของการบูรณาการหลักศาสนากับการศึกษาได้อย่างลงตัว

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Learning Theory)

ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม แต่เมื่อไม่นานมานี้ นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม พบว่า การวางเงื่อนไขมีข้อจำกัดในการอธิบายการเรียนรู้ จึงให้ความสนใจกับกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่สามารถสังเกตได้ เช่น ความคาดหวัง ความคิด และความเชื่อการขยายความคิดจากแนวคิดเดิมนี้

บันดูรา (Bandura.1986:14) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมดั้งเดิมสามารถอธิบายการเรียนรู้ได้บางส่วนและมองข้ามสถานการณ์ที่สำคัญ โดยเฉพาะอิทธิพลทางสังคมที่มีต่อการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (Environment Event) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) เช่น ความคิด แรงจูงใจ และพฤติกรรม (Behavior) ทั้งสามปัจจัยนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังภาพที่ 1

B = พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล P = บุคคล E = สิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมดั้งเดิมมองข้ามไปคือ ตัวแบบ (Modeling) และการลอกเลียนแบบ (Imitation) มีผลต่อการเรียนรู้ กล่าวคือ คนเรียนรู้ได้จากการดูหรือสังเกตด้วยความตั้งใจ (Attention) จากนั้นสร้างภาพ จำ วิเคราะห์ และการตัดสินใจ ปัจจัยทั้งสองนี้เรียนรู้ด้วยการสังเกต ซึ่งกระบวนการสังเกตมีทั้งหมด 4 อย่าง คือ กระบวนการความเอาใจใส่ (Attention) กระบวนการจดจำ (Retention) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง (Reproduction) และมีแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการทำพฤติกรรมนั้นอีก

3. ทฤษฎีด้นไม้จริยธรรม (Tree Moral Theory)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 12-14) กล่าวว่า ทฤษฎีด้นไม้จริยธรรมแสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างจากการสรุปผลการวิจัยในเรื่องดังกล่าวของเยาวชนและประชาชนไทยอายุ 6-60 ปี จำนวนหลายพันคน เป็นผลการวิจัยในประเทศไทยในช่วง 25 ปีนี้ ทฤษฎีด้นไม้จริยธรรมนี้มี 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นดอกและผลของด้นไม้ ส่วนลำต้นและส่วนที่เป็นรากแก้ว ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ดอกและผลไม้บนด้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็งผลออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ นำปรารถนา มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม

ส่วนที่สอง ได้แก่ ส่วนลำต้นของด้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
3. ความเชื่ออำนาจในตน
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่สาม ได้แก่ รากของด้นไม้ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

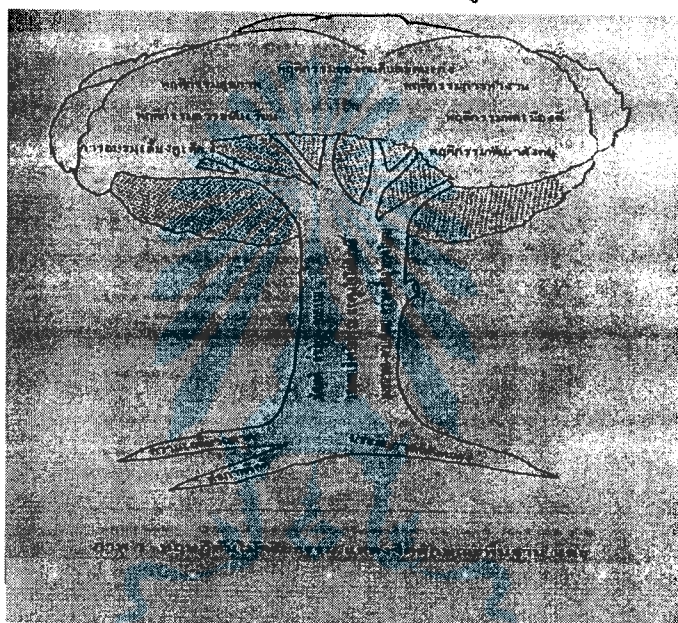
- 1.สติปัญญา
2. ประสพการณ์ทางสังคม
3. สุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำดับของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะ กับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำดับของต้นไม้ โดยที่จิตทั้ง 5 ลักษณะนี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลที่มีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการ พัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับ หากบุคคลมีพื้นฐานทางด้านจิตใจเป็นปกติและได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็จะสามารถพัฒนาโดยธรรมชาติ แต่ในสังคมไทยมีการวิจัยพบว่าพัฒนาการหยุดชะงักอย่างไม่เหมาะสมกับวัย กล่าวคือ ผู้ใหญ่จำนวนหนึ่งซึ่งสมควรพัฒนาการใช้เหตุผลไปถึงขั้นสูงแล้วแต่ยังหยุดชะงักที่ขั้นต่ำ เช่น ยังยึดหลักแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนพวกพ้อง เป็นต้น บุคคลที่มีแรงจูงใจดังกล่าวจึงยังไม่สามารถคิดประโยชน์เพื่อสังคมได้

เจษฎา หนูรุ่ม (2551 : 6-7) กล่าวว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน ซึ่งทฤษฎีนี้แสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างจากการสรุปผลการวิจัยของเยาวชนและประชาชนไทย อายุ 6-60 ปี จำนวนรวมหลายพันคน และจิตสาธารณะถือว่าเป็นพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมา ถ้านักเรียนมีจิตสาธารณะสูงมากเท่าไร ก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมของคนดีมากเท่านั้น ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะบางประการใน 8 ประการที่ลำดับและรากของต้นไม้ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้มี 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น ซึ่งส่วนที่ 1 คือ ดอกและผลไม้มของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่างๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง จิตสาธารณะจึงอยู่ในส่วนที่ 1 เพราะฉะนั้นนักศึกษาที่มีจิตสาธารณะสูงก็ถือว่าเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ หมายถึง การแสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะกับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ประสบการณ์ทางสังคมเป็น สิ่งสำคัญต่อพัฒนาการทางจิตของบุคคล การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้มีความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นและสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวาง ลึกซึ้งมองเห็นและเข้าใจบทบาทของตนเองและของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับคน

ในสังคมและความเข้าใจจะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตในระดับสูงได้ซึ่งลักษณะดังกล่าวเท่ากับเป็นการปิดกั้นข่าวสาร และข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาทางจิตวิทยาและด้านสังคม ซึ่งย่อมรวมเอาพัฒนาการทางจริยธรรมทางการมุ่งอนาคต ดังนั้น ถ้าต้องการที่จะให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตจะต้องส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวาง และเหมาะสมกับอายุของบุคคลจึงจะทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตในระดับสูงได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม
(ที่มา : ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543: 124)

4. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีจิตสาธารณะและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

มีนักการศึกษาได้สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะไว้ ดังนี้

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : 101) กล่าวว่า การมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติไม่สามารถบังคับให้เกิดได้แต่สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของพลเมือง ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิด จิตสาธารณะประกอบด้วย

1. สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของบุคคล
2. กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น กล่าวว่า พลเมืองจึงต้องมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้สั่งสมผู้คนในสังคมอย่างรอบด้านและต่อเนื่องโดยมีขั้นตอนคือ การรับรู้ สนใจ ไตร่ตรอง ทดลอง การสร้างสำนึกจึงต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์เงื่อนไขและขั้นตอนต่างๆ จินตนาการเป็นพลังของมนุษย์ที่จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีแต่จินตนาการอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอต้อง

อาศัยสติปัญญาความรู้ในการแก้ปัญหาและกำหนดทิศทางข้างหน้า ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและรวมกับผู้อื่น จึงสามารถไตร่ตรองหาเหตุผลและทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไปและอาจนำไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่นๆ เช่น อาจนำมาสัมพันธ์กับชีวิตของตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ ด้วยไม่ใช่เรียนรู้ไว้เพียงอย่างเดียว

3. การที่บุคคลในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน

ศรีประภา เพ็ชรมีศรี (2543 : 205) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างและต้องมีการกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจวัตร ได้สรุปปัจจัยที่เป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาจิตวิญญาณ สาธารณะ คือ

1. การสร้างองค์กร ผู้นำ สื่อ วัฒนธรรมใหม่ การสร้างประโยชน์ร่วมกัน
2. การทำให้ เกิดกลุ่ม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการเข้าร่วมกับกลุ่มมีกิจกรรมสาธารณะและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. มีทุนประชาคม ได้แก่ ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร
4. การได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา
5. การสร้างเครือข่ายทุกเพศทุกวัย
6. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างโดยเริ่มจากตนเองให้มีระบบคิดที่จะยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น มีการแยกแยะ มีอิทธิบาทสี่
7. การสร้างกฎระเบียบร่วมกัน สร้างความตระหนัก มีการปลูกฝังตั้งแต่ผู้เรียน สร้างให้เกิดวัฒนธรรมใหม่
8. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในฐานะพลเมืองไทยการสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน การมีสิทธิทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
9. การมีส่วนร่วม ในด้านต่างๆ มีการเปิดโอกาสให้แสดงออก มีประเด็นที่จะเคลื่อนไหวร่วมกันมีการเสียดสีทู่แท้ และกระทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดรูปแบบ มีการสร้างเครือข่ายและมีมาตรการหรือกฎหมายบังคับ
10. ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ จริยธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้อ อาทรต่อกัน เริ่มจากสถาบันครอบครัวโดยการให้การศึกษาและสื่อจะมีส่วนร่วมสร้างให้เกิดความคิดหลากหลายที่ชี้ให้เห็นคุณค่าต่างๆ รวมทั้งการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีชุมชนแห่งการเรียนรู้

11. การมีผู้นำหรือบุคคลสาธารณะที่เป็นแบบอย่าง มีจิตสำนึกต่อสังคมมีคุณธรรมและสามารถสร้างระบบผู้นำร่วมได้ จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะหรือสำนึกของสังคมอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และ สังคม สัจจกร (2543 : 13) ได้เสนอว่าไว้ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงประการเดียวเป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลามาและสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดถี่ถ้วน ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลายภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ผู้สอน สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชนและส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปสถานศึกษาไปทำงาน คูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมืองขบถฝ่าการจลาจลที่แออัด

2. ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติ ทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาดนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใดก็จะมีฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลแล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติและมักไม่รู้ตัวแต่สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจเลือกสรรบุคคลระลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเองระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกันการพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอกจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมของพลเมือง

อนุชาติ พวงสำลี (2543 : 14) กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เนื่องจากทฤษฎีเหล่านี้เป็นการกำหนดคุณลักษณะของบุคคลในด้านความเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม และคุณธรรมจริยธรรม ตามช่วงอายุ และสามารถอธิบายได้ตามหลักพระพุทธศาสนา

5. คุณลักษณะทั่วไปของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

มีนักการศึกษาได้สรุปคุณลักษณะทั่วไปของบุคคลที่มีจิตสาธารณะไว้ ดังนี้

บุทธนา วรณปิตี (2542 : 181-183) กล่าวถึง บุคคลที่มีจิตสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิของพลเมืองจะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความใส่ใจและติดตาม ไม่เพียงทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่นและในสถาบันต่างๆ

2. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยมส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือกคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกัน ไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้ง การขูดขูดแย้ง โดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้น ผู้มีจิตสาธารณะต้องเป็นพลเมือง ในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน ตระหนักว่าการมีส่วนร่วม ไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุดเพื่อหาข้อยุติ สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและผนึกกำลังเพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

4. การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง มหาวิทยาลัยไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ ต้องรับช่วงต่อการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัว รวมทั้งเครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่างๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่นช่วยดำรงรักษาประชาธิปไตย สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือ สถาบันศาสนาและสื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

สรุปได้ว่า การมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติไม่สามารถบังคับให้เกิดได้แต่สภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติ ทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใดก็จะมีฝึกฝน และสร้างสมสำนึก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นพฤติกรรมของมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยมุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวมและผู้อื่น ซึ่งเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจและอัตโนมัติ การรู้จักแบ่งปัน รู้จักผู้เสียสละด้วยความเป็นจริงจากตัวตนของตัวเอง

1. ความหมายของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไว้ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2541 : 22) กล่าวว่า การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การเอาใจใส่ต่อความทุกข์ส่วนตัวและในด้านการทำงานของบุคคลอื่น ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วย เมื่อมีทุกข์ก็ช่วยเหลือให้กำลังใจและคำปรึกษาแนะนำแนวทางและวิธีแก้ไข ปัญหาที่กำลังประสบเท่าที่จะทำได้ อย่างเห็นใจ จริงใจและเสมอต้นเสมอปลาย

ประทุม อังกูรโรหิต (2543 : 9) กล่าวว่า การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การมีน้ำใจชอบช่วยเหลือทุกคน ด้วยความเต็มใจและอัตโนมัติ การรู้จักแบ่งปันเพื่อผู้อื่น การรู้จักการให้เพื่อส่วนรวมและเพื่อผู้อื่น การกระทำด้วยความยินดีและเต็มใจ

วิทวัส รุ่งเรืองผล (2544:24) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา สติปัญญาและใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

สรุปได้ว่า การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง พฤติกรรมของมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยมุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวมและผู้อื่นซึ่งเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจและอัตโนมัติการรู้จักแบ่งปันเพื่อผู้อื่นซึ่งการกระทำด้วยความยินดีและเต็มใจ

2. รูปแบบของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

มีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปรูปแบบของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไว้ ดังนี้

วัชร วัณษ (2546: 6-7) ได้แบ่งรูปแบบการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือหรือถือของหนัก ช่วยจนคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ช่วยงานห้องสมุด ช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

2. ทางวาจา ได้แก่ การพูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์ บอกทางให้กับผู้ไม่รู้จักรถทาง การกล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ การช่วยเหลือให้คำแนะนำเพื่อน การช่วยเจรจาธุระให้ได้ผลสำเร็จ เป็นต้น

3. ทางใจ ได้แก่ การไม่กล่าวซ้ำเติมบุคคลอื่นที่ผิดพลาด ความรู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์ การเอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น การให้อภัยความผิดพลาดของบุคคลอื่น

4. ทางสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความคิดเห็น การช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อน การช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง การช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้บุคคลอื่น

เสาวนีย์ เสนาสู (2549: 4) ได้แบ่งการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความคิด ได้แก่ การช่วยวางแผน การช่วยเสนอความคิดเห็น เป็นต้น

2. ด้านแรงงาน ได้แก่ การช่วยยกของ การช่วยถือวัสดุอุปกรณ์ การช่วยสร้างสะพาน เป็นต้น

3. ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่ การบริจาค เป็นต้น

รัตน บำรุงญาติ (2532: 15) ได้แบ่งการแสดงออกของการเอื้อเฟื้อไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. ทางกาย ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย ช่วยทำธุรกรรมงานในการสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยเหลือด้วยความยินดี เต็มใจ แม้งานเล็กน้อยก็ตาม

2. ทางวาจา ได้แก่ การช่วยให้คำแนะนำ เจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยพูดปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับความลำบากหรือเดือดร้อน

3. ทางใจ ได้แก่ การฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น การให้อภัยในความผิดผู้อื่น การไม่อาฆาตจองเวร

รัชตัน (Rushton. 1981: 7) แบ่งการเลืยสละออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การแบ่งปันทางวัตถุ (Object-related Activity) คือ การแบ่งปันทางวัตถุ เช่น การให้ทรัพย์สินของและเงินแก่ผู้อื่น

2. การให้ความร่วมมือ (Cooperative Activity) คือ การอาสาช่วยกันทำงานให้บรรลุจุดหมาย

3. การให้ความช่วยเหลือทั่วไป (Helping Activity) ได้แก่ การช่วยเหลือหรือถือของ ช่วยจูงคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง เป็นต้น

4. การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Activity) ได้แก่ การช่วยให้คำแนะนำเจรจา เป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยผูกปอบใจผู้อื่น

สรุปได้ว่า การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยความสมัครใจเป็นบุคคลที่เอื้อต่อบุคคลอื่นที่ไม่คาดหวังผลตอบแทนไว้วงหน้าโดยแสดงออกได้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง เช่น การแบ่งปันวัตถุ การมีจิตอาสาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น การให้ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือทั่วไป การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

ความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นเป็นหลัก มีความต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่นหรือต้องการได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากคนอื่น อันส่งผลให้บุคคลทำใจของตนเองให้ชอบและแสดงพฤติกรรมที่เอาใจใส่ผู้อื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่นหรือกระทำทุกอย่างเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าเรามีความสามารถที่จะช่วยเหลือสังคมได้เป็นอย่างดี

1. ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ไว้ ดังนี้

แสงเดือน ทวีสิน (2545: 91) ได้ให้ความหมายของคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motives) ว่า หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นเป็นหลัก เช่น ทำเพื่อความรัก การยอมรับ มิตรภาพ การให้ผู้อื่นเคารพ นับถือ ทะนุถนอมและความรู้สึกเป็นสุข เมื่อได้เข้าร่วมอยู่ในกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมต่าง ๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะชอบทำงานเป็นทีม มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและผู้ร่วมงาน การไม่ทอดทิ้งและการเอาเปรียบผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างคงเส้นคงวา และแสดงพฤติกรรมทุกอย่าง ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการสร้างมิตรภาพและไม่ตรีจิตกับผู้อื่น

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2549:135) ได้ให้ความหมายของคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motive) ว่า หมายถึง แรงจูงใจหรือความต้องการที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือของบุคคลในสังคม เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์นั้น มีความต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น หรือต้องการได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากคนอื่น อันส่งผลให้บุคคลทำใจของตนเองให้ชอบและแสดงพฤติกรรมที่เอาใจใส่ผู้อื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่น หรือกระทำทุกอย่างเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าเรามีความสามารถที่จะช่วยเหลือ

สังคมได้เป็นอย่างดีเพื่อให้ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นนั่นเอง โดยบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์นี้สูงจะมีลักษณะที่ชอบทำงานกับบุคคลอื่นและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเสมอโดยจะพยายามกระทำตัวหรือแสดงออกให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

2. คุณลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปคุณลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ไว้ ดังนี้

โกรสเบค(เขียน วันทนิยตระกูล.2548 :53 อ้างอิงจาก Groesbeck.1988:68) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ไว้ว่า

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูง จะเป็นคนที่มีหิริโอตตัปปะ มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้ปัญญา ชอบทำงานเป็นกลุ่ม และไม่เป็นคนมีอารมณ์ดังเครียด

2. เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงแต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำ มักได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพในทางสังคมดี มีจิตใจมั่นคง จึงเหมาะที่จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน แต่เพื่อนวัยเดียวกันจะมีความรู้สึกว่าคุณประเภทนี้จะเข้าใจผู้อื่นน้อย

3. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ แต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูง จะเป็นคนที่มีความสัมพันธ์กับคนในกลุ่มได้เป็นอย่างดี สามารถปรับตัวได้ดี รู้จักตนเอง และชอบเลียนแบบผู้อื่น รวมถึงการเป็นคนของฟังผู้อื่นเสมอ

มอว์และมอว์ (จ้านงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ .2540:9อ้างอิงจาก Maw and Maw.1993:83) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative Motive) เป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะเป็นผู้ที่โอ้อ้อมอารี เป็นที่รักของเพื่อนมีลักษณะเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อศึกษาจากสภาพครอบครัวแล้วผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มักจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น บรรยากาศในบ้านปราศจากการแข่งขัน พ่อแม่ไม่มีลักษณะข่มขู่ พี่น้องมีความรักสามัคคีกันดี ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เมื่อทำสิ่งใด เป้าหมายก็เพื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
2. ไม่มีความทะเยอทะยาน มีความเกรงใจสูง ไม่กล้าแสดงออก
3. ตั้งเป้าหมายต่ำ
4. หลีกเลี่ยงการโต้แย้งมักจะคล้อยตามผู้อื่น

ชิฟเลย์ และเวอร์ออฟ (อารี พันธมณี.2546:270 อ้างอิงจาก Shipley and Veroff. 1992:109) กำหนดเกณฑ์ของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ไว้ว่า จะต้องมีความรู้สึกที่พึงลึกในจิตใจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

1. ความรู้สึกเกี่ยวกับการไม่ยอมรับ (Rejection) เช่น ความรู้สึกเกรงว่าจะไม่มีผู้อยากคบค้าสมาคม หรือเกรงกลัวการถูกทอดทิ้ง

2. ความรู้สึกเกี่ยวกับความโดดเดี่ยว (Loneliness) เช่น ความรู้สึกที่ตนขาดเพื่อน หรือขาดความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. ความรู้สึกเกี่ยวกับการพลัดพราก (Physical Departure) เป็นความรู้สึกด้านนิเสธต่อการตายจากความห่างไกลจากผู้ที่ตนรัก

4. ความรู้สึกด้านนิเสธต่อการแตกแยกทางจิตใจ (Psychic Separation) เช่น การทะเลาะวิวาท การรบราฆ่าฟัน หรือการไม่ลงรอยกัน

5. ความรู้สึกเกี่ยวกับการไม่ได้ความรักตอบแทน (No reciprocal Love) เช่น รู้สึกว่าเรารักเขาข้างเดียว เป็นต้น

6. ความรู้สึกเกี่ยวกับความต้องการชดเชย (Preparation) เช่น มีความรู้สึกเดียวดาย หรือเสียใจหลังจากได้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป จึงคิดหาวิธีการที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจะรักษาไว้ซึ่งมิตรภาพอันดี

ผู้ที่มีความแรงใจใฝ่สัมพันธ์สูงนั้น จะเป็นบุคคลที่ชอบคลุกคลีอยู่กับงานที่เป็นกลุ่มหรือเป็นทีมจะพยายามเข้าใจและเห็นใจกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน จะไม่ทอดทิ้งเพื่อเอาตัวรอดเมื่อเผชิญกับอุปสรรค หรือความยากลำบาก

เมอร์เรย์ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา.2542:140 อ้างอิงจากMurray.1995:54) สรุปลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงใจใฝ่สัมพันธ์ ไว้ดังนี้

1. มีความคงเส้นคงวาในพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์นั้น ๆ
2. ปฏิบัติต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ อย่างสม่ำเสมอ
3. พฤติกรรมต่าง ๆ จะตั้งอยู่บนความพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งมิตรภาพและไมตรี

ทั้งแรงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงใจใฝ่สัมพันธ์ดังที่กล่าวมานี้จะมีอยู่ในบุคลิกภาพควบคู่กันตลอดเวลา

สรุปได้ว่า แรงใจใฝ่สัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นเป็นหลัก ส่งผลให้บุคคลทำใจของตนเองให้ชอบและแสดงพฤติกรรมที่เอาใจใส่ผู้อื่น เป็นผู้ที่โอปอ้ออมอารี รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่น หรือกระทำทุกอย่างเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าเขามีความสามารถที่จะช่วยเหลือสังคมได้เป็นอย่างดี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

เป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยาซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการตามกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่เป็สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม

มนุษย์นั้นถือว่าเป็นสัตว์สังคมที่มีวัฒนธรรม แต่การเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์นั้นไม่ได้มีมาแต่กำเนิด ต้องอาศัยการเปลี่ยนสภาพทางชีวภาพ (Biological Being) ไปสู่สิ่งมีชีวิตทางสังคม (Social Being) จึงสามารถมีชีวิตปรับตัวและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างราบรื่น การได้เป็นสมาชิกของสังคมนั้นมนุษย์จะได้รับการปลูกฝังวัฒนธรรมและเรียนรู้กฎระเบียบ และบรรทัดฐานของสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่ เพื่อหล่อหลอมมนุษย์ให้มีบุคลิกภาพตามแนวที่สังคมนั้นคาดหวัง วัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้นและถูกถ่ายทอดกันมาอย่างยาวนาน เพื่อสนองความต้องการและความสะดวกในการดำรงชีวิตอยู่ อาทิ ความเชื่อภาษา ความคิด จริยธรรม ศิลธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน และวิธีการดำรงชีวิตนั้นถือว่าเป็นมรดกทางสังคมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ ดังคำกล่าวของ บิดนีย์ (กิริติ บุญเจือ. 2545 : 177-195 อ้างอิงจาก Bidney, 1997: 23) ที่อธิบายคำว่าวัฒนธรรมอย่างน่าสนใจไว้ว่า “เป็นสิ่งที่มนุษย์นั้นได้มาโดยการเรียนรู้ หรือเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการอบรมสั่งสอน และสมาชิกของสังคมยอมรับและยอมปฏิบัติตามร่วมกัน”(Bidney, 1997: 23) แต่อย่างไรก็ดี เมื่อธรรมชาติของสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นก็สามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมและสูญหายไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการใช้ของมนุษย์ในสังคมนั้น เช่น การสร้างชาติด้วยวัฒนธรรมใหม่เพื่อจัดระเบียบการดำเนินชีวิตของคนไทยให้เป็นแบบอารยประเทศ ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เช่น การเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จากวันที่ 1 เมษายน เป็นวันที่ 1 มกราคมของทุกปีเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล การสั่งห้ามประชาชนกินหมากโดยเด็ดขาด การเปลี่ยนมานุ่งผ้าถุงแทนนุ่งโจงกระเบน และการให้สวมหมวกและสวมรองเท้า เป็นต้น ส่วนในด้านภาษาที่เห็นได้ชัดก็คือการใช้คำแสดงในกลุ่มของวัยรุ่น หรือวัฒนธรรมการแต่งกายและทรงผมของวัยรุ่นในปัจจุบัน

2. ความหมายของการขัดเกลาทงสังคม

การขัดเกลาทงสังคม สังคมกรรม สังคมประกิต การเรียนรู้ทงสังคมหรือการเรียนรู้วัฒนธรรม การหล่อหลอมทงสังคม การถ่ายทอดทงสังคม การอบรมให้รู้ระเบียบทงสังคมและการอบรมทงสังคม ชื่อเรียกในภาษาไทยที่แตกต่างกันเหล่านี้นล้วนได้รับความสนใจจากผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการ หรือผู้รู้ทั่วไปในสังคมทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศซึ่งจำนวนมากรู้จักและเข้าใจร่วมกันในคำว่า Socialization หรือในสาขาวิชามานุษยวิทยาวัฒนธรรมจะใช้คำว่า Enculturation ซึ่งมีความหมายว่าการรับวัฒนธรรมเข้ามาไว้ในตัวเราหรือการเรียนรู้วัฒนธรรมนั่นเองแนวความคิดเรื่องการขัดเกลาทงสังคมนั้นได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในหลากหลายแขนงวิชา เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ครุศาสตร์ และจิตวิทยาสังคมนักการศึกษาไทยและต่างประเทศได้ให้คำนิยามไว้แตกต่างกันไปตามลำดับ ดังนี้

งามพิศ สัตย์สงวน (2545: 29) กล่าวว่า การขัดเกลาทงสังคม หมายถึง การเรียนรู้วัฒนธรรมรวมไปถึงการพัฒนาตัวคนจนกลายเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายและมีการถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งต่อไปเรื่อยๆ

สุพัตรา สุภาพ (2546 : 48) กล่าวว่า การขัดเกลาทงสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้คุณค่ากฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่ง ๆ กำหนดหรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกันและให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล (2548 : 83) กล่าวว่า การขัดเกลาทงสังคมเป็นกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2548 : 43) กล่าวว่า การขัดเกลาทงสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยาซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ –ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน(ราชบัณฑิตยสถาน, 2549: 225) ได้ให้ความหมายของคำว่า การขัดเกลาทงสังคม โดยสรุปว่า เป็นกระบวนการซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้การเป็นสมาชิกของสังคมหรือกลุ่ม โดยการรับเอาบรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคมมาเป็นของตน และเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามบทบาทหรือหน้าที่ทงสังคมของตน

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2549: 45) กล่าวถึงสังคมประกิดไว้ว่า เป็นกระบวนการที่บุคคล เรียนรู้และรับเอาความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมมาอยู่ในบุคลิกภาพของตนเองเพื่ออยู่ ในสังคมนั้นอย่างปกติสุข

คลังปัญญาไทย(2550:13)ได้ให้ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม ไว้ว่า เป็น กระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบ ของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น ซึ่งสมาชิกของสังคมจะต้องผ่าน กระบวนการขัดเกลาทางสังคมตลอดชีวิต

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2553: 85) ได้ให้ความหมายของการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่า เป็นการ เรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และเพื่อเป็นการ พัฒนาบุคลิกภาพของคนให้เป็นไปตามที่ต้องการของสังคม ตลอดจนเป็นการสร้างความเป็นตัวตน ให้กับตนเอง เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับขัดเคียว กรรณสูต, ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, เสาวนิจ รัตนวิจิตร และขวัญรัก สุขสมฤทัย (2547: 44-1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ กระบวนการทำให้คนเรียนรู้และยอมรับบทบาทของแต่ละฐานะตำแหน่งหมายถึง การสั่งสอน อบรม บ่มเพาะให้คนซึ่งเป็นสัตว์สังคม ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อที่จะ ได้อยู่ร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมของตนเองได้อย่างสอดคล้อง และในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นใน สังคมแล้ว ยังต้องปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมคล้ายคลึงเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

อัลกิน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2541:59 อ้างอิงจาก Elkin.1989: 127) กล่าวถึง การขัดเกลา ทางสังคมในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เด็กจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่เพื่อ ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

แม็กซินิส(ซัชรินทร์ ไชยวัฒน์.2549: 14 อ้างอิงจาก Macionis.2005 :114) กล่าวว่า การขัด เกลาทางสังคมเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการพัฒนาตนเอง ที่มีการปฏิสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสาร การคบหาสมาคมกันในสังคม

นิวบีก (हत्य आयप्र.2544: 37 อ้างอิงจาก Neubeck .2005 : 144) กล่าวว่า การขัดเกลาทาง สังคมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ และดำรงอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม

นิวแมน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2549: 154-157 อ้างอิงจากNewman (2006 : 135) กล่าวว่า การ ขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองตามสังคมนั้น

เฮเทอร์ริงตันและปาร์ค (สนธยา พลศรี. 2547: 153 อ้างอิงจาก Hetherington and Parke .1978: 412) อธิบายว่า การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการปรับมาตรฐาน ทักษะ แรงจูงใจ

เจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับบทบาทที่เหมาะสมและพึงปรารถนาของสังคมปัจจุบันและอนาคต

สรุปได้ว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการแห่งการสร้างวัฒนธรรมแบบกับสมาชิกของสังคมให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมกันอย่างต่อเนื่องทั้งที่แบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว ทั้งนี้เพื่อรับเอาทัศนคติ ค่านิยม คุณค่าอุดมคติที่ยึดมั่น รวมถึงศีลธรรม จรรยา และกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนทางพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาตัวคนและบุคลิกภาพทางด้านสังคม เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและเกิดดุลยภาพในความสัมพันธ์ในระบบสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกันและให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3. ความมุ่งหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมนั้นถือว่าการควบคุมทางสังคมอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่การใช้ชีวิตและการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล บรูมและเซลซนิก(สัญญา สัญญาวิวัฒน์.2549: 41-45 อ้างอิงจาก Broom and Selznick 1958: 9-95) กล่าวว่าสังคมโดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายหลักในการขัดเกลาทางสังคมอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. การปลูกฝังระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน (To Inculcate Basic Disciplines) หรือพฤติกรรมที่จำกัดความพอใจในปัจจุบันเพื่อการยอมรับของสังคม การมีระเบียบวินัยถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมกระทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมวางเอาไว้แม้ว่าจะไม่เต็มใจหรือต้องฝืนใจทำก็ตาม ฉะนั้น จึงเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกันและควรจะเริ่มฝึกฝนตนเองตั้งแต่วัยเยาว์เพราะเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข เช่น การรู้จักความสะอาด ระเบียบและการปฏิบัติตนในการจับถ้าย และการรู้จักมารยาททางสังคม ข้อปฏิบัติเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างเพราะมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพในเวลาต่อมา

2. การปลูกฝังความใฝ่ฝัน ปณิธาน และค่านิยมในชีวิตที่กลุ่มยอมรับ(To Instill Aspiration) ความมุ่งหวังหรือความใฝ่ฝันในชีวิตเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นและยอมฝืนใจลำบากทำตามระเบียบวินัยและบรรทัดฐานที่กลุ่มหรือสังคมวางไว้ให้สำเร็จลุล่วงทั้งนี้ก็เพื่อเป้าหมายและความมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่องในเวลาต่อมานั้นก็คือการถ่ายทอดคุณค่าทางสังคมมายังตัวบุคคล เช่น ค่านิยมของสังคมไทยที่ยกย่องและให้เกียรติผู้มีการศึกษาสูงและการมีวิชาชีพบางอย่าง เช่น วิชาชีพแพทย์ นายทหาร ตำรวจ และครู เป็นต้น

3. การกำหนดบทบาททางสังคม (To Teach Social Roles and Supporting Attitudes) ในลักษณะที่สอนให้สมาชิกได้สะสมความรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไปเกี่ยวกับบทบาทของตัวเองและคนอื่นที่ไปมีความสัมพันธ์ด้วยอย่างถูกต้องไม่ขัดเงินและเหมาะสมตามกาลเทศะ เช่น ลักษณะการวางตัวเมื่ออยู่กับคนอื่น และการเริ่มสอนบุตรหลานให้รู้จักการทักทายแบบไทยเมื่อพบผู้ใหญ่ เช่น การกล่าวคำว่า สวัสดี หรือ บทบาทของผู้นำและผู้ตาม

4. การให้ทักษะและความชำนาญเฉพาะด้าน (To Teach Skills) จะช่วยให้บุคคลเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับผู้อื่น โดยต้องปลูกฝังทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพ เช่น ทักษะด้านภาษาและคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในการหาเลี้ยงชีวิตในปัจจุบัน การสอนให้มีทักษะในสังคมไทยยุคก่อนนั้นส่วนมากเกิดขึ้นโดยการเลียนแบบพฤติกรรมที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน เช่น ในสมัยก่อนวัดจะเป็นแหล่งความรู้ด้านศิลปะป้องกันและการแพทย์แผนโบราณ ส่วนวิชาด้านการบ้านการเรือนผู้หญิงไทยสมัยก่อนจะรับทักษะมาจากวังหลวง หรือบ้านเจ้าขุนมูลนายเป็นส่วนใหญ่ซึ่งจะแตกต่างจากปัจจุบันนี้ที่การให้ทักษะนั้นเกิดขึ้นภายในโรงเรียนที่มีการสอนและให้ความรู้อย่างเป็นทางการ

4. ปัจจัยทางชีวภาพที่สนับสนุนให้เกิดการจัดเถลาทางสังคม

มนุษย์มีคุณสมบัติทางชีวภาพที่ดีกว่าสัตว์อื่น ๆ บนโลกนี้ เพราะมนุษย์มีความสามารถในการใช้ภาษาที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และได้รับการอบรมขัดเถลามาย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ บรูมและเซลซนิก(สุนทร เฉลิมเกียรติ 2540 : 32 อ้างอิงจาก Broom and Selznick 1971: 61) เสนอว่าปัจจัยทางชีวภาพที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการจัดเถลาทางสังคมมีอยู่ทั้งสิ้น 4 ปัจจัย ได้แก่

1. การปราศจากสัญชาตญาณ (Absence of Instincts) ของมนุษย์แต่มีมนุษย์มีแรงขับ (Drive) อันเป็นความต้องการทางธรรมชาติ เช่น การหาอาหารหรือการสร้างที่อยู่อาศัย และความต้องการในเรื่องเพศ มนุษย์ไม่สามารถอาศัยลักษณะทางสัญชาตญาณในการบำบัดความต้องการได้เหมือนกับสัตว์อื่นๆ จึงต้องอาศัยวิธีการที่สังคมนั้นใช้กันอยู่แล้ว ซึ่งวิธีการเหล่านั้นก็ได้มาจากการเรียนรู้จากมนุษย์รุ่นก่อนๆนั่นเอง

2. ความต้องการพึ่งพาผู้อื่นในเยาว์วัย (Childhood Dependence) ธรรมชาติสร้างให้มนุษย์มีระยะเวลาของการเป็นทารกนาน มีช่วงเวลาที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นในทางกายภาพยาวนานและมีระยะเวลายังไม่มีวุฒิภาวะทางเพศยาวนานกว่าสัตว์ในตระกูลเดียวกัน ช่วงเวลายังต้องพึ่งพาผู้อื่นนี้เองเป็นช่วงสำคัญของการขัดเถลาทางสังคมที่มนุษย์จะได้เรียนรู้ระเบียบของสังคมที่ได้มาจากการครอบครัและเครือญาติ

3. ความสามารถในการเรียนรู้ (Ability to Learn) ลักษณะสำคัญของมนุษย์ที่ต่างจากสัตว์อื่นๆลักษณะหนึ่งก็คือการมีมันสมอง สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด และความสามารถเรียนรู้ได้

มากกว่าสัตว์อื่นๆ ยิ่งระยะเวลาผ่านไปนานขึ้นเท่าใดมนุษย์ก็จะเรียนรู้ได้ตรงหาเหตุผลและสามารถยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมได้ด้วยตนเอง

4. การมีภาษาใช้เป็นคนของตนเอง (Having Own Language) มนุษย์มีศักยภาพในการประดิษฐ์ภาษาใช้เพื่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ภาษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความคิดความรู้และค่านิยมของมนุษย์ และเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมของมนุษย์ด้วย

5. ตัวแทนการขัดเกลาทางสังคม (Agencies of Socialization)

สังคมยุคปัจจุบันที่ประกอบไปด้วยคนหมู่มากย่อมยากที่ตัวสังคมเองจะขัดเกลาพฤติกรรมของสมาชิกทุกคน ดังนั้นสังคมจึงมีตัวแทนซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่มและสถาบันหลายสถาบันเป็นผู้ดำเนินการแทน การมีตัวแทนให้การขัดเกลาทางสังคมนี้ได้ช่วยให้มนุษย์ได้รับประสบการณ์และโอกาสเรียนรู้คุณค่าทางสังคมหรือกลุ่ม สมาชิกของสังคมที่มีวัยแตกต่างกันก็ย่อมได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้กฎเกณฑ์และคุณค่าของสังคม รวมถึงบุคลิกลักษณะที่ต่างกันไปออกไปตามกลุ่มตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อตนเองมากที่สุด ซึ่งในที่นี้ สุพัตรา สุภาพ (2545 : 59-62) ได้อธิบายและแบ่งกลุ่มตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมไว้ 6 กลุ่มด้วยกันโดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ครอบครัว (Family) ซึ่งหมายรวมถึงพ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันกับสมาชิกของครอบครัวเป็นอย่างมาก การที่สมาชิกได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นเวลานานนั้นได้ทำให้การอบรมสั่งสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อตัวเด็กมาก ทั้งนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองจะให้วิธีการอบรมทั้งทางตรงด้วยการบอกกล่าวอย่างชัดเจนด้วยวาจาหรือการกระทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เช่น การมีมารยาทในสังคม และอีกวิธีหนึ่งคือการอบรมทางอ้อมที่เด็กต้องสังเกตเอาเองซึ่งเป็นการอบรมแบบไม่รู้ตัว เช่น การที่เด็กสังเกตเห็นว่าเมื่อพ่อแม่ของตนพบหน้าบุพการีแล้วยกมือไหว้เด็กก็จะยกมือไหว้ตาม เป็นต้น การผ่านประสบการณ์ในวัยต้นของชีวิตที่บุคคลได้รับจากครอบครัวนั้นจะมีผลต่อพื้นฐานโครงสร้างบุคลิกภาพ รวมทั้งอารมณ์และจิตใจของเด็ก

2. กลุ่มเพื่อน (Peer Groups) เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นจะได้รับการถูกรูปร่างจากกลุ่มเพื่อนที่เป็นตัวแทนกลุ่มที่สองรองจากครอบครัวที่ประกอบด้วยผู้ที่เสมอกันซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันหรือมากกว่าที่มีรสนิยม นิสัยใจคอ รวมถึงสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกันโดยในวัยเด็กจะเป็นกลุ่มเพื่อนเล่นในละแวกบ้านหรือร่วมโรงเรียนเดียวกัน และเมื่อโตเป็นวัยรุ่นก็จะเป็นกลุ่มเพื่อนฝูงที่ร่วมเรียนร่วมเที่ยวกันมา กลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญโดยทางอ้อมมากในการขัดเกลาทางสังคมของบุคคล และจะปรากฏเด่นชัดที่สุดในกลุ่มวัยรุ่น บุคคลจึงจำเป็นต้องทำเพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับเพื่อแสดงถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน แต่บางครั้งเพื่อนก็เหมือนดาบสองคม

กล่าวคือถ้าเด็กคบเพื่อนดีก็จะได้รับแบบอย่างและพาเราไปสู่ทางที่ดี ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่ถ้าหากคบเพื่อนที่ไม่ดีก็อาจชักนำช่วยเราไปสู่ทางที่เลว ผลักดันการแหกกฎหรือลองดี ต่อข้อบังคับและระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งเอาไว้ได้ เช่น การหนีเที่ยว หนีโรงเรียน การสูบบุหรี่หรือการทดลองเสพสารเสพติด และการเที่ยวในสถานเริงรมย์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ดังนั้นกลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันนั้นมีความสำคัญอย่างมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางกฎเกณฑ์ขัดเกลานั้นไม่ใช่สังคมหรือพ่อแม่แต่จะเป็นกลุ่มเพื่อนที่มามีบทบาทในการชี้นำ แนะนำและมีอิทธิพลต่อบุคคลมากขึ้นยิ่งกว่าในสังคมดั้งเดิมยุคก่อน

3. สถาบันการศึกษา (School and Educational Institution) ในที่นี้ ได้แก่ โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลได้เรียนรู้สหวิชาการแขนงต่างๆ อย่างเป็นการ (Formal Education) และเป็นสถานที่ที่จะได้สร้างสัมพันธ์ทำให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนเพศตรงข้าม อีกทั้งได้รับความรู้และทักษะในการดำรงชีพ การอบรมสั่งสอนด้านจรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไปในอนาคตด้วย และโรงเรียนก็มีบทบาทที่สำคัญในทางการขัดเกลาทักษะทางสังคมด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Socialization) และทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Socialization) ต่อโลกภายนอกด้วย

ผลของกระบวนการขัดเกลานี้ในโรงเรียนที่กล่าวนั้นสามารถพิจารณาได้ 2 แบบ คือ เด็กนักเรียนได้พัฒนาความคิด ความเชื่อและพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนอีกแบบคือปฏิกิริยาของเด็กนักเรียน ที่ตนเองเกิดความรู้ความเข้าใจลักษณะนิสัยและความสามารถของตน (Reaction Toward Self) อีกทั้งมีความรู้สึกความเชื่อต่อผู้อื่นในลักษณะต่างๆ (Reaction Toward Others) และมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Reaction Toward Nonhuman Objects) อันได้แก่ ระบบ โครงสร้าง และกฎเกณฑ์ของสังคมในทางใดทางหนึ่ง เช่น เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ยอมรับ ไม่ยอมรับ เป็นต้น (สงวนศรี วิรัชชัย.2547: 39) แต่ปัญหาที่เกิดจากการขัดเกลานี้ของโรงเรียนก็ยังคงมีอยู่ คือ โรงเรียนขัดเกลารอบไม่ตรงกับทางบ้านอาจทำให้เด็กเกิดความสับสนว่าจะเชื่อใครดี ไม่ทราบว่าจะความรู้อย่างไรจะถูกกว่ากัน เช่น แม่ว่าอย่าง ครูว่าอีกอย่าง ครูว่าผิด แม่บอกว่าถูก ครูว่าไม่ดี พ่อแม่ว่าดี เป็นต้น หรืออีกปัญหาหนึ่งที่พบได้บ่อยก็คือการสอนสิ่งที่เข้าใจยาก เช่น การสอนสิ่งที่เป้นทฤษฎีจนเกินไปจนนำไปใช้ได้จริงในชีวิตจริง ทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งในตัวเองมากขึ้น เช่น ทำดีได้ดี แต่เด็กเห็นคนทำชั่วได้ดี ส่วนคนทำดีได้ชั่ว เด็กอาจจะเสื่อมศรัทธาได้ ซึ่งปัญหานี้สถาบันการศึกษาควรหาทางออกที่เป็นไปได้ในการช่วยเหลือและจัดรูปแบบการอบรมสั่งสอนที่เด็กนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงและเป็นประโยชน์ต่อการหาเลี้ยงชีพในอนาคตได้

4. กลุ่มอาชีพและกลุ่มผลประโยชน์ (Occupational and Interest Groups) เมื่อบุคคลผ่านพ้นจากการศึกษาในรั้วโรงเรียน จนถึงระดับที่จะต้องหาเลี้ยงชีพตัวเองและครอบครัวบุคคลจำเป็นต้องไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพต่างๆ ในสังคมซึ่งแต่ละกลุ่มอาชีพนั้นจะมีคุณค่าหรือระเบียบกฎเกณฑ์รวมถึงการมีบุคลิกภาพแตกต่างกันไปตามอาชีพของตน เช่น สถาปนิกก็แตกต่างจากครู นักสังคมสงเคราะห์ก็แตกต่างจากตำรวจ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มอาชีพที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยจะมีส่วนอย่างมากในการสร้างบุคลิกภาพและสร้างลักษณะทางวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม หากบุคคลเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพใดกลุ่มหนึ่งเป็นเวลานานอาจทำให้เกิดความผูกพันในอาชีพเดียวกัน รวมถึงการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง เช่น กลุ่มสหกรณ์แท็กซี่ กลุ่มแพทย์สภา กลุ่มนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ กลุ่มสหภาพนายความ และกลุ่มพรรคการเมือง

5. สื่อมวลชน (Mass Media) ในยุคปัจจุบันซึ่งในยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการให้ข่าวสารและเข้าถึงข้อมูลนั้นสามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยผ่านเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งมีส่วนในการจัดเกลาทั้งทางตรงและทางอ้อม มีด้านบวกและมีด้านลบในการนำเสนอและสร้างเงื่อนไขทำให้ผู้ถูกจัดเกลาคล้อยตามโดยไม่รู้ตัวได้ ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับการมีวิจารณญาณและการมีสติแยกแยะว่าสิ่งไหนมีประโยชน์หรือเป็นโทษต่อผู้ถูกจัดเกลา เช่น ละครภาคค่ำที่สอนค่านิยมหรรษาฟุ่มเฟือย หรือการเลียนแบบพฤติกรรมตัวละครของเด็กไม่ว่าจะเป็นบทนางเอกหรือพระเอกก็ตาม ซึ่งผู้ปกครองที่มีเด็กควรให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพราะบางครั้งเด็กอาจจะรับเอาแบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดีมาโดยไม่รู้ตัว สวนดุสิตโพลได้สำรวจความคิดเห็นจากประชาชนว่าคิดอย่างไรต่อละครดราม่าสืบทอดซึ่งผลการสำรวจสะท้อนว่าเนื้อหาของละครมีความเหมาะสมเพราะสะท้อนชีวิตผู้คนในสังคมเรื่องการมีครอบครัวและชีวิตคู่ แต่การแสดงบทบาทของตัวละครเอกที่ชื่อ เรยา นั้นไม่เหมาะสมเพราะใช้พฤติกรรมที่ก้าวร้าว ใช้คำพูดไม่เหมาะสม รวมถึงการเป็นชู้กับคนอื่น ดังนั้นผู้ชมจะได้รับประโยชน์หรือโทษจากละครเรื่องนี้ก็ขึ้นอยู่กับการใช้วิจารณญาณในการชมของแต่ละคน และหากมีเด็กรับชมอยู่ด้วยผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

6. ศาสนา (Religion) ได้แก่ วัดวาอาราม โบสถ์ พระ นักบวชและผู้สอนศาสนา เป็นต้น ถึงแม้ว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะพัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่ความจำเป็นที่สังคมจะต้องมีศาสนายังคงมีอยู่เพราะศาสนาให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรมศีลธรรมและหลักปรัชญาในการใช้ชีวิต อีกทั้งศาสนาเป็นเครื่องบำบัดความมั่นคงในจิตใจของมนุษย์เนื่องจากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกวันนี้ไม่สามารถสนองความต้องการทุกอย่างให้มนุษย์ได้เมื่อผิดหวังจากสังคมหรือพบปัญหาชีวิต มนุษย์มักจะหันไปพึ่งศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจการใกล้ชิดกับศาสนาในชีวิตประจำวันทำให้มนุษย์ได้รับทัศนคติและอุดมคติในการดำรงชีวิตมากขึ้นและทำให้มนุษย์มีหลัก

ศีลธรรมและคุณธรรมที่ทรงคุณค่าต่อการยึดมั่นร่วมกันทำให้สังคมเกิดความสันติหรือเกิดความ
 หมดทุกข์ของแต่ละบุคคล การทำหน้าที่จัดระเบียบสังคมของพุทธศาสนาเอาไว้ โดยสรุปว่าหน้าที่
 ในการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมถือเป็นหน้าที่หนึ่งที่สถาบันนี้จะขัดเกลาให้ชาวพุทธมีแนวปฏิบัติ
 ตามกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับวิถีแบบพุทธ เช่น ความเมตตาต่อผู้ตกทุกข์ได้ยาก ความช่วยเหลือกัน
 ในสังคมและการวางตนให้ถูกตามกาลเทศะต่อบุคคลในสังคม นอกจากนี้หน้าที่เป็นกลไกของวัด
 และพระสงฆ์ในการสั่งสอนประชาชนให้เป็นพลเมืองดีของสังคมตามหลักธรรมที่สำคัญที่จะช่วย
 ลดความขัดแย้งในสังคมของเราได้ ส่วนการหน้าที่สำคัญต่อชาติบ้านเมืองคือการสร้างความเป็น
 อันหนึ่งอันเดียวกันให้บุคคลในสังคมเกิดความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะและสร้างความเป็น
 ปึกแผ่นของสังคม ผ่านงานบุญหรืองานเทศกาลของวันสำคัญทางศาสนาที่เป็นสื่อสัญลักษณ์เน้น
 สำนึกและความเชื่อ เช่น งานบวชนาคที่มีการแห่ นาค โปรยทาน ส่วนงานเข้าพรรษาจะรักษาศีล
 งดเว้นอบายมุข เทศกาลชนทราญเข้าวัดประเพณีการหล่อเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน และ
 การจัดพิธีอุปสมบทให้ลูกหลานระหว่างนี้จะได้รับอานิสงส์อย่างสูง ส่วนงานออกพรรษามีพิธี
 ทอดกฐิน ประเพณีตักบาตรเทโวและเทศน์มหาชาติ (สมบุญ สุขสำราญ, 2540: 26-27)

กล่าวโดยสรุป คือ การขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตั้งแต่เกิดจนตายนั้น คือ
 สถาบันครอบครัว ที่กล่าวมาแล้วว่าเป็นสถาบันแรกและมีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ทุก
 คน ส่วนกลุ่มเพื่อน และสถาบันการศึกษาก็ยังถือว่ามีความสำคัญเมื่อมนุษย์ต้องออกจากบ้านไป
 ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมเพื่อเรียนรู้และเข้ากลุ่มสังคม ส่วนกลุ่มอาชีพและกลุ่มผลประโยชน์ก็มี
 ความสำคัญเมื่อมนุษย์ต้องผูกพันอยู่กับอาชีพนั้นนานๆ ส่วนสื่อมวลชนนั้นถือว่าเป็นตัวแทน
 การขัดเกลาที่มีอิทธิพลในยุคข้อมูลข่าวสารนี้ต่อความคิดความรู้สึกรู้สึกของมนุษย์ และตัวแทนทาง
 ศาสนาซึ่งเคยเป็นตัวแทนการขัดเกลาที่สำคัญในอดีตแต่ว่าในปัจจุบันมีแนวโน้มที่มีบทบาทน้อยลง

6. วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมดังที่กล่าวมาแล้วว่าเป็นกระบวนการที่ต้องเนื่องไปตลอดชีวิต
 (ฌรงค์ เสียงประชา, 2548: 59-60) ได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันในเรื่องการแบ่งลักษณะของการขัด
 เกลาทางสังคมในระยะชีวิตต่างๆ ให้คนแต่ละวัยได้เรียนรู้ถึงบทบาทว่าควรประพฤติปฏิบัติอย่างไร
 ให้เหมาะสม ซึ่งนักวิชาการทั้งสองได้แบ่งวัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาเป็น 3 ระยะที่สำคัญ คือ ระยะ
 ที่เป็เด็ก ระยะที่เป็นวัยรุ่น และระยะที่เป็นผู้ใหญ่ดังรายละเอียด ดังนี้

1. การขัดเกลาในระยะเวลาที่ยังเป็นเด็ก (Childhood Socialization) การขัดเกลาทางสังคม
 แก่เด็กในระยะต้นนั้นเน้นไปในการตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นส่วนมาก เช่น การให้
 ความรักความเอาใจใส่ การให้อาหาร เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเด็กจะเรียนรู้วิถีกลาน เดิน นั่ง และพูดจาก
 บุคคลที่ใกล้ชิด ในระยะนี้หากพ่อแม่ต้องการเพิ่มการขัดเกลาก็สามารถทำได้ตามระเบียบวิธีซึ่งเด็ก

ในวัยนี้จะเรียนรู้และพยายามจดจำการใช้ภาษาและการแสดงสีหน้าของผู้ใกล้ชิดไว้อย่างรวดเร็ว ระเบียบนี้จะเริ่มรู้จักควบคุมความต้องการและความประพฤติมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นการจัดเกลาทางสังคมที่เกิดขึ้นในระยะที่ยังเป็นเด็กนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะบ่มเพาะและพัฒนาบุคลิกภาพบางอย่างให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ได้ และกลุ่มปฐมนุญมีบทบาทมากที่จะทำหน้าที่ขัดเกลาให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นสถาบันแรกที่ตอบสนองเด็กในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย หรือจิตใจซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนของการเจริญเติบโต โดยตอนเป็นทารก เด็กจะต้องการอาหาร ความรักความอบอุ่น พ่อโตขึ้นเด็กจะเริ่มแสดงออกในด้านอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นความรักหรือความเกลียด ความพอใจหรือไม่พอใจ พ่อแม่ผู้ปกครองจึงต้องปรับการสนองตอบความต้องการทางร่างกายมาเป็นการให้การขัดเกลาให้รู้จักควบคุมอารมณ์ ช่วยตนเอง เป็นต้น ในวัยนี้พ่อแม่จึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิด เด็กที่อาจจะช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ หรือแนวทางที่เด็กจะยึดถือเป็นหลักปฏิบัติหรือเป็นไปในทางตรงข้ามก็ได้

2. ระยะที่เป็นวัยรุ่น (Adolescence Socialization) วัยรุ่นหรือวัยรุ่นหนุ่มสาวนั้นเป็นวัยที่พ้นสภาพของความเป็นผู้เยาว์และกำลังย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ เด็กในวัยนี้จะรู้สึกว่าคุณมีความสุขและเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตัวเอง มักจะแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยและตรงเกินไป พฤติกรรมของเด็กในระยะชีวิตนี้เปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยม เพราะเป็นวัยที่เด็กเริ่มหันหน้าสู่สังคมมากขึ้น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดจากคนนอกครอบครัวโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน จึงเห็นได้ว่าเด็กในระยะนี้มักจะทำอะไรตามเพื่อน เพื่อต้องการให้กลุ่มเพื่อนของตนยอมรับ หรือมักจะมีพฤติกรรมเลียนแบบคลั่งไคล้หรือขบถของผู้อื่น เช่น นักร้อง หรือ ดาราไทยหรือต่างประเทศ ซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมให้ความสนใจ วัยรุ่นเลยคิดว่านั้นคือสิ่งที่ถูกต้องและน่าจะเป็นแบบอย่าง เป็นต้น ฉะนั้นการจัดเกลาทางสังคมที่ผู้ใหญ่จะให้แก่เด็กในระยะนี้ได้ควรยอมรับปัญหาการขัดแย้งคือสิ่งซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่จะต้องเกิดขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในระยะนี้ ดังนั้นผู้ใหญ่ควรอดทน มีเหตุผลและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งพยายามให้เด็กเข้าถึงคุณธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ช่วยให้เด็กมีความเคารพในตัวเองมากขึ้นด้วย

3. ระยะที่เป็นผู้ใหญ่ (Adulthood Socialization) ระยะนี้ถึงแม้ว่าผู้ใหญ่จะได้เรียนรู้บรรทัดฐานของสังคมที่ตนอยู่มาโดยตลอดก็ตามแต่ก็จะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลง ผู้ใหญ่ต้องได้รับการเรียนรู้และแนะนำเมื่อต้องเจอกับสถานการณ์ใหม่ๆ ในสังคมหรือกลุ่มที่ตนยังไม่เคยพบมาก่อนเพื่อจะได้ปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น การแต่งงานในระยะข้าวใหม่ปลามัน การมีบุตรคนแรก การปฐมนิเทศเมื่อเข้าทำงานใหม่ หรือการฝึกอบรมระหว่างทำงาน การไปทำงานประจำต่างประเทศเพื่อให้รู้จักขณะระเบียบ

แบบแผนของงานที่ต้องรับผิดชอบใหม่ เมอร์เซอร์และเมอร์ตัน(Mercer and Merton (1958: 141) ได้ให้ความเห็นว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมเกิดในหมู่ผู้ใหญ่ได้ง่ายกว่าในเด็ก เพราะผู้ใหญ่พูดกันได้ง่ายและเข้าใจได้ง่ายกว่าในเรื่องที่ใกล้ชิดตัวไม่ห่างจากความสนใจเดิมของตนที่มีอยู่ แต่ในบางครั้งเราอาจพบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้ต่างจากสิ่งที่ได้เคยรู้มาก่อน เพราะว่ามีเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทขึ้นในบุคคลนั้น เรียกว่า Resocialization เช่น การเปลี่ยนบทบาทจากพลเรือนไปสู่การเป็นทหารซึ่งมีความจำเป็นที่ด้องเกิดการปรับตัวให้เหมาะสมกับชีวิตในขณะนั้น นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้บทบาทอนาคต หรือการพัฒนาการของบทบาทใหม่ เช่น บทบาทในการเป็นพนักงานใหม่ บทบาทการเป็นนักศึกษาในสถานที่เรียนแห่งใหม่ และการเข้าสังกัดกลุ่มเพื่อน เป็นต้น ส่วนการล้มล้างวัฒนธรรมเดิมเพื่อให้เกิดการยอมรับบรรทัดฐานใหม่ จะเรียกลักษณะการขัดเกลาเช่นนี้ว่าเป็นการล้างสมอง (Brainwashing) นั่นเอง

4. ระเบียบที่เป็นผู้สูงอายุ (Elderhood Socialization) ผู้สูงอายุ หรือวัยเกษียณจะเป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากมายหลายด้านในชีวิตแล้ว ชีวิตในวัยนี้มักจะมีการหาความรู้หรือการเข้าสมาคมผู้สูงอายุเพื่อการพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้วัยสูงอายุยังเป็นวัยที่ใส่ใจอย่างมากกับเรื่องสุขภาพของตนเอง ดังนั้นจึงมีการหาข้อมูลหรือคุยกับคนอื่นๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพและการบำรุงรักษา หรือจะเป็นการใช้ชีวิตอยู่กับลูกหลานเพื่ออบรมสั่งสอนเท่าที่กำลังและความสามารถของตนจะให้ได้ ชีวิตในบั้นปลายนั้นผู้สูงอายุจะใช้ชีวิตที่พึ่งพากับศาสนา เช่น การไปร่วมกิจกรรมถือศีล ฟังเทศน์ฟังธรรม เพื่อเตรียมพร้อมและยอมรับว่าวันหนึ่งเราก็จะต้องจากโลกนี้ไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะพิจารณาในระเบียบที่เป็นวัยรุ่น(Adolescence Socialization) เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและเป็นช่วงที่มีความอ่อนไหวทางด้านจิตใจและอารมณ์ค่อนข้างมาก อีกทั้งเป็นวัยที่มีความอ่อนไหวต่อปัญหาที่เข้ามาในชีวิตซึ่งหากไม่มีการอบรมหรือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดด้วยแล้วก็จะมีแนวโน้มไปกระทำความผิดในสังคมได้ง่าย ดังนั้นการขัดเกลาในระเบียบที่เป็นวัยรุ่นนี้ถือว่ามีความสำคัญ ถ้าบุคคลใกล้ชิดใช้ลักษณะและวิธีการขัดเกลาที่ไม่เหมาะสมก็อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจกับเด็กวัยรุ่นคนนั้นได้

สรุปได้ว่า การขัดเกลาทางสังคม เป็นการแสดงความรู้สึกรักและการกระทำที่มีต่อกฎระเบียบการพัฒนาตนเอง การยึดถือแบบอย่างที่ดี การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว การยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมจริยธรรมจากพ่อแม่ หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาการจัดระเบียบทางสังคม การเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาตนเอง ที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ของกลุ่มได้เรียนรู้ระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

7. วิธีการขัดเกลาทางสังคม

วิธีการขัดเกลาทางสังคมที่ปรากฏในแต่ละสังคมนั้นย่อมจะมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมของสังคมนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของการบอกกล่าวโดยตรงและการสังเกตจากบุคคลอื่นรอบข้าง สอดคล้องกับสุพัตรา สุภาพ (2546: 37-38) ที่ได้แบ่งวิธีการขัดเกลาทางสังคมไว้ 2 ประเภท ได้แก่

1. การขัดเกลาทางสังคมโดยตรง (Direct Socialization) การขัดเกลาประเภทนี้เป็นความมุ่งหวังให้ผู้ถูกขัดเกลาได้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและมารยาทที่สังคมกำหนดไว้ เป็นการอบรมสั่งสอนกันโดยตรงอย่างจริงจังหรือเจตนา โดยจะบอกกล่าวกันอย่างชัดเจนว่าการกระทำไหนที่ควรกระทำหรือควรหลีกเลี่ยง ในรูปของการสั่งสอน ชมเชย คำว่า เช่น การขัดเกลาที่พ่อแม่ให้กับลูก ไม่ว่าจะเป็นการสอนพูด สอนมารยาทในการรับประทานอาหาร หรือสอนให้เรียกพี่ น้อง ปู่ ย่า เป็นต้น ในกรณีนี้หากเกิดขึ้นในโรงเรียนจะมีวิธีการอบรมและลงโทษที่เป็นทางการกว่าในครอบครัวเพราะเป็นสถานที่ที่ต้องสั่งสอนบุคคลจำนวนมาก เช่น การกำหนดตารางเรียน ตารางสอนที่แน่นอน ดังนั้น การขัดเกลาโดยทางตรงนี้ได้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ถูกขัดเกลาอย่างมากเพราะความเจตนาและความสนใจในการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ผู้ถูกขัดเกลาสามารถวางตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาส

2. การขัดเกลาทางสังคมโดยอ้อม (Indirect Socialization) เป็นการขัดเกลาที่ไม่ได้บอกกล่าวกันโดยตรงและมีเจตนาดังประเภทแรก แต่จะเป็นการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการกระทำของผู้อื่น เช่น การเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่หรือเพื่อนฝูง การฟังอภิปราย การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์ ตลอดจนการดูภาพยนตร์ บุคคลจะเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว โดยสิ่งที่เรียนรู้จะค่อยๆ ซึมซับเข้าไปจิตใต้สำนึก การขัดเกลาทางสังคมโดยอ้อมจะครอบคลุมไปถึงการเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อนและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเกิดการปรับตัวและการพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่กลุ่มวางไว้

8. องค์ประกอบของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

นักการศึกษาได้จัดองค์ประกอบของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ศศิธร อภิสิทธิ์นิรันดร์ (2541: 37-38) ได้แบ่งองค์ประกอบของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมซึ่งเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดและเรียนรู้วัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านพฤติกรรม ดังรายละเอียดดังนี้

1. การขัดเกลาทางด้านจิตใจ เป็นการถ่ายทอดเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าทางสังคม (Social Value) หมายถึง การขัดเกลาในเรื่องค่านิยม ความคิด หรือความเชื่อที่สังคมเห็นว่ามีความสำคัญในตัวเอง และมีการบำรุงรักษาเพื่อถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังในสังคมเพื่อให้คงอยู่ต่อไป โดยส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม มีคุณค่าต่อมนุษยในด้านจิตใจสูงและประเมินค่าไม่ได้ เช่น ศีลธรรมจรรยา ศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม

2. การขัดเกลาทางด้านสติปัญญา การขัดเกลาด้านนี้จะเป็นการถ่ายทอดเพื่อขัดเกลาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ต่างๆ (Social Knowledge) ทั้งแบบที่เป็นทางการและความรู้ในสิ่งรอบตัวโดยทั่วไป และการมีภาษาซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ให้แก่กัน นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดในเรื่องทักษะวิชาชีพและความชำนาญต่างๆ (Social Skill) เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์และการสร้างสรรค์สังคมที่ตนอยู่ให้มีความเจริญก้าวหน้า

3. การขัดเกลาทางด้านพฤติกรรม เป็นการถ่ายทอดในเรื่องเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm) กฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผน หรือคตินิยมที่สังคมสร้างขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางให้บุคคลยึดถือในสถานการณ์ต่างๆ เนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคมจะกำหนดแนวทางความประพฤติของบุคคลเมื่อมีการกระทำระหว่างกันทางสังคม นอกจากนี้ยังจะถ่ายทอดเรื่องของบทบาททางสังคม (Social Role) ที่เป็นเครื่องบ่งบอกถึงสถานภาพและความเป็นตัวตนของมนุษย์และจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ ทำให้ทราบถึงการวางตัวและการทำหน้าที่ในสังคมของบุคคล และในสังคมหนึ่งๆ บุคคลสามารถมีบทบาทที่หลากหลายในคนเพียงคนเดียวเช่น บทบาทของการเป็นมารดาและการเป็นครู ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมาเวลาที่อยู่บ้านกับที่โรงเรียนจึงแตกต่างกัน

จากแนวทางการขัดเกลาทางสังคมผ่านมุมมองที่แตกต่างของนักวิชาการ พบว่า ในความแตกต่างนั้นยังมีความเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งในเรื่องของการขัดเกลาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยในสังคมโดยให้มีเสรีภาพแต่อยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งศีลธรรมหรืออยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ รวมถึงการแสดงแนวทางการขัดเกลาที่แฝงความปรารถนาที่ดีกับการพัฒนาบุคลิกภาพให้เหมาะสมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา(2541: 68) ศึกษาจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลในมิติทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและสุขภาพกับสิ่งแวดล้อมในประเด็นของความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่มีต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคมและการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ตลอดจนแนวทางแก้ไขสถานการณ์นั้นๆ ภายใต้การวิเคราะห์ปรากฏการณ์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2541 โดยการใช้ Focus Group Discussion พบว่า ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมือง นักศึกษาเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและตระหนักว่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงต้องแก้ไข แต่การแก้ไขยังอยู่ในระดับบุคคลมากกว่าการเคลื่อนไหวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างหรือนโยบาย นักศึกษาสามารถเสนอแนวทางแก้ไขได้อย่างรอบด้านแต่การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการแก้ไขปัญหาเกือบทั้งหมดไม่เห็นพลังของตนเองที่จะร่วมแก้ไขในด้านสังคม สุขภาพ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

สุมาลี จันทร์ชลอ (2541 : 59) ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนรัฐบาล เอกชน และโรงเรียนสาธิต สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539 ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 1,517 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย พบว่าการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง หรือแบบปล่อยปละละเลยมี ความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ และความสามารถในการคิด หาเหตุผล ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบ

อรรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 54) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครเขตตลิ่งชัน จำนวน 389 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้าน ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยัง พบว่าปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเอง

จุฬารัตน์ ไพศาลโรจนรัตน์ (2543: 112) ได้วิจัย บทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในการขัดเกลาทางศีลธรรม ศึกษากรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในการขัดเกลาทางศีลธรรมแก่เยาวชนไทย ศึกษาบทบาทของวัดในการให้บริการสังคมแก่ชุมชนไทยสมัยใหม่และในการส่งเสริมเยาวชนไทยในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา และยังศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่มีส่วนจูงใจทำให้เยาวชนสนใจโครงการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงมานุษยวิทยา ซึ่งอาศัยการเก็บข้อมูล โดยการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมและอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวัดบวรนิเวศวิหาร รวมทั้งผู้ปกครองกลุ่มเพื่อนและพระอาจารย์ของเยาวชน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 24 คน พบว่า โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนสำคัญยิ่งในการขัดเกลาทางศีลธรรมแก่เยาวชน ในด้านบทบาทของวัดเห็นได้ว่าโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นการให้บริการทางสังคมประการหนึ่งของวัดที่ให้แก่วัดไทยปัจจุบันและโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ยังได้ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา นอกจากนั้นยังพบว่ามีปัจจัยและแรงจูงใจอื่น เช่น ความต้องการความรู้เพิ่มเติมในวิชาดนตรีไทย ภาษาต่างประเทศและวิชาอื่น ๆ ที่ทำให้เยาวชนเข้ามาเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นอกจากต้องการความรู้ด้านธรรมะ

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543:101-103) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อบ่มเพาะความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย ใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี (Multi-Methods) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การศึกษากรณีตัวอย่าง การจัดประชุมระดมความคิดโดยใช้เทคนิคกลุ่มสมมุติฐานในการศึกษาวิธีเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 4 สังกัดรัฐบาลและเอกชนจำนวน 3,011 คน และอาจารย์มหาวิทยาลัยสังกัดรัฐบาลและเอกชนจำนวน 933 คน การศึกษาจากกรณีตัวอย่างได้ทำการศึกษาแก่นักศึกษานักศึกษาจำนวน 27 คน เป็นนักศึกษาที่มีคุณธรรมอยู่ในกลุ่มสูง 10 คน กลุ่มปานกลาง 14 คน และกลุ่มต่ำ 3 คน การศึกษากับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิโดยการประชุมสัมมนา ประกอบด้วยกลุ่มอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนและมีโอกาสพัฒนาคุณธรรมแก่นักศึกษานักศึกษาจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบวัดคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณธรรมจากการรายงานตนเองของนักศึกษาไม่ค่อยสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ภูมิปัญญาในกรุงเทพมหานครและสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มจะมีคุณธรรมต่ำ คุณธรรมด้านความ

รับผิดชอบและความไม่เห็นแก่ตัว นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีน้อยที่สุด ตัวแปรที่สัมพันธ์ทางบวกกับการมีคุณธรรม คือ การพัฒนาปรับปรุงตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์ การได้รับการอบรมเอาใจใส่จากผู้สอน ความอบอุ่นของครอบครัว การพึงธรรมะ การได้รับการอบรม ความเป็นคนดีจากพ่อแม่ การมีเพื่อนที่ดี การทำบุญทำทาน การเข้าวัดฟังธรรม เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม และจำนวนพี่น้อง และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบคือ ภูมิฐานะ สาขาวิชา ที่ศึกษา สังกัดของมหาวิทยาลัย และสถานภาพของครอบครัว

หทัย อาจปฐ (2544 : 54-55) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของ นักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1-4 ของสถาบันการศึกษาพยาบาล ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา พยาบาล ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความคิดเห็น และพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา นั้น พบว่า ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ยังพบ ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ จิตสาธารณะ ได้แก่ ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มก้าวหน้า รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่ม กิจกรรม และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ร้อยละ 45.6 ($R^2 = 0.4$)

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544:42-43) ศึกษาจิตสำนึกพลเมืองหรือจิตสำนึกสาธารณะในบริบท ประชาสังคมไทย เพื่อศึกษาเงื่อนไขการก่อเกิดและปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการมี จิตสำนึกพลเมืองหรือจิตสำนึกสาธารณะในบริบทประชาสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาการและ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องใน 2 ชุมชน คือ ชุมรมชีวะเกษม ประชาคมสุขภาพองค์ รวมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สำหรับชุมชนเมือง และชุมชนบ้านหนองขาว อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับชุมชนชนบท และได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง ทั่วประเทศที่ เลือกสรรว่าเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกพลเมือง และ/หรืออยู่ในกระบวนการพัฒนาสังคมในแนวทางประชา สังคมอย่างต่อเนื่อง จำนวน 127 คน พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกพลเมืองหรือจิตสำนึก สาธารณะมีหลายมิติ ได้แก่ การมีวินัยในตน ทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม เคารพกติกาที่ร่วมกัน สร้างสิทธิและหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยจิตใจอาสาให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ใส่ใจกิจสาธารณะการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ เพื่อประโยชน์สุข

ของชุมชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ปกป้องความถูกต้องเพื่อความดี ความยุติธรรมและสันติภาพของสังคมการมีความผูกพันยึดมั่นในอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เงื่อนไขการก่อเกิดจิตสำนึกพลเมือง คือ การมีชีวิตของชุมชนที่ทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์กันในฐานะที่เท่าเทียม การปฏิบัติสำนึกพลเมืองอยู่ในวิถีชีวิต ความเป็นชุมชนที่สมาชิกเชื่อมโยงกันในฐานะพลเมือง มีความเท่าเทียมและเสมอภาคในเชิงการเมืองการมีความเป็นเอกภาพและสมานสามัคคี เชื้อถือและไว้วางใจกันผูกมัดตนเองกับหมู่คณะ การมีทุนทางสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการหล่อหลอมทางการเมือง

อัจฉรา โฉมแจ่ม (2544:58-60) ศึกษาจิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมที่เพื่อสังคม ซึ่งนักศึกษาปฏิบัติในปัจจุบัน เหตุผลที่นักศึกษาเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม หน้าที่ที่ปฏิบัติในกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม ปัจจัยผลักดันให้เกิดจิตสำนึก ปัญหาอุปสรรคและความต้องการแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยและของคณะต่างๆ จำนวน 344 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านความรักที่มีต่อผู้อื่น กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน เพศและคะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการทำกิจกรรมเพื่อการขัดเกลาทางสังคมและคณะมีความสัมพันธ์กับลักษณะกิจกรรมเพื่อสังคม

นันท์วัฒน์ ชุนชี (2546 : 39) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โกศล มีความดี (2547 : 65-66) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ พบว่า ข้าราชการตำรวจมีจิตลักษณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เจตคติต่อจิตสาธารณะ การรับรู้ความสามารถของตน ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนเอง โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะและจากการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ การรับรู้วัฒนธรรมองค์กร การรับรู้ การสนับสนุนทาง

สังคมจากครอบครัว การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากประชาชนการได้รับแบบอย่างจากผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะ โดยการรับรู้ความสามารถของตนและการสนับสนุนจากประชาชนสามารถร่วมกันทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจได้ ร้อยละ 55.9 ซึ่งตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจมากที่สุดคือการรับรู้ความสามารถของตน($r=.663$) รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมจากประชาชน ($\beta=.179$)

ธรรมนันท์กา แจ่งสว่าง(2547 :48) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัชฎา ชื่นเสียง (2547: 112-113) ได้ศึกษาวิธีการอบรมสั่งสอนเด็กวัยรุ่นของบิดามารดาไทย โดยมีจุดมุ่งหมายศึกษาเรื่องการอบรมสั่งสอนการใช้ชีวิตของวัยรุ่น วิธีการต่อรองในความต้องการที่ไม่ตรงกันของวัยรุ่นและครอบครัว และวิธีการสั่งสอนที่พึงปรารถนาของวัยรุ่นรวมถึงปัญหาอุปสรรคในการศึกษา การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีกลุ่มเป้าหมายคือเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อายุระหว่าง 13-15 ปี จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกต ควบคู่กับการใช้สถิติพรรณนาช่วยในการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาไทยอบรมสั่งสอนการใช้ชีวิตของวัยรุ่นอย่างดูแลเอาใจใส่ มีการส่งเสริมลงโทษว่ากล่าวตักเตือนและตามใจในเรื่องการเลือกเรียนตามความถนัดของเด็กวัยรุ่น ส่วนวิธีการต่อรองนั้นเด็กวัยรุ่นจะคิดทบทวนถึงความเหมาะสมก่อนจะขอรับการตัดสินใจของบิดามารดาของตน และเด็กวัยรุ่นพึงปรารถนาที่จะให้บิดามารดาตนนั้นเข้มงวดให้น้อยลงในเรื่องการไปเที่ยวกับเพื่อนๆ ให้ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และต้องการเวลามากขึ้นในการอบรมสั่งสอน ส่วนในเรื่องที่บิดามารดาและเด็กวัยรุ่นมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน นั้นเป็นปัญหาและอุปสรรคในการอบรมทำให้เด็กเกิดสับสนว่าควรเชื่อฟังใคร ข้อเสนอแนะของการศึกษาเรื่องนี้พบว่าควรปล่อยให้เด็กวัยรุ่นมีอิสระในด้านการกระทำและความคิด และการอบรมสั่งสอนที่ใช้เหตุผล และบิดามารดาไม่ควรคาดหวังในตัวเด็กมาก

มุกิตา หวังคิด (2547 : 55) ศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแผนดำเนินการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์และ

แบบวัดจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีคำตอบเป็นตัวเลือกแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับที่กำหนดสถานการณ์ให้โดยสร้างครอบคลุมจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน วัดจากการดูแลรักษาและลักษณะของการใช้
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิธีที่ตนสามารถทำได้ วัดจากการทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดและการรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้นโดยวัดจากไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 98-99) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตอาสาของนักเรียน 2) ศึกษาสภาพจิตอาสาและปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสา และ 3) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตอาสาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 675 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสา และแบบวัดจิตอาสาของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักวิเคราะห์โมเดลลิสเรล พบว่า

1) จิตอาสาของนักเรียนมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา และมีตัวชี้วัดทั้งหมด 7 ตัวคือ (1) การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น (2) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น (3) การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น (4) การสละเงิน แรงกาย เพื่อผู้อื่นและสังคม (5) การสละเวลา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (6) การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนา และ (7) การร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย

2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลางปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมี 6 ด้านคือ ปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน/ครู เพื่อนสังคม/ชุมชน และด้านสื่อมวลชน และโมเดลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 16 ตัว โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรจิตอาสาของนักเรียนได้ 38.60

พรพรหม พรศพวก (2550 : 81-82) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวคือ การรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับจิตสาธารณะโดยรวม มีความสัมพันธ์กัน ($R = .695$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถอธิบายผลรวมกันได้ 48.20% และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การรับรู้ความสามารถของตน ($\beta = .633$) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ($\beta = .153$) ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวกับจิตสาธารณะรายด้านทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ ด้านการถือเป็นหน้าที่ และด้านการเคารพสิทธิการใช้ที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนามมีความสัมพันธ์กัน ($\beta = .498$) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอคนามระหว่างตัวแปรปัจจัยกับจิตสาธารณะรายด้านมีค่า .560, .506 และ .619 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะรายด้านทั้ง 3 ด้านมากที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งมีค่าเท่ากับ .441, .483 และ .604 ตามลำดับ โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะ ด้านการหลีกเลี่ยง การใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และส่งผลทางบวกต่อการถือเป็นหน้าที่และด้านการเคารพสิทธิการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .152, .113 และ .102 ตามลำดับ และในด้านการเคารพสิทธิการใช้ยังพบว่า การคล้อยตามผู้อื่นส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .104

พริยา นิลมาต (2550 : 70-71) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 380 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้มี 2 ฉบับ ประกอบด้วยแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะ 1 ฉบับ และแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะ 1 ฉบับ พบว่า 1) คุณธรรมด้านความวินัยความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู กตเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) คุณธรรมด้านความวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู กตเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สามารถพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉรา รัตนโสภา (2545 : 98) ได้ศึกษาปัจจัยทางด้านครอบครัว ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ การปรับตัวทางสังคมของนักเรียน เพราะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใกล้ชิดลูก มีความเข้าใจเด็กทำให้การปรับตัวของเด็กวัยรุ่นดีขึ้นและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นน้อยลง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มองโลกอย่างเข้าใจเมื่อพบกับสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมสามารถมองปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวได้ตรงข้ามกับวัยรุ่นที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งปล่อยปละละเลย หรือครอบครัวที่ไม่สงบสุข มีปัญหายุ่งยาก ทำให้เด็กมีสุขภาพจิตเสีย และอาจจะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาได้ ซึ่งย่อมหมายถึงความสามารถในการปรับตัวที่มีน้อยกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

คราฟ (วนภัทร แสงแก้ว 2553:6 อ้างอิงจาก Kraft. 1992 : 1465-A) ศึกษาการฝึกอบรมด้านการมีจิตสำนึกทางสังคมโดยการศึกษาทางคริสต์ศาสนา เพื่ออบรมด้านจิตสำนึกทางสังคมระหว่างประชาชนชาวอเมริกาเหนือ ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปแตสแตนท์ ศึกษาในเชิงจริยธรรมซึ่งเชื่อว่ากระบวนการทางวัฒนธรรมทำให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธาร่วมกันและโครงสร้างของประสบการณ์การเรียนรู้จะกระตุ้นความคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ศาสนามีส่วนสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางจิตสังคม และสิ่งที่มีผลต่อจิตสังคมคือ การอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำการให้ความสำคัญกับศาสนา การพัฒนาชุมชนให้นับกระบวนการคิด การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการมุ่งมั่นในการกระทำ

กูแซติส (อัครฤทธิ หอมประเสริฐ. 2543 : 44 อ้างอิงจาก Cusatis.1995 : 325) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของปัจจัยทางสังคมจิตวิทยา ที่มีต่อพฤติกรรมบริโภคของวัยรุ่น พบว่า นักเรียนชายและหญิงส่วนใหญ่มีการบริโภคนิสัยที่ชอบรับประทานอาหารมื้อหลักและอาหารว่างจากบ้านมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของตนเอง ความพร้อมของครอบครัวและจำนวนมื้ออาหารของครอบครัวโดยที่นักเรียนชายมีกิจกรรมการออกกำลังกายร่วมด้วยส่วนนิสัยการบริโภคเกี่ยวกับไขมันน้ำตาลและความถี่ในการบริโภคอาหารระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

ฮอว์ (รังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ. 2549 : 39 อ้างอิงมาจาก Hoar.1983) ศึกษาความขัดแย้งในใจ ความสับสนในบทบาท เป็นปัจจัยที่ทำให้สตรีเกิดพฤติกรรมการดื่มสุรานอกจากนี้ผู้ที่มีการดื่มสุราในระดับสูงมักมีบุคลิกภาพในลักษณะต่อต้านสังคม(Antisocial) (American Psychiatric Association, 1994) และยังเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบ ดังนั้นได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคล

มาร์คัวก์ (รังสรรค์ โหมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ. 2549 : 25 อ้างอิงจาก Marcoux. 1996) ศึกษาทัศนคติของพ่อแม่ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเด็กที่มีพฤติกรรมการดื่มมักจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีทัศนคติที่ดีต่อการดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนเด็กที่ไม่สนใจเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือไม่มีพฤติกรรมการดื่มจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มแอลกอฮอล์

โกลด์ฟาร์บ (บุษกร คำคง. 2542 : 52 อ้างอิงจาก Goldfarb. 1970) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กกำพร้า 2 กลุ่ม ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันในระยะเวลา 3 ปี โดยกลุ่มแรกจะให้ความรัก ความเอาใจใส่จากผู้เลี้ยงดูเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป โดยให้อาศัยอยู่ในบ้านด้วย ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเด็กจะถูกทอดทิ้งให้อยู่สถานเลี้ยงเด็ก โดยจะขาดความรักและเอาใจใส่จากแม่เป็นเวลา 3 ปี จากนั้นนำกลุ่มนี้มาเลี้ยงที่บ้านเช่นเดียวกับกลุ่มแรก ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเด็กทั้งสองกลุ่มโตขึ้น มีอายุ 12 ปี จะมีความแตกต่างกันทางด้านการพัฒนาการด้านสติปัญญาและบุคลิกภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการให้เหตุผล การคิดแบบนามธรรม สังกัดด้านนามธรรม ตลอดจนภาษาและบุคลิกภาพ จะมีนิสัยก้าวร้าว ขาดการควบคุมตนเอง การปรับตัวไม่ดีจะมีนิสัยก้าวร้าว ขาดการควบคุมตนเอง การปรับตัวไม่ดี

โกลเบอร์ก (มะลิ อุคมภาพ. 2538 : 19 ; อ้างอิงจาก Goldberg. 1973 : 323-331) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวกับความภาคภูมิใจในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายในวิทยาลัยอินเดียนา จำนวน 49 คน ใช้แบบสอบถามความล้มเหลว คือ Test Anxiety Questionnaire และการสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง คือ Self-Esteem Contingency Questionnaire ผลการศึกษา พบว่า บุคคลที่ประสบความล้มเหลวจะมีความขัดแย้งแบบอยากเข้าใกล้และถอยออกห่าง (Approach-Avoidance Conflict) ต่อผลการเรียนของเขา กลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความต้องการผลสำเร็จสูงด้วย และเห็นว่าผลการเรียนสำคัญมากกว่ากลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ กลุ่มที่ประสบความล้มเหลวจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำและจะมีทัศนคติทางลบต่อวิทยาลัย

จากผลการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ของนักศึกษาที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธารณะ	ตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ												
	การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การมีวินัยในตนเอง	แรงจูงใจได้สัมผัส	การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้กับการปฏิบัติร่วมกัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกล้าหาญ	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดเวลาทางสังคม	ลักษณะบุคลิกภาพ
ชัยสิทธิ์ เถลิงมีประเสริฐ และคณะ (2540:45)บุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในสังคมที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของหรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึก นึกคิดหรือพฤติกรรมกระทำที่แสดงออกมา	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓
ศักดิ์ชัย นิธิวิทย (2541 : 57) มีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
กนิษฐา นิตพันธ์พัฒนา และคณะ (2541: 8) การตระหนักรู้แลคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	✓

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธาณะ	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธาณะ												
	การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การมีวินัยในตน	แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ	การเลื่อมใสแบบประชาธิปไตย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้ที่ร่วมมือกัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกตัญญูทดแทน	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดเวลาทางสังคม	ลักษณะบุคลิก
พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2541: 60) เป็นผลที่ได้มาจากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญ ซึ่งมีฐานอยู่ที่ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความเห็น และความสนใจของบุคคล	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	✓
ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ (2542 : 9) ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักใน สิทธิและความรับผิดชอบที่จะ สร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคน สามัญ พลเมืองที่รัก เรียกร้องการมี ส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแล กำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓
สยามรัฐ เรืองนาม (2542 : 25) การตื่นตัวความรู้สึกร่วมกันและความ ปรารถนาต่างๆ ของบุคคลในสังคมที่ ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์หรือ ปัญหาของสังคมและก่อให้เกิด พฤติกรรมการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือ องค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาค สังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน	-	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธารณะ	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ													
	การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การมีวินัยในตน	แรงจูงใจได้สัมพันธ์	การเล็งดูแบบประชาธิปไตย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกตัญญูต่อเวที	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดเส้นทางสังคม	ลักษณะมุ่งอนาคต	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543 : 243) ความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม และความรู้สึกร่วมได้ร่วมเสียดกับสังคม	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
ศรีประภา เพ็ชรศรี (2543:208) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือต่อสังคมที่บุคคลดำรงอยู่	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	-
สุชาดา จักรพิสูทธิ์ (2544 : 22) เป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวมสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุขความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2543:17) ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัวมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยเหลือแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลือ อย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-
วิรัตน์ คำศรีจันทร์(2544:6) กระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธารณะ	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ													
	การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การมีวินัยในตน	แรงจูงใจในสัมพันธ	การเล็งดูแบบประชาธิปไตย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้ที่มีการปฏิสัมพันธ์กัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกตัญญูคุณเวที	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดการทางสังคม	ลักษณะมุ่งอนาคต	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สาธารณชนมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ														
อัจฉรา โคม แฉ ถัม (2544:58-60)สภาวะความรู้ตัวถึงความคิด และความรู้สึก ต่อ บุ ค ล และสภาพแวดล้อม ที่เกิดจากการคิดคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-
พระไพศาล วิสาโล (2544 : 15)ความสำนึกใส่ใจและพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและหวงแหนในสมบัติส่วนรวม ซึ่งมีใช้เฉพาะครอบครัวญาติมิตรคนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้านเท่านั้น หากคลุ้มไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก ไม่เคยพบ แต่ก็รู้อยู่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	-
ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547 : 2) การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	-

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธารณะ	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ													
	การเอื้อเฟื้อแผ่	การมีวินัยในตน	แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ	การเล็งดูแบบประจักษ์โดย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้ที่มีการปฏิสัมพันธ์กัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกตัญญูทดแทน	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดเวลาทางสังคม	ลักษณะมุ่งอนาคต	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
อัจฉรา โคม แฉ ถัม (2544:58-60) ปัจจัยที่มีผลต่อจิตอาสา คือ ด้านความรักที่มีต่อผู้อื่น กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกของนักศึกษาเพศและคะแนนเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการทำกิจกรรมเพื่อการขัดเกลาทางสังคมและคณะมีความสัมพันธ์กับลักษณะกิจกรรมเพื่อสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	✓
วนภัทร แสงแก้ว (2553: 6) ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ตัวอย่างเช่น การให้สิ่งของให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงกายรวมทั้งด้านแรงสมองซึ่งเป็นการเสียสละสิ่งที่ตนเองมีแม้กระทั่งเสียสละด้านเวลา เอื้อเฟื้อแผ่และมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธในการทำงาน	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธารณะ	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ													
	การเอื้อเฟื้อเผ่	การมีวินัยในตน	แรงจูงใจไม่สัมพันธ์	การเลียดูแบบประชาธิปไตย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้ที่รู้กับการปฏิบัติร่วมกัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกตัญญูทดแทน	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดเส้นทางสังคม	ลักษณะมุ่งอนาคต	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วีรัตน์ คำศรีจันทร์(2544:45-46)คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย1)ความรัก ความเอื้ออาทร2)ความเชื่อใจ3)การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง4)การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 5)การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถเครือข่ายและการมีส่วนร่วม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	✓	-	-
คราฟ (วนภัทร์ แสงแก้ว 2553:6 อ้างอิงจาก Kraft.1992:1465-A)พบว่าศาสนามีส่วนสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางจิตสังคม และสิ่งที่มีผลต่อจิตสังคมคือ การอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การให้ความสำคัญกับศาสนาการพัฒนาชุมชนให้เน้นกระบวนการคิด การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการ มุ่ง มั่น ใน การ กระ ทำ ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรมให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่นและมีการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-		✓	-

แนวคิด/ทฤษฎีจิตสาธารณะ	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ												
	การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การมีวินัยในตน	แรงจูงใจไม่สัมพัทธ์	การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	การทุ่มเทและการอุทิศตน	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน	การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ความรับผิดชอบ	ความกตัญญูบุคคล	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดเวลาทางสังคม	ลักษณะบุคลิกภาพ
โกลเบอร์ (มะลิ อุคมภาพ. 2538 : 19 ; อ้างอิงจาก Goldberg.1973 : 323-331)พบว่า บุคคลที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีความขัดแย้งแบบอยากเข้าใกล้และถอยออกห่าง (Approach-Avoidance Conflict) ต่อผลการเรียนของเขา กลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความต้องการผลสำเร็จสูงด้วย และเห็นว่าผลการเรียนสำคัญมากกว่ากลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำและจะมีทัศนคติทางลบต่อวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-		✓

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับจิตสาธารณะดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับจิตสาธารณะ จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ	สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์	วานัทร์ แสงแก้ว	วิรัตน์ คำศรีจันทร์	อนุชาติ พวงสำลี และวิวัฒน์ วัชรการทฤณ	หทัย อาจปรี	พรพรม พรหมพวก	พริษา นิยมบุตร	อังฉรา โฉมแล่ม	Goldberg	Kraft
1. ภาวะผู้นำ	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การมีวินัยในตน	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓
4. ความรัก เอื้ออาทร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-
8. ความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9. การร่วมแรงร่วมใจในการกระทำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12. รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มกิจกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การทำประโยชน์เพื่อสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
13. ความกตัญญูทดแทน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14. ความฉลาดทางอารมณ์	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
15. การคล้อยตามผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
16. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓
17. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
18. การขัดเกลาทางสังคม	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปว่าตัวแปรดังกล่าวมี

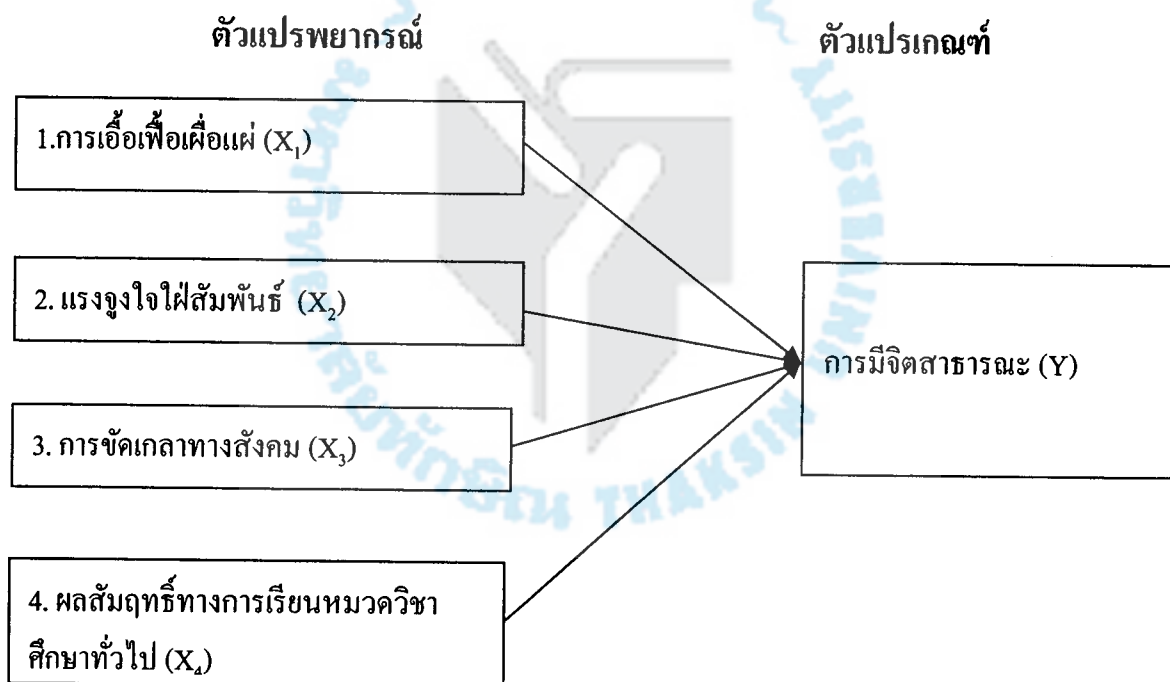
ความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะต่อนักศึกษา หรือไม่ อย่างไร เพื่อนำไปเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักศึกษาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้นซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรปัจจัยที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น โดยศึกษาปัจจัย 4 ประการ คือ

1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ
3. การขัดเกลาทางสังคม
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การศึกษากิจกรรมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะในครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและวิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 4,883 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการ
และงานทะเบียน(มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555,จาก
<http://Regis.nstru.ac.th>)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2555
ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 357 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่ง
ชั้นภูมิ (stratified random sampling) มีลำดับขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. ประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ทั้งนี้ยอมรับ
ให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 โดยคำนวณจากสูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และ
มอร์แกน(Krejcie and Morgan,1970:607-610) ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 357 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
โดยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นปีของแต่ละคณะจากสัดส่วนระหว่างประชากรทั้งหมด
หารกับกลุ่มตัวอย่าง 357 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยร้อยละ 14 % เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่ม
ตัวอย่างตามที่กำหนด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยจำแนกตามชั้นปีของแต่ละคณะ

คณะ	ชั้นปี 1		ชั้นปีที่ 2	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ครุศาสตร์	502	36	419	30
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	271	20	340	25
วิทยาการจัดการ	748	54	902	65
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	432	31	626	48
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	344	25	299	23
รวม	2,297	166	2,586	191

1.3 ทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 สุ่มนักศึกษาจากจำนวน 5 คณะ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน

1.4 ทดลองเครื่องมือครั้งที่ 2 นักศึกษาจากจำนวน 5 คณะ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช แต่ละคณะ โดยกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 ได้นักศึกษา จำนวน 100 คน

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยใช้แบบเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงปานกลาง ค่อนข้างไม่จริง จริงบางครั้ง และแบบจำลองสถานการณ์ แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ โดยแบ่งเป็นปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ
3. การขัดเกลาทางสังคม

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวแปรพยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษา

การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน มี 2 กรณี คือ

ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก (positive)		ข้อความที่มีความหมายเชิงลบ (negative)	
จริง	ให้ 5 คะแนน	จริง	ให้ 1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน	ค่อนข้างจริง	ให้ 2 คะแนน
จริงเป็นบางครั้ง	ให้ 3 คะแนน	จริงเป็นบางครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 2 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 1 คะแนน	ไม่จริง	ให้ 5 คะแนน

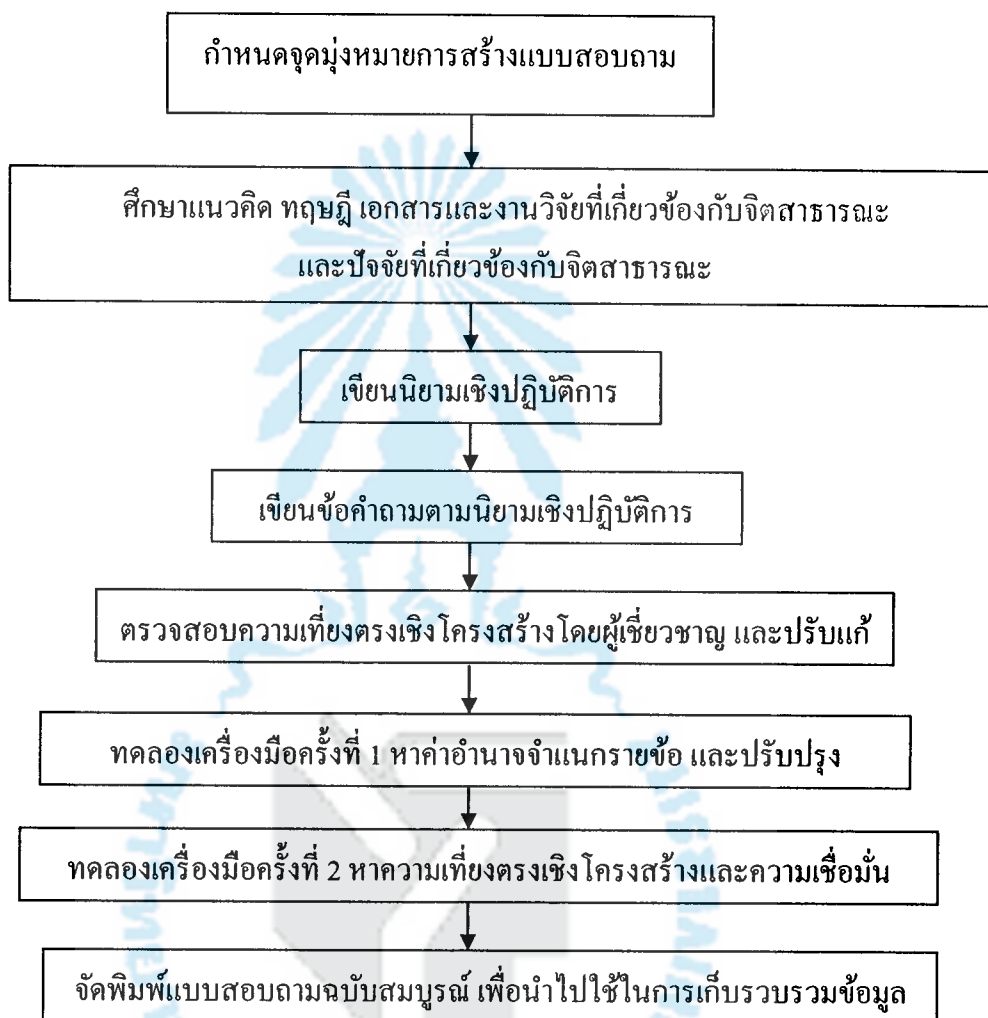
ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่เป็นแบบจำลองสถานการณ์ ชนิด 4 ตัวเลือก

การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ข้อคำถามประกอบด้วยตัวเลือก 4 ตัวเลือก มีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดอยู่เพียงคำตอบเดียว ตรวจให้คะแนนในรูปแบบตอบถูกให้ 1 ตอบผิดให้ 0

2. วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม อธิบายรายละเอียดการสร้างในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามจิตสาธารณะและแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามจิตสาธารณะและแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับกำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามที่มีคุณภาพ

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยนำมาเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด

4. เขียนข้อคำถามของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

4.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	จำนวน 30 ข้อ
4.2 ข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	จำนวน 30 ข้อ
4.3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม	จำนวน 30 ข้อ
4.4 ข้อคำถามจิตสาธารณะเป็นแบบจำลองสถานการณ์แบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก	จำนวน 20 ข้อ

5. นำแบบสอบถามจิตสาธารณะและแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยนำมาปรับตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ความชัดเจน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม พร้อมทั้งตรวจแก้ไขเนื้อหาและการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม ผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 คน จำแนกดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 2 คน ด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 1 คน และด้านวัดผลการศึกษา จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการว่าวัดได้ตรงกับที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ และให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดไม่ตรง จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละตัวแปรปรากฏผลดังนี้

- 6.1 แบบสอบถามการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ถึง 1.00
- 6.2 แบบสอบถามแรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .40 ถึง 1.00
- 6.3 แบบสอบถามการขัดเกลาทางสังคม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .60 ถึง 1.00
- 6.4 แบบสอบถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .60 ถึง 1.00

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป และทำการแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดังภาคผนวก ข หน้า 114 - 119) ได้ข้อคำถามการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 30 ข้อ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ จำนวน 25 ข้อ การขัดเกลาทางสังคม จำนวน 28 ข้อ และข้อคำถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ จำนวน 19 ข้อ

7. นำแบบสอบถาม ที่ได้จากการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้ว ไปทดลองใช้ (try-out) ครั้งที่ 1 กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีการทดสอบที (t-test) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ (รายละเอียดดังภาคผนวก ค หน้า 121 - 125) จากการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแต่ละตัวแปรปรากฏผลดังนี้

- 7.1 แบบสอบถามการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 25 ข้อ
- 7.2 แบบสอบถามแรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ จำนวน 24 ข้อ
- 7.3 แบบสอบถามการขัดเกลาทางสังคม จำนวน 20 ข้อ

7.4 แบบสอบถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะจำนวน 18 ข้อ

8. นำแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้จากการทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ (try - out) ครั้งที่ 2 ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 2 จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (รายละเอียดดังภาคผนวก ง หน้า 127-130) ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละฉบับปรากฏผล ดังนี้

- 8.1 แบบสอบถามการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94
- 8.2 แบบสอบถามแรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89
- 8.3 แบบสอบถามการขัดเกลาทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90
- 8.4 แบบสอบถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

8.6 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม เท่ากับ .96

จากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทุกชิ้นตอนแล้ว ได้ข้อคำถามของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ดังนี้

8.6.1 การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 25 ข้อ

8.6.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ จำนวน 23 ข้อ

8.6.3 การจัดเวลาทางสังคม จำนวน 20 ข้อ

8.6.4 ข้อคำถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ
จำนวน 15 ข้อ

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามจิตสาธารณะและแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ และหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงคณบดี ทั้ง 5 คณะ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เพียงพอของกลุ่มตัวอย่าง
4. เมื่อถึงกำหนดวัน เวลาที่นัดหมาย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งก่อนที่นักศึกษาทำการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้นักศึกษามั่นใจว่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงพร้อมทั้งรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้น
5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบของแต่ละคนที่ตอบครบทุกชุด ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน และรายงานผลการวิจัยต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่มีการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่มีการแจกแจงแบบที
X_1	แทน	คะแนนการเอื้อเพื่อพ่อแม่
X_2	แทน	คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
X_3	แทน	คะแนนการจัดเวลาทางสังคม
X_4	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
Y	แทน	คะแนนการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา
Y'	แทน	คะแนนการมีจิตสาธารณะที่ได้จากการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ
Z'	แทน	คะแนนการมีจิตสาธารณะที่ได้จากการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน
Z_1	แทน	คะแนนมาตรฐานการเอื้อเพื่อพ่อแม่
Z_2	แทน	คะแนนมาตรฐานแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
Z_3	แทน	คะแนนมาตรฐานการจัดเวลาทางสังคม
Z_4	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
S.E. _b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์

$S.E._{est}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ประสิทธิภาพของการพยากรณ์
R^2_{change}	แทน	ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ทีละตัว
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเพื่อพ่อแม่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเอื้อเพื่อพ่อแม่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ การขัดเกลาทางสังคม กับจิตสาธารณะของนักศึกษา

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเพื่อพ่อแม่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ การขัดเกลาทางสังคม กับจิตสาธารณะของนักศึกษา

2. สร้างสมการพยากรณ์การมีจิตสาธารณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ และค่าความเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพของการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมเมื่อเพิ่มเติมตัวแปรพยากรณ์ทีละตัว

2.2 สัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ คือ การเอื้อเพื่อพ่อแม่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่สามารถพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษา

2.3 สมการพยากรณ์ของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสถิติพื้นฐานของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.
การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	125	103.12	82.50	1.63
แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์	115	96.55	83.96	13.31
การขัดเกลาทางสังคม	100	80.61	80.61	12.49
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	4.00	2.95	73.75	14.75
การมีจิตสาธารณะ	15	12.76	85.06	.61

จากตารางที่ 5 พบว่า แรงงูใจใฝ่สัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 83.96 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 96.55 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 13.31 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 73.75 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.95 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.75 และการมีจิตสาธารณะมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 85.06 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 12.76 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .61

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาโดยนำคะแนนของตัวแปรพยากรณ์ มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏผล ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ (X_1) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) กับการมีจิตสาธารณะ (Y) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y
การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ (X_1)	-	.44*	.36*	.08*	.26*
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2)		-	.45*	.07*	.28*
การขัดเกลาทางสังคม (X_3)			-	.21*	.27*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4)				-	.15*
การมีจิตสาธารณะ (Y)					-

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ กับการมีจิตสาธารณะ พบว่า การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับการมีจิตสาธารณะทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะมีค่าสูงสุดเท่ากับ.28 รองลงมา คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการขัดเกลาทางสังคมกับการมีจิตสาธารณะมีค่าเท่ากับ .27 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับการมีจิตสาธารณะมีค่าน้อยที่สุด เท่ากับ .15

2. สร้างสมการพยากรณ์การมีจิตสาธารณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ประสิทธิภาพของการพยากรณ์และค่าเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทีละตัว ซึ่งในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (X_1) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธุ์ (X_2) การจัดเกลาทางสังคม (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) กับตัวแปรเกณฑ์ คือ การมีจิตสาธารณะ (Y) ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ โดยพิจารณาเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะสูงสุดก่อน และเพิ่มขึ้นทีละตัวโดยเลือกตัวแปรพยากรณ์ตัวถัดไปที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วนของตัวแปรพยากรณ์ที่เหลือกับการมีจิตสาธารณะสูงสุดผ่านเกณฑ์ก็จะนำเข้ามาสมการในลำดับต่อไป และทำการตรวจสอบตัวแปรทั้งหมดที่อยู่ในสมการถึงลำดับการเข้าของสมการและตรวจสอบตัวแปรใหม่ที่จะเข้ามาในสมการถดถอย หากตัวแปรใดไม่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะก็จะตัดออกจากสมการถดถอย และดำเนินการในลักษณะเดียวกันจนกระทั่งได้สมการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R^2) และค่าความเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทีละตัว (R^2_{change}) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R^2) และค่าความเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทีละตัว (R^2_{change}) พร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติตามวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์

ตัวแปร	R	R^2	R^2_{change}	F
X_2	.27	.07	.07	28.16**
$X_2 \ X_3$	.32	.10	.03	10.63**
$X_2 \ X_3 \ X_1$	.34	.12	.02	7.14**
$X_2 \ X_3 \ X_1 \ X_4$	.36	.13	.01	3.97*

จากตารางที่ 7 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธุ์ (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .27 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 7 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์การจัดเกลาทาง

สังคม (X_3) เข้าไป พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นเป็น .32 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 10 และประสิทธิภาพของการพยากรณ์เปลี่ยนไปร้อยละ 3 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์การเอื้อเพื่อพ่อแม่ (X_1) เข้าไป พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นเป็น .34 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 12 และประสิทธิภาพในการพยากรณ์เปลี่ยนไปร้อยละ 2 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) เข้าไป พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นเป็น .36 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 13 และประสิทธิภาพในการพยากรณ์เปลี่ยนไปร้อยละ 1

ดังนั้นจากการศึกษาตัวแปรพยากรณ์ 4 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษาได้ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) การเอื้อเพื่อพ่อแม่ (X_1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) ตามลำดับ

2.2 สัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ คือ การเอื้อเพื่อพ่อแม่ การขัดเกลาทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่สามารถพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษาในรูปคะแนนดิบ (b) คะแนนมาตรฐาน (β) พร้อมค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประสิทธิภาพของตัวแปรพยากรณ์ (S.E._b) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา

ตัวแปร	b	β	S.E. _b	t
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2)	.02	.14	.01	2.32*
การขัดเกลาทางสังคม (X_3)	.02	.13	.01	2.28*
การเอื้อเพื่อพ่อแม่ (X_1)	.02	.15	.01	2.65**
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4)	.27	.10	.14	1.99*
a = 7.16				
R = .36				
R ² = .13				
S.E. _b = 1.53				
F = 3.97*				

จากตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะ

ของนักศึกษาได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และการเอื้อเพื่อพ่อแม่(X_1)สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .36 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประสิทธิภาพการพยากรณ์ เท่ากับ 1.53 และมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 13 โดยตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม การเอื้อเพื่อพ่อแม่ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .02 .02 .02 และ.27 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .14 .13 .15 และ .10 ตามลำดับ โดยแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การเอื้อเพื่อพ่อแม่ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 สมการพยากรณ์การมีจิตสาธารณะ(Y)โดยใช้ตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) การเอื้อเพื่อพ่อแม่ (X_1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) สามารถนำค่าที่ได้มาเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

2.3.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 7.16 + .02X_2 + .02 X_3 + .02X_1 + .27 X_4$$

2.3.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .14X_2 + .13 X_3 + .15X_1 + .10 X_4$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การจัดเวลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และสร้างสมการพยากรณ์ จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยมีสมมติฐานว่าการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การจัดเวลาทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา สามารถพยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 357 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 25 ข้อ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ จำนวน 23 ข้อ การจัดเวลาทางสังคม จำนวน 20 ข้อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจำแนกเป็น 4 รายวิชา คือ รายวิชาสุนทรียภาพของชีวิต พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน ความจริงของชีวิตและวิถีไทย ซึ่งเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาความจริงของชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 47.56 รองลงมารายวิชาสุนทรียภาพของชีวิต ร้อยละ 39.28 รายวิชาวิถีไทย ร้อยละ 36.66 และรายวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนร้อยละ 20.00 ตามลำดับ ตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะเมื่อทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 .89 .90 และ.93 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ นำหนังสือที่ได้ไปติดต่อผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อถึงกำหนดนัดหมายกับกลุ่มนักศึกษา ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ซึ่งมีเวลาพักระหว่างช่วงเวลา 5 นาที คือช่วงระยะเวลาที่ 1 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ให้นักศึกษา

พัก 5 นาที จึงเริ่มช่วงระยะเวลาที่ 2 ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามการขัดเกลาทางสังคมและแบบสอบถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของคะแนนตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย การทดสอบที (t - test) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และสัมประสิทธิ์แอลฟาวิธีของครอนบาค เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์และสร้างสมการพยากรณ์ประกอบด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ เพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะและสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

สรุปผล

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .26 .28 .27 และ .15 ตามลำดับ

2. สมการพยากรณ์การมีจิตสาธารณะ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (X_2) การขัดเกลาทางสังคม (X_3) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (X_1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (X_4) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าคงที่ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์แล้ว สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

2.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 7.16 + .02X_2 + .02X_3 + .02X_1 + .27X_4$$

2.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .14X_2 + .13X_3 + .15X_1 + .10X_4$$

อภิปรายผล

อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช ซึ่งอภิปรายผลแต่ละตัวแปรได้ ดังนี้

1.1 การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .26 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่ว่าการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นพฤติกรรมของความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจมุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวมและผู้อื่นซึ่งเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจและอัตโนมัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ประทุม อังกูโรหิต (2543 : 9) กล่าวว่า การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการแสดงความน้ำใจ ชอบช่วยเหลือทุกคน ด้วยความเต็มใจและอัตโนมัติ การรู้จักแบ่งปันเพื่อผู้อื่น การรู้จักการให้เพื่อส่วนรวมและเพื่อผู้อื่น การกระทำด้วยความยินดีและเต็มใจ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะของบุคคลที่เป็นที่สมบูรณ์แบบในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของวิรัตน์ คำศรีจันทร์(2544:42-43) พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกพลเมืองหรือจิตสำนึกสาธารณะมีหลายมิติ ได้แก่ การมีวินัยในตน ทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม เคารพกติกาที่ร่วมกันสร้างสิทธิและหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยจิตใจอาสา ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ใส่ใจกิจสาธารณะการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ เพื่อประโยชน์สุขของชุมชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ปกป้องความถูกต้องเพื่อความดี ความยุติธรรมและสันติภาพของสังคมการมีความผูกพันยึดมั่นในอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของสุมาลี จันทร์ชลอ (2541 : 59) พบว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามารถในการคิดหาเหตุผล และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 98-99) พบว่า จิตอาสาของนักเรียนมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนา และมีตัวชี้วัดทั้งหมด 7 ตัวคือ (1) การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น (2) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น (3)การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น(4)การสละเงิน แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม (5) การสละเวลา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (6) การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนา และ (7) การร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้าง

จิตอาสาเพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลายและผลงานวิจัยของพิริยา นิลมาต (2550:70-71) พบว่า การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถพยากรณ์ จิตสาธารณะได้

1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .28 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะ เพราะว่าแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์เป็นลักษณะความต้องการของบุคคลที่จะต้องแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นเป็นหลัก ลักษณะการเห็นใจผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของแสงเดือน ทวีสิน (2540: 91) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์เป็นลักษณะความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นเป็นหลัก เช่น ทำเพื่อความรัก การยอมรับ มิตรภาพ การให้ผู้อื่นเคารพ นับถือ ทะนุถนอมและความรู้สึกเป็นสุข เมื่อได้เข้าร่วมอยู่ในกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมต่าง ๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะชอบทำงานเป็นทีม มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและร่วมงาน การไม่ทอดทิ้งและการเอาเปรียบผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างคงเส้นคงวา และแสดงพฤติกรรมทุกอย่าง ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการสร้างมิตรภาพและไม่ตรีจิตกับผู้อื่นและยังสอดคล้องกับแนวคิดของมอว์และมอว์ (Maw and Maw, 1993:15) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะเป็นผู้ที่โอบอ้อมอารี เป็นที่รักของเพื่อนมีลักษณะเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อศึกษาจากสภาพครอบครัวแล้วผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มักจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น บรรยากาศในบ้านปราศจาก การแข่งขัน พ่อแม่ไม่มีลักษณะข่มขู่ พี่น้องมีความรักสามัคคีกันดี

1.3 การขัดเกลาทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .27 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่ว่าการขัดเกลาทางสังคมมีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ และดำรงอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ คลังปัญญาไทย (2550:13) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น ซึ่งสมาชิกของสังคมจะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมตลอดชีวิต และยังสอดคล้องกับแนวคิดของศิริรัตน์ แอดสกุล (2553: 85) ที่กล่าวไว้ว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของคนให้เป็นไป

ตามที่ต้องการของสังคม ตลอดจนเป็นการสร้างความเป็นตัวคนให้กับตนเอง เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับกับความหมายของขัตติยา วรรณสุต, ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, เสาวนิจ รัตนวิจิตร และขวัญรัก สุขสมฤทัย(2547: 44-1) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทำให้คนเรียนรู้และยอมรับบทบาทของแต่ละฐานะตำแหน่ง หมายถึง การสั่งสอนอบรมบ่มเพาะให้คนซึ่งเป็นสัตว์สังคม ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ในสังคมของตนเองได้อย่างสอดคล้อง และในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมแล้ว ยังต้องปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมคล้ายคลึงเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543:101-103) พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาคุณธรรมและยังสอดคล้องกับจุฑารัตน์ ไพศาลโรจนรัตน์ (2543: 112) พบว่า โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์มีส่วนสำคัญยิ่งในการขัดเกลาทางศีลธรรมแก่เยาวชน ในด้านบทบาทของวัดเห็นได้ว่าโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์เป็นการให้บริการทางสังคมประการหนึ่งของวัดที่ให้แก่วัดไทยปัจจุบันและโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ยังได้ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา นอกจากนั้นยังพบว่ามีปัจจัยและแรงจูงใจอื่น เช่น ความต้องการความรู้เพิ่มเติมในวิชาดนตรีไทย ภาษาต่างประเทศและวิชาอื่นๆ ที่ทำให้เยาวชนเข้ามาเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์นอกจากต้องการความรู้ด้านธรรมะ

1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .15 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาความจริงของชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 47.56 รองลงมารายวิชาสุนทรียภาพของชีวิต ร้อยละ 39.28 รายวิชาวิถีไทย ร้อยละ 36.66 และรายวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคนร้อยละ 9.09 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการเรียนการสอนของรายวิชาศึกษาทั่วไปมีกระบวนการบ่มเพาะโลกภายในของผู้เรียนอย่างแท้จริง ทุกกิจกรรมของทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำมาจัดกิจกรรมในรายวิชานี้ล้วนกระตุ้นให้นักศึกษาได้มีโอกาสคิดใคร่ครวญด้วยใจ ด้วยเหตุด้วยผล ผนวกกับการยกตัวอย่างเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม อันเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นจริงตามแนวคิด ทฤษฎีที่เรียนจนเกิดแนวคิด ข้อคิด คติสอนใจที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมตามลัทธิศาสนาตลอดจนความจริงที่พิสูจน์ได้เชิงวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริงด้วยใจของนักศึกษาเอง ทาให้เกิดการยอมรับพร้อมทั้งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนตลอดไป สอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543 : 41) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนของวิชาการศึกษาทั่วไปอยู่ที่การเน้นหนักสร้างคนที่สมบูรณ์ คำนึงถึงสิ่งที่ดีงาม (คุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ) และความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543:101-103)

พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีคุณธรรมและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัญจรา โจนแจ่ม (2544:58-60) พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการทำกิจกรรมเพื่อการขัดเกลาทางสังคมและคณะมีความสัมพันธ์กับลักษณะกิจกรรมเพื่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 อาจารย์ ควรพิจารณาจุดเด่นจุดด้อยของนักศึกษาแต่ละคน เสริมสร้างสัมพันธภาพในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาให้สร้างตนเองให้เป็นคนที่มีจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีความหลากหลาย สนุก กระตุ้นให้ศึกษาได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ

1.2 ผู้ปกครอง ให้ความรัก มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาและเป็นกำลังใจให้กับบุตร หมั่นดูแลการศึกษาเล่าเรียนของบุตร กล่าวยกย่องชมเชยเมื่อนักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะกล่าวเมื่อผลการเรียนของนักศึกษาไม่ดีขึ้นหรือพบพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากจบการศึกษา นอกจากนี้ควรมีการกำกับติดตามและประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดสภาพบรรยากาศภายในมหาวิทยาลัย และห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา และส่งเสริมกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีจิตสาธารณะกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น โดยเฉพาะเพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีพฤติกรรมได้เป็นที่ต้องการของสังคม และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

2.2 ควรวิจัยพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะ เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะได้อย่างหลากหลาย

2.3 ควรวิจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ โดยเลือกศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้

ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เช่น การมีวินัยในตน การทุ่มเทและการอุทิศตน และความกตัญญูทวนที่หรือศึกษาตัวแปรเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างระดับเดียวกัน แต่คนละพื้นที่ เพื่อตรวจสอบยืนยันตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อจิตสาธารณะว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลทางตรง หรือตัวแปรใดมีอิทธิพลทางอ้อม เพื่อให้ทราบถึงลำดับความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวว่าสามารถพยากรณ์การมีจิตสาธารณะได้มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา นิตน์พัฒนา. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กัญญาวิณี สุวิทย์วรกุล. (2550). อิทธิพลของการรับรู้วัฒนธรรมองค์การคุณภาพชีวิตการทำงานต่อ
ผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิริติ บุญเจือ. (2545). ปรัชญาหลังนวยุค แนวคิดเพื่อการศึกษาแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร :
ดวงกมล.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). จอมปราชญ์นักการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ชักเชสมิเดีย.
- โกศล มีความดี. (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- จัดศิยา กรรณสูตร, ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, เสาวนิจ รัตนวิจิตร และขวัญรัก สุขสมฤทัย.(2547).
รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).
- เขียน วันทนิยตระกูล. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. เชียงใหม่ : ส.ทรัพย์การพิมพ์.
- คลังปัญญาไทย. (2550). การขัดเกลาทางสังคม. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2555 จาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/>.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา
ครอบครัวฉวน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2545). ความสำนึกของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมและวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรรยา สุภาพ. (2549). หลักรัฐศาสตร์ฉบับพื้นฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา.
- จันทิมา จันทรศักดิ์. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบึงคอกสิรินธร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- จันทิมา ทองเจริญ. (2542). พฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (2548). สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุวรรณ นามพรหม. (2545). การศึกษาอัตมโนทัศน์ของนิสิตโครงการจุฬาฯ-ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2542). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุฑารัตน์ เอื้ออานวย. (2542). ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำผิด จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา หนูรุ่น. (2551). ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2549). ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2541). รายงานการวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษารายกรณี กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์. (2549). แผนที่นักเดินทาง. กรุงเทพมหานคร : วงกลม.
- ชัยวัฒน์ ถิระพันธุ์. (2542). “บทสัมภาษณ์. Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย”. วารสารสื่อพลัง 7(3) , 21-33.
- ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล. (2542). ชุดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาการจัดค่ายคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ชัยสิทธิ์ เกลิมมีประเสริฐ และคณะ. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน สาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ณ ศูนย์ สาธารณสุขมูลฐาน. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และ อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องบทบาท สถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร. วุฒิวัฒน์การพิมพ์.

- ชูชัย สุภวงส์. (2539). ประชาสังคม : ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- ชูชัย สุภวงส์และยุวดี อิ่มใจ (2540). ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณรงค์ เสียงประชา. (2548). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: พิทักษ์อักษร.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐยา ลือชาภิตติกุล. (2546). ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานด้านบริการของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงพร ศรีจันทร์วงศ์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาและสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อธิบายกระบวนการพัฒนานักคน. กรุงเทพมหานคร : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทองเรือน อมรกุล. (2542). การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ทวีชัย วิริยะโกศล. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิวา วงศ์ธนาภา. (2538). เงื่อนไขทางสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ : ศึกษากรณีโรงเรียนอาชีวะแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ธรรมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2543). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต.กำแพงเพชร : สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- นันทรัตน์ ปรีวัชรธรรม. (2538). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์
ศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทวัฒน์ ขุนชี. (2546). การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 5).กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุศกร คำคง. (2542). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประทุม อังกูโรหิต. (2543). ปรัชญาปฏิบัตินิยมรากฐานปรัชญาการศึกษาในสังคมประชาธิปไตย.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2542). พุทธศาสตร์กับวิกฤตชาติ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- พรพรม พรหมพวก. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2548). มนุษย์กับสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550) การพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมมิก.
- พระไพศาล วิสาโล. (2544). วิถีสังคมไทย ชุดที่ 4 ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน.
กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2543). การอุดมศึกษากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร. (2543). สำนึกไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลา.
- ภัทรา พาชัยบุท. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2553). หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- มะลิ อุดมภาพ. (2543). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มุกดา หวังคิด. (2547). การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุรณา วรณปิติกุล. (2542). สำนึกพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- บุพาพักร์ รักษณวิวงศ์. (2547 : 47). การพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษารายบุคคลตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาโดยใช้การฝึกสมาธิแบบลมหายใจเป็นฐานต่อการลดภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยอัมพาต. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุวดี อิ่มใจ. (2540:76). ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สังคมศึกษามหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล
- รัชฎา ชื่นเสียง. (2547). การศึกษาวิธีการอบรมสั่งสอนเด็กวัยรุ่นของบิดามารดาไทย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตนา ตั้งอมร. (2552). ความสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

- รัตนา บำรุงญาติ. (2532). ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หุ่นมือการเล่านิทานและการใช้แถบเสียงนิทาน.
วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ –ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2541). เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัดทางการ
เรียน. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2547:2-3). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ
การศึกษา:ระยะยาว.เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ.กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วนภัทร์ แสงแก้ว. (2553). การพัฒนาแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน.
วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชร วงษ์สด. (2546). การทดลองสอนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทาง
สติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). การพัฒนานิสิตนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทวัส รุ่งเรืองผล. (2544). การตลาดอสังหาริมทรัพย์. กรุงเทพมหานคร : โฮมบายเออร์ไคด์.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). การศึกษาไทย 2552 - 2553 สู่เส้นทางแห่งอาจริยบูชา “ครูเพื่อศิษย์”
กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิภาพันท์ ก่อเกียรติจิกร. (2544). สรุปสถานการณ์สังคมไทย 2539 : มุมมองและข้อเสนอจาก
เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริม
การพัฒนา.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2540). การพัฒนารอบครัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัด
นายกรัฐมนตรี.

- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2544). จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศศิธร อภิสิทธิ์นิรันดร์. (2541). การจัดেলাทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภท ปกิณกะบันเทิง. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีประภา เพ็ชรมิศรี. (2543). จิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาสังคม (Public Consciousness A Path to Civil Society)”วารสารสื่อพลัง. 7 (3),6-7.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2541). “บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม”. Asaihl-thailand journal 1(1) , 52-69.
- ศิริพันธุ์ บำรุงทรัพย์. (2540). การศึกษาสำรวจบทบาทของนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2553). สถาบันครอบครัว : พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต.
- สงวนศรี วัชรชัย. (2547). จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศึกษาพร.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพมหานคร : โอเคียนสโตร์.
- สบโชค พูลนวม. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. (2540). การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา:กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ สิงหะพล.(2542,เมษายน). “ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่” ครูเชียงราย. 13 (27),15-16.
- สมยศ เม่นเข้ม. (2540,เมษายน). “การศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมของมนุษย์”ครูเชียงราย. 33 (178),9-13.

- สยามรัฐ เรืองนาม. (2542). ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับความสำนึกเชิงสังคมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2549). จิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเชิงพุทธ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สวัสดิ์ สุคนธรังสี. (2552). ทฤษฎีและหลักวิชาวิจัย : เน้นกรณีปัญหาและตัวอย่างสำหรับนักรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สากล จริยวิทยานนท์. (2548). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โปรเฟสชั่นแนล พับลิชชิง.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤตเพื่อฟื้นฟูชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาการศึกษา.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2550). ทะเบียนนักศึกษา. นครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555, จาก <http://Regis.nstru.ac.th>)
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2549). จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สื่อพลัง. (2542, สิงหาคม). “จิตสำนักสาธารณะ เส้นทางสู่ประชาสังคม,” วารสารสื่อพลัง. 7(3), 3-19.
- สุชาดา จักรพิสุทธ์. (2544). “จิตสำนักสาธารณะ,” ศิลปวัฒนธรรม. 22(9), 22-23.
- สุดจิต นิมิตรกุล. (2544). “แนวคิดเรื่องประชาสังคม,” วารสารดำรงราชานุภาพ. 1(1), 53-59.
- สุพจน์ ทราชแก้ว. (2546, มกราคม). “จิตสำนักสาธารณะการก่อรูปและกระบวนการสร้าง,” วารสารเพชรบุรีวิทยา. 4 (1), 45-57.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). สังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2546). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม: ครอบครัว: ศาสนา: ประเพณี (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2540). การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี.
- สมาธิ จันทร์ชลอ. (2541). “การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักเรียน,” วารสารวิชาการ. 15(3), 59.

- สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนา
คุณธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. (2549). งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เสถียร วิชยลักษณ์ และสืบวงศ์ วิชยลักษณ์. (2540). ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย
แห่งชาติ พ.ศ.2540. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นิติเวช.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2541). ภาวะผู้นำและความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยแสง.
- หฤทัย อาจปฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต
และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา
พยาบาล. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อนุชาติ พวงสำลี. (2543). พลเมืองไทย ณ จุดเปลี่ยนศตวรรษ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันการ
เรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2540). ประชาสังคม : คำ ความคิดและความหมาย.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อรรณพ พาณิชปฐมพงศ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรม
ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อารี พันธุ์ณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : ไชยโหมเอ็ดดิเคท.
- อัครฤทธิ์ หอมประเสริฐ. (2543). การศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อการบริโภคอาหาร
ฟาสต์ฟู้ดประเภทธุรกิจแฟรนไชส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัญญา โฉมแฉล้ม. (2544). พฤติกรรมการใช้เคลือบขี้ผึ้งของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลายในเขตทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีตาม
แนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- อัจฉรา รัตนโสภณ. (2545). ปัจจัยทางด้านครอบครัวและด้านจิตลักษณะบางประการที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่น สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปัตตานี : สถาบันวัฒนธรรม ศึกษาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Bandura, A. (1986). Social Foundations of Thought and Action :A Social Cognitive Theory. Englewood Cliffs, New Jersey ; Prentice – Hall.
- Bidney, D.(1968). Theoretical Anthropology. New York: Columbia University.
- Guglielmino, L.M. (1977). “Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale”. Dissertation Abstract International : 7806004. 9(2), 123 – 132.
- Hurlock,Elizabeth B.(1978). Child Development. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Knowles, M. 1975. Self-Directed Learning: a Guide for Learners and Teachers. New York: Association Press.
- Kraft, P. N. (1992). Nurturing Social Consciousness Through Church Education. University of Pittsburgh. Abstract from : DAO Item : AAI9226525.
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. New York : Macmillan.
- Levi-Strauss, C.(1983). Child Psychology. Monterey, Calif: Brooks/Cole.
- Mercer, E. and Merton,K. (1958). The Study of Society. New York : Harcourt, Brace and World, Inc.
- Oddi, L. F. (1984). “Development of an Instrument to Measure Self-Directed Continuing Learning.”: Dissertation Abstract International Item : DA8503847
- Oslan, A., Blekher, L. and Chesnokaea, V. (2000). Distant Communication Project, from : <http://www.russ.ru/ds/english.htm>.
- Rushton P. (1981). Altruism and Helping Behavior : Social, Personality, and Developmental Perspectives. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.
- Sills, D. L. (1972). Leadership International Encyclopedia of the Social Sciences. New York : Macmillan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ด้านจิตวิทยา

1. ผศ.จุติพร อัสวโสรธร กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ค.บ.(จิตวิทยา)
สถาบันราชภัฏเทพสตรี
ปัจจุบันสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช
2. ผศ.ดร.สุวิมล เคนสุนทร Doctor of Technology in Science (DTech.) Behavioral
Sciences University of Technology, Sydney,Australia
กศ.ม.(การแนะแนว)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ปัจจุบันสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช

ด้านการวิจัย

1. ผศ.ดร.เกศริน มนูญผล กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
กศ.บ.(คณิตศาสตร์)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
ปัจจุบันสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช

ด้านวัดผลการศึกษา

1. ผศ.นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศษ.บ.(การวัดและประเมินผลการศึกษา)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปัจจุบันสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช

2. นางกุสุมา ใจสบาย

ค.ม.(การวัดและประเมินผลการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค.บ.(ประถมศึกษา)

สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)
แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ตัวแปร ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
1. ด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
20	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ตัวแปร ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
2. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ							
31	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
32	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
33	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
34	+1	+1	+1	0	0	0.60	ตัดออก
35	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ตัดออก
36	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
37	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
38	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
39	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
41	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
42	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ตัวแปร ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
43	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
44	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
45	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
46	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
47	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ตัดออก
48	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
49	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
50	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
51	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ตัดออก
52	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
53	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
54	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
55	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
56	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
57	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
58	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
59	+1	0	+1	+1	-1	0.40	ตัดออก
60	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
4. ด้านการขัดเกลาทางสังคม							
61	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
62	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
63	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
64	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ตัวแปร ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
65	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
66	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
67	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
68	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
69	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
70	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
71	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
72	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ตัดออก
73	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
74	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
75	+1	+1	+1	0	+1	0.80	คัดเลือกไว้
76	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
77	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
78	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
79	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
80	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
81	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
82	+1	+1	0	+1	+1	0.80	คัดเลือกไว้
83	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
84	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
88	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ตัดออก
89	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
90	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ตัวแปร ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
แบบจำลองสถานการณ์ เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ							
91	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
92	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
93	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
94	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
95	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
96	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
97	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
98	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
99	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
100	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
101	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
102	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
103	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
104	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
105	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
106	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
107	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	คัดเลือกไว้
108	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
109	+1	+1	+1	+1	0	0.80	คัดเลือกไว้
110	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ตัดออก

ภาคผนวก ค
คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม
จากการทดสอบที (t - test)

คำอ่านจําแนกของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
จากการทดสอบที (t - test)
ครั้งที่ 1

ตารางที่ 10 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ เกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การขัดเกลาทางสังคม โดยการทดสอบที (t – test) จากการทดสอบครั้งที่ 1

ตัวแปร	ข้อที่	ค่า (t)	ผลการพิจารณา
1.การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1	0.34	ตัดออก
	2	0.62	ตัดออก
	3	5.58**	คัดเลือกรไว้
	4	3.70**	คัดเลือกรไว้
	5	2.58**	คัดเลือกรไว้
	6	2.79**	คัดเลือกรไว้
	7	2.53**	คัดเลือกรไว้
	8	3.51**	คัดเลือกรไว้
	9	2.48**	คัดเลือกรไว้
	10	3.98**	คัดเลือกรไว้
	11	5.13**	คัดเลือกรไว้
	12	4.55**	คัดเลือกรไว้
	13	5.01**	คัดเลือกรไว้
	14	3.76**	คัดเลือกรไว้
	15	3.14**	คัดเลือกรไว้
	16	2.82**	คัดเลือกรไว้
	17	3.11**	คัดเลือกรไว้
	18	3.96**	คัดเลือกรไว้
	19	3.48**	คัดเลือกรไว้
	20	3.46**	คัดเลือกรไว้
	21	2.00**	คัดเลือกรไว้
	22	1.42	ตัดออก
	23	3.29**	คัดเลือกรไว้
	24	4.32**	คัดเลือกรไว้
	25	5.62**	คัดเลือกรไว้
	26	4.58**	คัดเลือกรไว้
	27	4.24**	คัดเลือกรไว้
		3.36**	คัดเลือกรไว้

ตารางที่10 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อที่	ค่า (t)	ผลการพิจารณา
2.แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	28	4.01**	คัดเลือกไว้
	29	4.89**	คัดเลือกไว้
	30	5.08**	คัดเลือกไว้
	31	4.47**	คัดเลือกไว้
	32	6.75**	คัดเลือกไว้
	33	5.45**	คัดเลือกไว้
	34	6.44**	คัดเลือกไว้
	35	5.54**	คัดเลือกไว้
	36	4.60**	คัดเลือกไว้
	37	4.97**	คัดเลือกไว้
	38	5.63**	คัดเลือกไว้
	39	5.54**	คัดเลือกไว้
	40	4.45**	คัดเลือกไว้
	41	3.67**	คัดเลือกไว้
	42	3.81**	คัดเลือกไว้
	43	6.44**	คัดเลือกไว้
	44	5.36**	คัดเลือกไว้
	45	5.22**	คัดเลือกไว้
	46	2.94**	คัดเลือกไว้
	47	2.59**	คัดเลือกไว้
	48	2.84**	คัดเลือกไว้
	49	2.98**	คัดเลือกไว้
	50	2.40**	คัดเลือกไว้
	51	2.96**	คัดเลือกไว้
3. การขัดเกลาทางสังคม	51	3.41**	คัดเลือกไว้
	52	3.12**	คัดเลือกไว้
	53	2.78**	คัดเลือกไว้

ตารางที่10 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อที่	ค่า (t)	ผลการพิจารณา
	54	4.59**	คัดเลือกไว้
	55	4.95**	คัดเลือกไว้
	56	2.12**	คัดเลือกไว้
	57	1.13	ตัดออก
	58	4.68**	คัดเลือกไว้
	59	2.20**	คัดเลือกไว้
	60	2.61**	คัดเลือกไว้
	61	2.25**	คัดเลือกไว้
	62	2.47**	คัดเลือกไว้
	63	3.04**	คัดเลือกไว้
	64	2.49**	คัดเลือกไว้
	65	4.82**	คัดเลือกไว้
	66	4.49**	คัดเลือกไว้
	67	1.34	ตัดออก
	68	1.64	ตัดออก
	69	4.41**	คัดเลือกไว้
	70	5.64**	คัดเลือกไว้
	71	3.38**	คัดเลือกไว้
	72	3.31**	คัดเลือกไว้
	73	0.42	ตัดออก
	74	6.74**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 11 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับจิตสาธารณะ
โดยการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	ค่า (r)	ผลการพิจารณา
1	.42	คัดเลือกไว้
2	.26	คัดเลือกไว้
3	.58	คัดเลือกไว้
4	.24	คัดเลือกไว้
5	.50	คัดเลือกไว้
6	.40	คัดเลือกไว้
7	.48	คัดเลือกไว้
8	.28	คัดเลือกไว้
9	.58	คัดเลือกไว้
10	.24	คัดเลือกไว้
11	.16	ตัดออก
12	.90	คัดเลือกไว้
13	.40	คัดเลือกไว้
14	.36	คัดเลือกไว้
15	.68	คัดเลือกไว้
16	.38	คัดเลือกไว้
17	.44	คัดเลือกไว้
18	.40	คัดเลือกไว้
19	.30	คัดเลือกไว้

คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

ภาคผนวก ง
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 12 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ
จิตสาธารณะเกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แรงงูใจใฝ่สัมพันธ การขัดเกลาทางสังคม
จากการทดสอบเครื่องมือครั้งที่ 2

ตัวแปร	ข้อที่	r_{xy}	ผลการพิจารณา
1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1	.89**	คัดเลือกไว้
	2	.88**	คัดเลือกไว้
	3	.79**	คัดเลือกไว้
	4	.29**	คัดเลือกไว้
	5	.59**	คัดเลือกไว้
	6	.75**	คัดเลือกไว้
	7	.41**	คัดเลือกไว้
	8	.80**	คัดเลือกไว้
	9	.84**	คัดเลือกไว้
	10	.82**	คัดเลือกไว้
	11	.31**	คัดเลือกไว้
	12	.49**	คัดเลือกไว้
	13	.51**	คัดเลือกไว้
	14	.17**	คัดเลือกไว้
	15	.45**	คัดเลือกไว้
	16	.78**	คัดเลือกไว้
	17	.51**	คัดเลือกไว้
	18	.31**	คัดเลือกไว้
	19	.75**	คัดเลือกไว้
	20	.29**	คัดเลือกไว้
	21	.35**	คัดเลือกไว้
	22	.79**	คัดเลือกไว้
	23	.61**	คัดเลือกไว้
	24	.31**	คัดเลือกไว้
	25	.82**	คัดเลือกไว้
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เท่ากับ .94			

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อที่	r_{xy}	ผลการพิจารณา
2.แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	26	.44**	คัดเลือกไว้
	27	.37**	คัดเลือกไว้
	28	.34**	คัดเลือกไว้
	29	.51**	คัดเลือกไว้
	30	.61**	คัดเลือกไว้
	31	.68**	คัดเลือกไว้
	32	.64**	คัดเลือกไว้
	33	.62**	คัดเลือกไว้
	34	.61**	คัดเลือกไว้
	35	.47**	คัดเลือกไว้
	36	.47**	คัดเลือกไว้
	37	.66**	คัดเลือกไว้
	38	.21**	คัดเลือกไว้
	39	.59**	คัดเลือกไว้
	40	.50**	คัดเลือกไว้
	41	.45**	คัดเลือกไว้
	42	.14	ตัดออก
	43	.42**	คัดเลือกไว้
	44	.54**	คัดเลือกไว้
	45	.62**	คัดเลือกไว้
	46	.67**	คัดเลือกไว้
	47	.63**	คัดเลือกไว้
	48	.18**	คัดเลือกไว้
	49	.52**	คัดเลือกไว้
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เท่ากับ .89			

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อที่	r_{xy}	ผลการพิจารณา
3.การขัดเกลาทางสังคม	50	.26**	คัดเลือกไว้
	51	.21**	คัดเลือกไว้
	52	.17**	คัดเลือกไว้
	53	.42**	คัดเลือกไว้
	54	.77**	คัดเลือกไว้
	55	.75**	คัดเลือกไว้
	56	.59**	คัดเลือกไว้
	57	.41**	คัดเลือกไว้
	58	.84**	คัดเลือกไว้
	59	.68**	คัดเลือกไว้
	60	.68**	คัดเลือกไว้
	61	.72**	คัดเลือกไว้
	62	.67**	คัดเลือกไว้
	63	.61**	คัดเลือกไว้
	64	.60**	คัดเลือกไว้
	65	.66**	คัดเลือกไว้
	66	.67**	คัดเลือกไว้
	67	.35**	คัดเลือกไว้
	68	.24**	คัดเลือกไว้
	69	.32**	คัดเลือกไว้
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการขัดเกลาทางสังคม เท่ากับ .90			
ความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ เท่ากับ .96			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 13 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบจำลองสถานการณ์
เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ จากการทดสอบเครื่องมือครั้งที่ 2

ตัวแปร	ข้อที่	r_{xy}	ผลการพิจารณา
แบบจำลองสถานการณ์ เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ	1	.79**	คัดเลือกไว้
	2	.77**	คัดเลือกไว้
	3	.79**	คัดเลือกไว้
	4	.76**	คัดเลือกไว้
	5	.70**	คัดเลือกไว้
	6	.73**	คัดเลือกไว้
	7	.72**	คัดเลือกไว้
	8	.78**	คัดเลือกไว้
	9	.80**	คัดเลือกไว้
	10	.95	ตัดออก
	11	.67**	คัดเลือกไว้
	12	.93**	คัดเลือกไว้
	13	.64**	คัดเลือกไว้
	14	.90	ตัดออก
	15	.49**	คัดเลือกไว้
	16	.95	ตัดออก
	17	.71**	คัดเลือกไว้
	18	.78**	คัดเลือกไว้

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ

เท่ากับ .93

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช”

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่เป็นแบบจำลองสถานการณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☒ ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ตั้งกคคณะ ☐ คณะครุศาสตร์
☐ คณะมนุษยศาสตร์ฯ
☐ คณะวิทยาการจัดการ
☐ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
☐ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

3. ชั้นปี

☐ ชั้นปี 1

☐ ชั้นปี 2

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ

คำชี้แจง ขอให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง
การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่						
1	นักศึกษามักอาสาช่วยอาจารย์ถือแบบฝึกหัดหรืออุปกรณ์ต่างๆ มาที่ห้องเรียน					
2	นักศึกษาช่วยเหลือนักศึกษารุ่นน้องกันทั่วเอกสารตำราเรียน					
3	นักศึกษาเก็บขยะที่หล่นอยู่ในห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ					
4	นักศึกษาอาสาทำความสะอาดบริเวณอาคารเรียน/หอพัก/ห้องปฏิบัติการ					
5	หากนักศึกษานั่งอยู่บนรถประจำทาง แล้วมีเด็กคนชรา หรือคนพิการ นักศึกษาจะลุกให้นั่ง					
6	ถ้าเพื่อนหัวล้มกระเด้งมา นักศึกษาทำเป็นมองไม่เห็น					
7	นักศึกษาจะให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทั้งเรื่องส่วนตัว และเรื่องการเรียนรู้					
8	นักศึกษาช่วยเพื่อนลบกระดานหน้าห้องเรียนเสมอแม้ไม่ใช่หน้าที่					
9	มีบ่อยครั้งที่นักศึกษาอาสาไปเป็นเพื่อนรุ่นน้องในการทำธุระเรื่องต่างๆ					
10	มีบ่อยครั้งที่นักศึกษาแนะนำเส้นทางให้คนที่ไม่รู้จัก					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง
11	นักศึกษาให้เพื่อนยืมสิ่งของวัสดุหรืออุปกรณ์การเรียน					
12	นักศึกษาแบ่งอาหารและขนมให้เพื่อนรับประทานเป็นประจำ					
13	มีบ่อยครั้งที่เพื่อนไม่ได้มาเรียน แล้วนักศึกษาให้เพื่อนยืมสมุดโน้ตย่อ					
14	มีบ่อยครั้งที่นักศึกษาแนะนำวิธีการดูแลสุขภาพให้กับเพื่อนหรือบุคคลอื่น					
15	เมื่อฝนตกนักศึกษาให้เพื่อนยืมร่มด้วยความเต็มใจ					
16	เมื่อเข้าค่ายชมรม นักศึกษาจะแบ่งของใช้ส่วนตัวให้เพื่อนใช้ด้วย					
17	เมื่อถึงวันเกิดเพื่อน หรือวันที่สำคัญอื่นนักศึกษาให้ของขวัญเพื่อน					
18	เมื่อนักศึกษาขับรถจักรยานยนต์มามหาวิทยาลัย และเห็นเพื่อนเดินมา นักศึกษาจะชวนเพื่อนให้นั่งรถมาด้วยเสมอ					
19	เมื่อเห็นคนพิการต้องข้ามถนนนักศึกษารีบตรงเข้าไปให้ความช่วยเหลือ					
20	นักศึกษาริบายการบ้านให้เพื่อนฟังหากเพื่อนต้องการความเข้าใจเพิ่มขึ้นเสมอ					
21	นักศึกษาพูดขอโทษเมื่อทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดเสียหาย					
22	นักศึกษาขอบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย					
23	นักศึกษาขอให้อาหารแก่สัตว์ที่บาดเจ็บหรือไม่มีเจ้าของ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง
24	นักศึกษาให้อภัยเพื่อนที่ทำผิดโดยไม่ได้ตั้งใจ					
25	นักศึกษาพูดชักชวนเพื่อนไปทำความสะอาด ห้องพิเศษ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล ห้องพักอาจารย์					
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ						
25	นักศึกษาปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยากๆ ให้สำเร็จ					
27	นักศึกษาชอบปฏิบัติตนเหมือนแบบอย่างเพื่อน ที่มูมานะเรียนหรือทำงานจนสำเร็จ					
28	เมื่อนักศึกษาได้รับมอบหมายให้ทำงานใด นักศึกษจะทำอย่างเต็มความสามารถ					
29	นักศึกษาทำงานอย่างหนัก เพราะต้องการให้งาน สำเร็จ					
30	นักศึกษาไม่ปรารถนาสิ่งใดๆ มากไปกว่า ความสำเร็จของงาน					
31	อนาคตของนักศึกษาขึ้นอยู่กับความสำเร็จใน การเรียนและการทำงาน					
32	นักศึกษามีใจที่ทำงานได้สำเร็จจนเป็นที่รู้จัก ของบุคคลอื่น					
33	นักศึกษาเชื่อว่าความอดทน เป็นสิ่งสำคัญมากที่ จะนำไปสู่ความสำเร็จในทุกๆ สิ่ง					
34	นักศึกษาเห็นด้วยกับความพยายามเพื่อให้ได้รับ ความสำเร็จ					
35	นักศึกษาดูถือว่าการแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ ควรกระทำมากที่สุด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง
36	ใครๆ มักชมว่านักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้					
37	เมื่อทำงานง่ายๆ เสร็จแล้วนักศึกษายากจะทำงานที่ยากๆ ขึ้นไปอีก					
38	นักศึกษาไม่ชอบทำงานที่มีความรับผิดชอบสูง					
39	เพื่อให้ได้คะแนนมากๆ นักศึกษาจะใช้เวลาทำงานที่ได้รับอย่างเต็มที่					
40	นักศึกษาตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้คะแนนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้					
41	เมื่อประสบความสำเร็จในการทำงาน นักศึกษาจะคิดหาวิธีการใหม่ที่จะทำงานชิ้นนั้นให้สำเร็จ					
42	เวลาทำงานอะไรนักศึกษายากจะทำให้ได้ดีแม้ว่าจะใช้เวลาและทำได้น้อยก็ตาม					
43	นักศึกษาจะทุ่มเทเวลาสำหรับงานที่ยากๆ ในรายวิชาเรียนให้มากขึ้น					
44	นักศึกษามุ่งมั่นกับความสำเร็จในระดับปริญญาตรีเพื่อจะได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท					
45	นักศึกษามุ่งมั่นที่จะเป็นอย่างมากที่สุด ถ้าผลสอบในแต่ละครั้งเป็นไปตามที่คาดหวังไว้					
46	นักศึกษามุ่งมั่นที่จะอ่านหนังสือหลายๆ รอบในบทเรียนที่ยาก จนเข้าใจแล้วจึงผ่านไปอ่านบทต่อไป					
47	นักศึกษาคิดว่าการเรียนหรือการทำงานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย					
48	นักศึกษามุ่งมั่นที่จะวันหนึ่งความสำเร็จจากการเรียนจะนำชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง
การจัดেলাทางสังคม						
49	นักศึกษาคิดว่ากฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง					
50	นักศึกษาคิดว่าการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยช่วยในการพัฒนาตนเองได้					
51	นักศึกษาคิดว่าการเรียนรู้จากอาจารย์สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน					
52	นักศึกษาคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต					
	นักศึกษาคิดว่าแนวการจัดระเบียบของหอพักเป็นสิ่งที่ดี					
54	นักศึกษาแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยทุกครั้ง					
55	นักศึกษาคิดว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยพัฒนาตนเองได้					
56	นักศึกษาคิดว่าคำแนะนำที่ดีของญาติพี่น้องไม่ต้องปฏิบัติก็ได้					
57	อาจารย์สอนนักศึกษาเสมอว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งดี					
58	อาจารย์เป็นแบบอย่างให้นักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
59	อาจารย์สอนให้นักศึกษาเห็นถึงความสามารถของตนเองที่สามารถช่วยเหลือชุมชน สังคมได้					
60	อาจารย์ยกตัวอย่างผลของการขาดจิตสำนึกที่ดีที่ทำให้สังคมเดือดร้อนในปัจจุบันนี้					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง
61	พ่อแม่คอยสนับสนุนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ของสังคม					
62	พ่อแม่สอนให้นักศึกษารู้ว่าของส่วนรวมต้อง แบ่งปันให้เพื่อนได้ใช้ด้วย					
63	เพื่อนมักแนะนำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สังคม					
64	เพื่อนคอยเตือนให้นักศึกษานำของใช้ส่วนรวมไป เก็บหลังจากที่ใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว					
65	สื่อทางสังคมเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคม ในโลกปัจจุบันนี้					
66	เว็บไซต์ต่างๆ จากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้ที่ ช่วยส่งเสริมและให้แนวคิดกับนักศึกษาได้					
67	การนำเสนอข่าวจากความเดือดร้อนของคนใน สังคมทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การบริจาคสิ่งของต่างๆ					

ตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ

คำชี้แจง ขอให้ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับ การปฏิบัติของนักศึกษามากที่สุด

1. ที่หอพักในมหาวิทยาลัยมีถังขยะตั้งอยู่บริเวณหน้าหอพัก เนื่องจากเจ้าหน้าที่เทขยะประจำหอพัก ไม่สบายไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่หลายวัน ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณหอพัก นักศึกษาจะทำอย่างไร
 - ก. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ
 - ข. บอกเพื่อนให้เอาขยะไปทิ้ง
 - ค. ไม่แจ้งให้ใครทราบเพราะไม่ใช่หน้าที่
 - ง. นำถังขยะนั้นไปเทในที่ทิ้งขยะให้เรียบร้อย
2. ศูนย์อาหารมหาวิทยาลัย มีนักศึกษามารับประทานอาหารแล้วทิ้งถ้วยจานไว้บนโต๊ะอาหารเพราะรีบไปเรียนในภาคบ่าย แล้วนักศึกษามารับประทานอาหารต่อนักศึกษาจะทำอย่างไร
 - ก. แจ้งแม่บ้านให้มาเก็บ
 - ข. หาโต๊ะอื่นที่ว่างอยู่
 - ค. เก็บเฉพาะถ้วยจานของตัวเอง
 - ง. ทานอาหารเสร็จก็เก็บถ้วยจานที่วางบนโต๊ะของคนอื่นไปเก็บด้วย
3. มีนักศึกษากลุ่มหนึ่งจะออกค่ายอาสาพัฒนาชุมชน แต่ยังขาดแคลนทุนทรัพย์ จึงรับบริจาคจากเพื่อน ๆ ในมหาวิทยาลัย นักศึกษาจะช่วยเหลืออย่างไร
 - ก. ไม่สนใจกับกิจกรรมนั้น
 - ข. แจ้งให้ผู้ปกครองช่วยบริจาค
 - ค. ช่วยบริจาคเงินและสิ่งของที่จำเป็นในการออกค่าย
 - ง. ช่วยประชาสัมพันธ์ต่างคณะให้ร่วมบริจาคในการออกค่ายครั้งนี้
4. ในวันที่ 4 ธันวาคม 2555 มีการจัดโครงการ “การทำความดีเพื่อพ่อ” ทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้นักศึกษาทำกิจกรรมทำความสะอาดของแต่ละคณะ เพื่อเป็นพระราชกุศลแด่องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนักศึกษาจะทำอย่างไร
 - ก. กลับบ้าน
 - ข. เข้าร่วมกิจกรรมตามที่คณะจัดขึ้น
 - ค. ขวนขวายเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรม

ง. เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมทำความสะอาดของคณะจนเสร็จสิ้น

5. เมื่อคนกวรรณเข้าไปใช้ห้องคอมพิวเตอร์เสร็จแล้วจะเก็บเมาส์และเป็นพิมพ์เข้าที่ทุกครั้ง ถ้า นักศึกษาเป็นคนกวรรณ นักศึกษาจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ก. ทำ เพราะถ้าอาจารย์ทราบเข้าจะโดนทำโทษ

ข. ทำ เพราะเดี๋ยวก็มีคนอื่นมาใช้จะได้สะดวก

ค. ทำ เพราะถ้าอาจารย์เห็นอาจได้รับคำชมเชยและรางวัล

ง. ทำ เพราะเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่ใช้แล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

6. หลังจากอ่านหนังสือในห้องสมุดเสร็จแล้วก่อนออกจากห้องสมุดปวีณกรจะเก็บหนังสือที่ชั้นวางทุกครั้ง ถ้า นักศึกษาเป็นปวีณกร นักศึกษาจะทำเช่นนี้หรือไม่

ก. ทำ เพราะใช้ของแล้วทุกครั้งต้องเก็บ

ข. ทำ เพราะเป็นคนใช้เองก็ต้องเก็บคืนเอง

ค. ทำ เพราะกลัวอาจารย์บรรณารักษ์ดูและทำโทษ

ง. ทำ เพราะถ้าไม่ทำอาจถูกคนอื่นหาว่าใช้ของแล้วไม่รู้จักเก็บ

7. สันทรศชอบขีดเขียนข้อความบนโต๊ะเรียนของตนจนโต๊ะเลอะเทอะ นักศึกษาคิดว่า สันทรศ ทำไม่ถูก ด้วยเหตุผลใด

ก. เพราะไม่ใช่โต๊ะของเขาที่จะทำอะไรก็ได้

ข. เพราะอาจารย์สั่งห้ามขีดเขียนข้อความบนโต๊ะ

ค. เพราะนักศึกษาทุกคนมีหน้าที่ช่วยกันดูแลและรักษาสมบัติของโรงเรียน

ง. เพราะ โต๊ะเรียนเป็นสมบัติของโรงเรียนไม่ใช่สมบัติส่วนตัวตนจึงไม่มีสิทธิทำอะไรตามใจชอบ

8. เมื่อมีการเคลื่อนโต๊ะและเก้าอี้ในห้องเรียนมาทำงานกลุ่ม พรพิเศษมักจะช่วยเพื่อนเก็บ โต๊ะเก้าอี้ เข้าที่ไว้ให้เรียบร้อยเสมอ นักศึกษาคิดว่าพรพิเศษทำถูกด้วยเหตุผลใด

ก. เพราะถ้าไม่เก็บแล้วใครจะเก็บ

ข. เพราะเป็นคนใช้โต๊ะเก้าอี้เองก็ต้องรับผิดชอบเอง

ค. เพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนในกลุ่มที่ต้องช่วยกันอยู่แล้ว

ง. เพราะใช้แล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยและเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ

9. ทุกครั้งที่อาจารย์มอบหมายงานให้ วันชัยจะทำด้วยความเต็มใจเสมอ นักศึกษาคิดว่าวันชัยทำถูกด้วยเหตุผลใด

- ก. เพราะจะได้คะแนนเยอะๆ
- ข. เพราะอาจารย์จะได้รักและเอ็นดู
- ค. เพราะถ้าเป็นคำสั่งอาจารย์นักศึกษาไม่ควรปฏิเสธ
- ง. เพราะเป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่จะต้องคอยช่วยเหลือและตอบแทนพระคุณอาจารย์เมื่อมีโอกาส

10. ทุกครั้งที่อาจารย์เดินมาสอนเมื่อสุดารัตน์เห็นว่าอาจารย์ถือหนังสือและอุปกรณ์ต่างๆ มาเป็นจำนวนมาก สุดารัตน์จะรีบวิ่งเข้าไปอาสาช่วยทันที นักศึกษาคิดว่าสุดารัตน์ทำถูกด้วยเหตุผลใด

- ก. เพราะเพื่อนๆ จะได้ชมและรักใคร่
- ข. เพราะเป็นการอาสาช่วยเหลือและแบ่งเบาอาจารย์
- ค. เพราะเป็นการแสดงออกถึงความมีน้ำใจต่ออาจารย์
- ง. เพราะการช่วยเหลืออาจารย์ทุกครั้งจะเป็นการทำให้อาจารย์รักและเมตตา ซึ่งจะส่งผลดีต่อตัวเอง

11. วันนี้ปรีดีเข้าไปใช้ห้องคอมพิวเตอร์แล้วเห็นเครื่องบันทึกข้อมูล (Handy Drive) ติดอยู่ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้านักศึกษาเป็นปรีดีนักศึกษจะทำอย่างไร

- ก. เก็บไว้ใช้เอง เพราะไม่มีใครรู้
- ข. ส่งคืนอาจารย์ที่เป็นเจ้าของ เพราะอาจได้รับรางวัล
- ค. ปลอมอ้างไว้อย่างนั้นและไม่บอกใคร เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา
- ง. ส่งคืนอาจารย์ที่เป็นเจ้าของ เพราะไม่ใช่ของเราและอาจมีข้อมูลที่สำคัญอยู่ในเครื่องบันทึกข้อมูล

12. นิพัทธ์มักจะแอบนำชิ้นส่วนของโรงเรียนกลับไปใช้ที่บ้านเสมอ นักศึกษาคิดว่านิพัทธ์ทำไม่ถูกด้วยเหตุผลใด

- ก. เพราะเดียวโรงเรียนไม่มีชิ้นส่วนไว้ใช้
- ข. เพราะถ้าถูกจับได้อาจถูกกล่าวหาว่าเป็นขโมย
- ค. เพราะชิ้นส่วนของโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมไม่ควรนำไปใช้เป็นส่วนตัว
- ง. เพราะเวลาโรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้อาจจะเดือดร้อนในการจัดซื้อใหม่และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

13. นักศึกษาเข้าเรียนทุกครั้ง และมักจะมาถึงห้องเรียนเป็นคนแรกและตรงเวลาเสมอ เพราะว่ามีพฤติกรรมอย่างไร

- ก. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำสิ่งดี
- ข. เป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่ต้องมาเรียนทุกครั้งและตรงเวลา
- ค. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อน ๆ ในความรับผิดชอบต่อการเรียน
- ง. นักศึกษาต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของอาจารย์ในการเข้าห้องเรียน

14. วันหนึ่งเกิดฝนตกหนักและมีลมพัดอย่างแรงทำให้ป้ายสำคัญต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัยล้มลงมากมาย รุ่งเช้านักศึกษาไปเรียนที่มหาวิทยาลัยแล้วพบป้ายขนาดเล็กของทางมหาวิทยาลัยล้มลง นักศึกษาจะทำอย่างไร

- ก. เดินผ่านไปตามปกติ
- ข. หาเพื่อนมาช่วยกันติดตั้งใหม่
- ค. เรียกเพื่อน ๆ มาช่วยกันตั้งป้าย
- ง. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทราบ

15. วันหนึ่งนักศึกษาไปใช้บริการถอนเงินที่ตู้ ATM ปรากฏว่าตู้ ATM นั้นเกิดเสียใช้ไม่ได้ นักศึกษาจะทำอย่างไร

- ก. แจ้งให้เพื่อนนักศึกษาทราบ
- ข. ไปใช้ ATM เครื่องอื่นที่ใช้ได้
- ค. เขียนป้ายบอกว่า “เสียใช้ไม่ได้”
- ง. ไม่ดำเนินการอย่างไรเพราะไม่ใช่หน้าที่หลัก

..ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง.

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๖๔.๑๘/๐๑๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ฉบับ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวณัฐนิชา คงพันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ ๕ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ผศ.ดร.เรวดี กระโหมวงศ์	ประธานที่ปรึกษา
อาจารย์ ดร.เมธี ดิษฐ์สวัสดิ์	กรรมการที่ปรึกษา

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๑๔๖ คน ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๒๐๐ คน รวมทั้งหมด ๓๔๖ คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ อินทสุวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๗๔๔๔-๓๔๘๘

ที่ ศธ ๖๔.๑๘/๐๖๖พ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คณะบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ฉบับ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวณัฐธิดา คงพันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ ๕ ของมหาวิทยาลัย
ทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครศรีธรรมราช” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ผศ.ดร.เรวดี กระโหมวงศ์

ประธานที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เมธี ดิษฐ์ศักดิ์

กรรมการที่ปรึกษา

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๑๒๗ คน ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๑๗๕ คน
รวมทั้งหมด ๓๐๒ คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ อินทสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๗๔๔๔-๓๔๘๘

ที่ ศธ ๖๔.๑๘/๐๖๐๘

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

152

ใต้ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ฉบับ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวณัฐนิชา คงพันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ ๕ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ผศ.ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ ประธานที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เมธี ดิษฐ์ศักดิ์ กรรมการที่ปรึกษา

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๒๑๗ คน ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๓๐๐ คน รวมทั้งหมด ๕๑๗ คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ อินทสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๗๔๔๔-๓๔๘๘

ที่ ศธ ๖๔.๑๘/๖๑๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตออกระเบียบ

เรียน คณะบดีคณะวิทยาการจัดการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ฉบับ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวณัฐนิชา คงพันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ ๕ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ผศ.ดร.เรวดี กระโหมวงศ์	ประธานที่ปรึกษา
อาจารย์ ดร.เมธี ดิษฐ์ศักดิ์	กรรมการที่ปรึกษา

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๑๖๙ คน ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๒๔๒ คน รวมทั้งหมด ๔๑๑ คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภาพ อินทสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๗๔๔๔-๓๔๘๘

ที่ ศธ ๖๔.๑๘/๐๖๑๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ฉบับ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวณัฐนิชา คงพันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ ๕ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ผศ.ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ ประธานที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เมธี ดิสวัสดิ์ กรรมการที่ปรึกษา

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๕๕ คน ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๑๕๙ คน รวมทั้งหมด ๒๑๓ คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ อินทสุวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๗๔๔๔-๓๔๘๘

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ช่อ - ช่อสกุล

นางสาวณัฐนิชา กองพันธ์

วัน เดือน ปีเกิด

20 พฤศจิกายน 2520

สถานที่เกิด

จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

152/361 ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

รหัสไปรษณีย์ 80000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

นักวิชาการศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ส่วนมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าจั่ว

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80280

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการวัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2556

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมิน

มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา